

- ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการจัดการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 ชุตินา เสือพันธุ์
โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา
- การจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ณัฏฐกร มีศรี
เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
- ภูมิปัญญาทางพระพุทธศาสนา : วิถีชีวิตและการประยุกต์ใช้ของชุมชนชายขอบในจังหวัดเชียงใหม่ พูนชัย ปันธิยะ
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิต หลักสูตรบัณฑิตศึกษา อรุณรัตน์ วิไลรัตนกุล
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- บุคลิกภาพแบบห้วนไหวและคติสมบุรณ์แบบเพื่อทำนายความวิตกกังวล สุปรียา ชำนาญพุดิพร
ทางสังคมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในภาคใต้ของประเทศไทย
- การศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัย ศักดิ์โสภณ สุขอ้วน
พระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต1
- แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูโรงเรียนขนาดเล็ก ในยุคไทยแลนด์ 4.0 รัฐวัลย์ เหมือนมาตร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
- แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนแพทย์แผนไทย กมลลักษณ์ โพธิ์อรุณพัชญ์
สาขามดุงครุฑไทย ยุคไทยแลนด์ 4.0
- ศึกษาการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย สุภาพร ประสิทธิ์
(ประจำประเทศไทย) ในศตวรรษที่ 21
- กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 พระกิตติมศักดิ์ ธีรวิโร (กลั่นแสง)
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดปทุมธานี
- ศึกษาการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม พระดริณภัทร จิตตปญโญ
ในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร (ศรีทับทิม)
- ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาท้องถิ่น ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี

หลักการและเหตุผล

วารสารปัญญาได้ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ 2536 โดยจัดพิมพ์เป็นวารสารวิชาการรายครึ่งปี (ปีละ 2 ฉบับ) โดยพิจารณาเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1. พุทธศาสนาและปรัชญา
2. การศึกษา
3. สังคมศาสตร์
4. มนุษยศาสตร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมวิชาการด้านศาสนา การศึกษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์
2. เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความรับเชิญ บทความปริทัศน์
3. เพื่อส่งเสริมให้อาจารย์ นิสิตและผู้สนใจทั่วไปมีโอกาสเผยแพร่ผลงานวิชาการ
4. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นด้านศาสนา การศึกษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ : ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม)
จำนวนพิมพ์ 100 เล่ม

การส่งบทความ

วารสารปัญญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา เลขที่ 103 ถนนพระปกเกล้า ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50200 โทร.053-270-975 ต่อ 15
E-Mail: panya-thjo@gmail.com

สามารถดำเนินการดาวน์โหลดและ Submit ผ่านระบบฐานข้อมูลวารสารออนไลน์ OJS ทางเว็บไซต์

- บทความวิชาการและวิจัยทุกเรื่องได้รับการพิจารณากลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer reviewers) จากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ไม่น้อยกว่า 2 ท่าน/บทความ
- บทความ ข้อความ ภายประกอบและตารางที่ลงพิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และไม่มีส่วนรับผิดชอบใด ๆ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน แต่ผู้เดียว
- บทความจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น หากตรวจสอบพบมีการตีพิมพ์ซ้ำซ้อน ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว
- บทความใดที่ผู้อ่านเห็นว่าได้มีการลอกเลียนหรือแอบอ้างโดยปราศจากการอ้างอิงหรือทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นผลงานของผู้เขียน กรุณาแจ้งให้กองบรรณาธิการวารสารปัญญาทราบจะเป็นพระคุณยิ่ง
- บทความที่ส่งถึงกองบรรณาธิการ ขอสงวนลิขสิทธิ์ไม่สงวนคืน

ที่ปรึกษา

พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ผศ.ดร.
พระมหาวีรศักดิ์ สุรเมธี, ผศ.ดร.
รศ. สมหมาย เปรมจิตต์

พระมหาวีรศักดิ์ สุรเมธี, ผศ.ดร.
ศ.ดร.พศิน แดงจวง

บรรณาธิการ

ผศ.ดร. ตระกูล ชำนาญ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร. อุเทน ลาพิงค์

อาจารย์วิรัช ภูมาศรี

นายบุญนำ สุนามถาวร

กองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา	หน่วยงานภายนอก	
พระมหาวราสะยะ วราสโย, ดร.	ผศ.ดร.สัญญา สะสอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
อาจารย์กิตติคุณ ภูลายยาว	ผศ.ดร.หนูม้วน ร่มแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
	พระครูพิพิธสุตาทร, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	ผศ.ดร.วิสุทธิชัย ชัยสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	ผศ.วิมลสรรค์ ไสลงษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
	รศ.ดร.สุธรรม ธรรมทัศนานนท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
	ผศ.ดร.วีระ เลิศสมพร	มหาวิทยาลัยพะเยา
	ดร.วินิจ ผาเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
	ดร. มนตรี วิชัยวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
	ผศ.ดร.จำเนียร ราชแพทยาคม	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

วารสารปัญญา ปีที่ 27 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2563

พระมหาสกล มหาวีโร,ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ศ.ดร.พศิน แดงจวง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	ผศ.ดร.สาคร พรหมโคตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ดร.ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณภูมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
รศ.ดร.เกตุมณี มากมี	มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่	ผศ.ดร.วินิจ ผาเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี		
ผศ.ดร.ประทีป พิษทองกลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลล้านนา		
ผศ.ดร.จำเนียร ราชแพทยาคม	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช		

บทบรรณาธิการ

วารสารปัญญา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ฉบับนี้ เป็นฉบับประจำปีที 27 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมวิชาการ เป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ ด้านศาสนา การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม สังคมศาสตร์ เผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์ จากอาจารย์ นักวิจัย นักศึกษาจากหลากหลายสถาบัน และผู้สนใจทั่วไป

วารสารฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความที่น่าสนใจผลการวิจัย ด้านศาสนา บทความวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาทางพระพุทธศาสนา : วิถีชีวิต และการประยุกต์ใช้ของชุมชนไทใหญ่ ในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านการศึกษา บทความวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี, การจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร, ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิต หลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, บุคลิกภาพแบบวันไหนและคติสมบุรณ์แบบเพื่อทำนายความวิตกกังวลทางสังคมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในภาคใต้ของประเทศไทย, ผลการศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้ายาตากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูโรงเรียนขนาดเล็กในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนแพทย์แผนไทย สาขาคงครุภไทยยุคไทยแลนด์ 4.0, ศึกษาการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย) ในศตวรรษที่ 21, กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดปทุมธานี และเรื่อง ศึกษาการใช้วัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านสังคมศาสตร์ บทความวิชาการเรื่อง ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งบทความทั้งหมดได้ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดี เช่นเดิม

วารสารปัญญาขอประชาสัมพันธ์ให้ผู้สนใจทุกท่านสามารถส่งบทความวิจัยและบทความวิชาการเข้ามาเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร โดยสามารถส่งได้ผ่านระบบออนไลน์ที่เว็บไซต์ของวารสารปัญญาคือ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/panya-thjo/index>

กองบรรณาธิการวารสารปัญญาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่านทุกท่าน และขอผู้อ่านได้มีความสุขกับการอ่าน พบกันใหม่ฉบับหน้า

บทความวารสารปัญญา
ปีที่ 27 กรกฎาคม-ธันวาคม พศ.2563 เล่ม 2

	หน้า
ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุคลไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี <i>ชุดิมา เสือพันธ์</i>	1
การจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคลไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับ ประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร <i>ณัชชวกร มีศรี</i>	15
ภูมิปัญญาทางพระพุทธศาสนา : วิถีชีวิต และการประยุกต์ใช้ของชุมชนไท ใหญ่ ในจังหวัดเชียงใหม่ <i>พูนชัย ปันธิยะ</i>	23
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิต หลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย <i>อรุณรัตน์ วิไลรัตน์กุล</i>	34
บุคลิกภาพแบบห้วนไหวและคติสมบุรณ์แบบเพื่อกำหนดความวิตกกังวลทาง สังคมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในภาคใต้ของประเทศไทย <i>สุปรียา ชำนาญพุดิพร</i>	49
ผลการศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่ม โรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้ตากสงักัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 <i>ศักดิ์โสภณ สุขอ้วน</i>	63
แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูโรงเรียนขนาดเล็กในยุคลไทยแลนด์ 4.0 สังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 <i>รัฐวัลย์ เหมือนมาตร</i>	72
แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนแพทย์แผนไทย สาขา ผดุงครรภ์ไทยยุคลไทยแลนด์ 4.0 <i>กมลลักษณ์ โพธิ์อรุณพัชญ์</i>	87
ศึกษาการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำ ประเทศไทย) ในศตวรรษที่ 21 <i>สุภาพร ประสิทธิ์</i>	100
กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระ ปริยัติธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดปทุมธานี <i>พระกิตติมศักดิ์ ธีรวิโร (กลั่นแสง)</i>	112

ศึกษาการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พระตรีนภัทร จิตตปญโญ (ศรีทับทิม)	129
ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาท้องถิ่น ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี	139
รูปแบบการเขียนบทความลงวารสาร	147

ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0

โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

FACTORS AFFECTING THE HAPPINESS IN LEARNING AND TEACHING MANAGEMENT
OF TEACHERS IN THAILAND 4.0 IN PRIMARY SCHOOLS
OF MUANG DISTRICT LOP BURI PROVINCEชุตินา เสือพันธุ์¹

Chutima Suesphan

Corresponding Author E-mail: c.suesphan@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการจัดการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนประถมศึกษา 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างครูจำนวน 155 คน และใช้แบบสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติหาค่าความถี่ Frequency ร้อยละ Percentage ค่าเฉลี่ย Mean และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน Standard Deviation และทดสอบสมมุติฐานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล หาค่าที่ t-test และ F-test กรณีตัวแปรตามสองกลุ่ม ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และใช้วิเคราะห์เชิงเนื้อหาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย มีดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการจัดการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โดยภาพรวม ครูมีความพึงพอใจต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขมากที่สุดในทุกด้าน ได้แก่ ด้านความรักในงาน ต้นความสำเร็จในงาน ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน และด้านการเป็นที่ยอมรับ ตามลำดับความสำคัญ

2. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการจัดการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการจัดการเรียนการสอนของครูในแต่ละด้าน พบว่า ระดับปัจจัยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความรักในงาน ด้านความสำเร็จในงาน ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน และด้านการเป็นที่ยอมรับ ตามลำดับ

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีผลต่อความสุข, การสอนของครู, ไทยแลนด์ 4.0

ABSTRACT

Objectives of the study were to: 1) to study factors affecting the happiness in learning and teaching management of teachers in Thailand 4.0 in Primary schools; 2) to study relationships among factors affecting the happiness in learning and teaching management of

¹ นิสิตหลักสูตร พ.ธ.ม.(พุทธบริหารการศึกษา) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาลาภราชวิทยาลัย

teachers in Thailand 4.0 in Primary schools. The study was a mixed method between a quantitative research and qualitative one in nature. A questionnaire was used for collecting quantitative data from a sample of 155 teachers, and a Schedule Interview was used to collect qualitative data from 5 key informants. For the analysis of quantitative data statistics including Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, t-test, F-test and One Way ANOVA was used, and the content analysis for qualitative data was administered.

Results of the study were as follows:

1. With regard to factors affecting the happiness in learning and teaching management of teachers in Thailand 4.0 in Primary it found that in general teachers were satisfied with factors affecting the happiness in learning and teaching management in all aspects including love in work, success in work, security in work, and recognition respectively.

2. In respect of relationships among factors affecting the happiness in learning and teaching management of teachers in Thailand 4.0 in Primary schools it found that in general all aspects were very high, while considering each aspect of factors from the highest to the least it included love in work, success in work, security in work, and recognition respectively.

Keywords: Happiness, Learning and Teaching, Thailand 4.0

บทนำ

การศึกษาในยุค Thailand 4.0 มีความหมายมากกว่าการเตรียมความพร้อมของคนหรือให้ความรู้กับคนเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ กล่าวคือ นอกจากให้ความรู้แล้ว ต้องทำให้เขาเป็นคนที่รักที่จะเรียน มีคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วย นั่นก็คือการสร้างคนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นทักษะในการคิด วิเคราะห์เป็นหลักในขณะเดียวกัน Thailand 4.0 คือ การพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัย มีรายได้มากขึ้น และก้าวพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยจะต้องผลิตนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศและต้องสามารถติดต่อด้านค้าขายกับนานาชาติได้

การศึกษาจึงต้องเร่งดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ให้กับเด็กไทย ได้เข้าก้าวสู่

Thailand 4.0 อย่างเป็นรูปธรรมในหลายด้าน เช่นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ เป็นหัวใจสำคัญในการสื่อสาร ทั้งเพื่อการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความรู้ การประสานความร่วมมือ และการค้าขาย ซึ่งที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการยกระดับภาษาอังกฤษของประเทศผ่านโครงการสำคัญต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาครูภาษาอังกฤษผ่านกระบวนการ Boot Camp, จัดทำแอปพลิเคชัน Echo Hybrid, Echo English เป็นต้น (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์, 2559)

การปรับหลักสูตรการเรียนการสอนขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการกำลังปรับปรุงหลักสูตรใหม่ เพื่อนำมาใช้ในปีการศึกษา 2561 จากเดิมเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ อาจจะปรับให้เรียนเป็นรายวิชาเฉพาะเช่นในอดีต โดยเนื้อหาหลักสูตรจะเปลี่ยนไปตามองค์ความรู้ในโลกยุคใหม่ พร้อมกับการเรียนเฉพาะ

เรื่องที่สำคัญๆ และเรียนให้รู้อย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้ อาจเกิดวิชาใหม่ ๆ เช่น Computing ที่จะเป็นการเรียนเกี่ยวกับโปรแกรม ที่ใช้ควบคุมการทำงานของเครื่องจักร เครื่องกล เพื่อให้เด็กสร้างนวัตกรรมและรู้เท่าทันเทคโนโลยีความรู้เรื่องวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ใหม่ๆ ที่จะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมได้ในที่สุด รวมทั้งอาจจะนำวิชาเดิม ๆ กลับมาสอนอีก เช่น วิชาภูมิศาสตร์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เรื่องของโลก เกี่ยวโยงไปสู่วิชาวิทยาศาสตร์และเกษตรกรรม คือความเข้าใจการเกิดของมนุษย์ เข้าใจพื้นที่ เป็นต้น

Education 4.0 คือ การเรียนการสอน ที่สอนให้นักเรียนนักศึกษาสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคมเราจะนำไปใช้ในด้านใดให้เกิดประโยชน์มันเป็นความยากและท้าทายผู้ที่ต้องทำหน้าที่สอนเด็ก ๆ ในยุคนี้ เพราะการเรียนการสอนในยุคไทยแลนด์ 4.0 ต้องปล่อยให้เด็กได้ใช้เทคโนโลยี ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ปล่อยให้เด็กกล้าคิดและกล้าที่จะผิด แต่ทั้งหมดก็ยังจะต้องอยู่ในกรอบที่สังคมต้องการหรือยอมรับได้ ไม่ใช่ว่าเก่งจริง คิดอะไรใหม่ๆ ได้เสมอ มีความคิดสร้างสรรค์ แต่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม (วิรัช ปันต์ศิริโรจน์, 2559)

จากความสำคัญของนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ผู้ทำหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอน ต้องปรับการเรียนการสอนจากระบบการท่องจำเป็นการสอนให้นักเรียนได้หัดคิด หัดทำสิ่งใหม่ๆ ได้จากการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อสามารถ

ตอบสนองความต้องการของผลที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือนำเสนอเป็นนโยบายในการพัฒนาคุณภาพของครู ของสถานศึกษาในจังหวัดลพบุรี

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยในฐานะเป็นเป็นครูสอนในโรงเรียนประถมศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนประถมศึกษา เพื่อค้นหาคำตอบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครูอย่าง มีความสุขในยุคไทยแลนด์ 4.0 ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรักในงาน ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน และสวัสดิการ ด้านความสำเร็จในงาน และด้านการเป็นที่ยอมรับ เพื่อนำใช้ในการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ให้เกิดความสุขแก่ครูในการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลในการเรียนการสอนของครูในยุศไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างงานวิจัยเชิงคุณภาพและงานวิจัยเชิงคุณภาพเป็นงานวิจัยการสนับสนุน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นจาก ผู้บริหารโรงเรียน และครูโรงเรียนประถมศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 155 คน และเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ 5 ท่าน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 1. สถิติพรรณนา Descriptive Statistics สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาระดับความคิดเห็น โดยใช้สถิติค่าความถี่ Frequency ค่าร้อยละ Percentage ค่าเฉลี่ย Mean และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน Standard Deviation 2. สถิติอนุมาน ใช้สำหรับทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุศไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เพื่อทดสอบค่าที่ t-test และ F-test ในกรณีตัวแปรมากสองกลุ่ม ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

3. ใช้สูตร (Percentage)

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนที่ต้องการ} \times 100}{\text{จำนวนเต็ม}}$$

4. การหาค่าเฉลี่ยใช้สูตร (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

f แทน ความถี่ของข้อมูล

$\sum fx$ แทน ผลรวมของ

ค่าความถี่ทั้งหมด

$\bar{X}$ แทน จุดกึ่งกลางของ

อันตรภาคชั้น

n แทน ข้อมูลทั้งหมด

5. การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใช้สูตร (Standard Deviation)

$$S = \frac{\sqrt{n\sum fx^2 - (\sum fx)^2}}{n(n-1)}$$

เมื่อ S แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n แทน ข้อมูลทั้งหมด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปครูโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ทั้ง 6 โรงเรียน จำนวน 155 คน ครูเป็นหญิง จำนวน 138 คน เป็นชาย จำนวน 17 คน ครูมีอายุ 55 ปีขึ้นไป จำนวน 28 คน ครูมีอายุ 50-55 ปี จำนวน 6 คน ครูมีอายุ 45-50 ปี จำนวน 14 คน ครูมีอายุ 40-45 ปี จำนวน 13 คน ครูมีอายุ 35-40 ปี จำนวน 32 คน ครูมีอายุ 30-35 ปี จำนวน 27 คน ครูมีอายุ 25-30 ปี จำนวน 27 คน และครูมีอายุ 20-25 ปี จำนวน 8 คน ครูจบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 125 คน ระดับปริญญาโท จำนวน 25 คน ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 4 คน ระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 51 คน มีประสบการณ์ในการทำงาน 10-15 ปี จำนวน 28 คน มีประสบการณ์ในการทำงาน 20-25 ปี จำนวน 18 คน มีประสบการณ์ในการทำงาน 30-35 ปี จำนวน 18 คน มีประสบการณ์ในการทำงาน 15-20 ปี จำนวน 16 คน มีประสบการณ์ในการทำงาน 25-30 ปี จำนวน

11 คน มีประสบการณ์ในการทำงาน 40 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน และมีประสบการณ์ในการทำงาน 35-40 ปี จำนวน 6 คน ครูสอนอยู่โรงเรียนอนุบาลลพบุรี จำนวน 100 คน โรงเรียนบรรจจรัตน์ จำนวน 92 คน โรงเรียนซอย 3 สาย 4 ซ้าย จำนวน 24 คน โรงเรียนอนุบาลทหารบกลพบุรี จำนวน 17 คน โรงเรียนวัดโคกหม้อ จำนวน 13 คน โรงเรียนจินดารัตน์ จำนวน 6 คน และผลการส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากครูในเขตอำเภอเมืองจังหวัดลพบุรี ทั้ง 6 โรงเรียน จำนวน 155 ชุด ผลปรากฏว่าเก็บคืนกลับมาได้จำนวน 155 ชุด คิดเป็นร้อยละเก้าสิบห้า

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของครูโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรักในงาน ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ด้านความสำเร็จในการทำงาน และด้านการเป็นที่ยอมรับ

1. ด้านความรักในงาน ครูมีความพึงพอใจต่อปัจจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยภาพรวม และรายข้อ ทุกข้อ ครูมีปัจจัยของความสุข อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครูความกระตือรือร้นในการทำงาน การสอนมาก ครูมีความยินดีทำงานการสอนของตนด้วยความรัก มีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันและช่วยเหลือซึ่งกันด้วยการสร้างสรรค์สามัคคี ครูสอนมีความรู้สึกรักและผูกพันกับงานการสอน มีภาคภูมิใจในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบด้วยความจริงใจและครูมีความรู้สึกในทางบวกกับงานที่ได้รับ

มอบหมาย ตามลำดับปัจจัยที่มีความสุขในการทำงานของครู

2. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ครูมีความพึงพอใจต่อปัจจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยภาพรวม และรายข้อ ทุกข้อ ครูมีปัจจัยของความสุข อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีความต้องการปลอดภัยจากการถูกหรือเสียดสีใส่ร้ายป้ายสีทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีความต้องการปลอดภัยในการดำเนินชีวิตปัจจุบัน มีความต้องการปลอดภัยในการดำเนินชีวิตปัจจุบัน มีความต้องการปลอดภัยในร่างกายที่ปราศจากโรคต่าง ๆ และมีความต้องการความช่วยเหลือด้านความปลอดภัยจากเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น อาชญากรรม น้ำท่วม แผ่นดินไหวตามลำดับปัจจัยที่มีความสุขในการทำงานของครู

3. ด้านความสำเร็จในงาน ครูมีความพึงพอใจต่อปัจจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูต่อความสุขในการเรียนการสอนของครู ยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยภาพรวม และรายข้อ ทุกข้อ ครูมีปัจจัยของความสุข อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีความภาคภูมิใจในผลของความสำเร็จในหน้าที่ที่ตนเองที่รับผิดชอบสามารถทำให้งานสำเร็จได้ด้วยดี รู้สึกว่าหน้าที่ของครูคือการทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนนักเรียนแต่ก็มีความสุขในการสอนนักเรียนและครูมีความรู้สึกที่ตนเองสามารถทำงานกับทีมงานครั้งนี้ได้จนประสบผลสำเร็จได้เพราะเกิดจากความสามัคคีของทีมงานตามลำดับปัจจัยที่มีความสุขในการทำงานของครู

4. ด้านการเป็นที่ยอมรับ ครูมีความพึงพอใจต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยภาพรวมด้านการเป็นที่ยอมรับ อยู่ในระดับมากที่สุด รายข้อ มี 4 ข้อ คือ 1, 4, 5, 6 ครูมีปัจจัยของความสุข อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ต้องสร้างทัศนคติด้านความเชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถที่สามารถทำงานที่มอบหมายให้สำเร็จได้ด้วยดี การยอมรับและให้เกิดผู้อื่นหรือเพื่อนๆ ด้วยความจริงใจ การเข้าไปช่วยเหลือผู้อื่นยามที่ตกทุกข์ได้ยากอย่างสม่ำเสมอ ครูต้องสร้างความมั่นใจของตนเองในเรื่องการทำหน้าที่การสอนให้นักเรียนเกิดความรู้และมีประสบการณ์ใหม่ๆ เกิดขึ้นทำให้เกิดความน่าเชื่อถือตลอดถึงการสร้างความไว้วางใจกับเพื่อนๆ หรือบุคคลรอบข้างว่าเป็นคนน่าไว้วางใจและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และข้อที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่นนั้นต้องสร้างผลงานด้านการปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดีก็จะได้รับการยกย่อง การยอมรับในทางที่ดีจากสังคมหรือเพื่อนร่วมงาน และครูต้องสร้างบารมีหรืออำนาจให้เกิดแก่ตนเองด้วยการช่วยเหลือเพื่อนๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้คนอื่นเห็นก่อน ตามลำดับปัจจัยที่มีความสุขในการทำงานของครู

3. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูยุคไทยแลนด์ 4.0 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

1. ปัจจัยพื้นฐานทั่วไปที่มีผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง

จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.07

- ปัจจัยพื้นฐาน ด้านอายุ ครูปัจจัยของความสุข อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.17

- ปัจจัยพื้นฐานด้านการสอนในโรงเรียน ครูปัจจัยของความสุข อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.10

- ปัจจัยพื้นฐาน ด้านประสบการณ์การทำงาน ครูปัจจัยของความสุข อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.17

- ปัจจัยพื้นฐาน ด้านวุฒิการศึกษา ครูปัจจัยของความสุข อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.14 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.03

- ปัจจัยพื้นฐาน ด้านเพศ ครูปัจจัยของความสุข อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.89 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.02 ตามลำดับปัจจัยที่มีความสุขของครู

2. ปัจจัยด้านความสุขที่มีผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.02 และเมื่อวิเคราะห์ปัจจัยของความสุขของครูในแต่ละด้าน พบว่า

- ปัจจัยด้านความรักในงาน ครูมีความสุข อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 4.68 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.05

- ปัจจัยด้านความสำเร็จในงาน ครูมีความสุข อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.03

- ปัจจัยด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานและด้านการเป็นที่ยอมรับ ครูมีความสุข อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.04 ตามลำดับปัจจัยที่มีความสุขของครู

3. ความสัมพันธ์ปัจจัยของตัวแปรทั้ง 4 ตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุศไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานมีความสัมพันธ์มากที่สุด ($r=1.00$) ตามด้วยปัจจัย ด้านการเป็นที่ยอมรับและด้านความสำเร็จในงาน ($r=0.19$) ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุศไทยแลนด์ 4.0 น้อยที่สุด คือความรักในงาน ($r=0.04$)

- ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นทั้ง 4 ตัว พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานและด้านการเป็นที่ยอมรับมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ($r=1.00$) ตามด้วยปัจจัยด้านความสำเร็จในงานและด้านการเป็นที่ยอมรับ ($r=0.19$) และปัจจัยด้านความรักในงาน และด้านความสำเร็จในงาน ($r=0.17$) ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด และ

ปัจจัยด้านความรักในงาน และปัจจัยด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ($r=0.04$) ตามลำดับปัจจัยของความสุขของครู

4. การวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regressions) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูยุคไทยแลนด์ 4.0 แบบขั้นบันได (Stepwise) พบว่าตัวแปรด้านความรักในงาน ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ด้านความสำเร็จในงาน และด้านการเป็นที่ยอมรับสามารถอธิบายความแปรปรวนของความสุขในการเรียนการสอนของครูได้และตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุศไทยแลนด์ 4.0 มากที่สุด คือ ด้านการเป็นที่ยอมรับ ด้านความรักในงาน ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานและด้านความสำเร็จในงานมีค่า $b=0.51, 0.31, 0.26$ และ 0.25 ตามลำดับ

- สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบความสุขในการเรียนการสอนของครูยุคไทยแลนด์ 4.0 = $3.166 + 0.31$ ปัจจัยด้านความรักในงาน / $+ 0.26$ ปัจจัยด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน / $+ 0.25$ ปัจจัยด้านความสำเร็จในงาน / $+ 0.51$ ปัจจัยด้านการเป็นที่ยอมรับ

- สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานความสุขในการเรียนการสอนของครูยุคไทยแลนด์ 4.0 = $4.0 + 0.38$ ด้านความรักในงาน / $+ 0.46$ ปัจจัยด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน / $+ 0.31$ และปัจจัยด้านความสำเร็จในงาน / $+ 0.78$ ด้านการเป็นที่ยอมรับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุศไทยแลนด์

4.0 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวม

1) ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขโดย ภาพรวม

ครูมีความพึงพอใจต่อปัจจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยภาพรวม และทุกด้าน ครูมีปัจจัยของความสุข อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่า ความสุข ตามหลักพระพุทธศาสนา คือความสิ้นทุกข์ ความสุขมีความสำคัญมากในการปฏิบัติธรรม ดังนั้น ความรักในงานความสำเร็จในงาน ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน และการเป็นที่ยอมรับต้องอาศัยปัจจัยดังกล่าว สอดคล้องกับ อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ (ปีซีซี นิวส์, 2560) กล่าวถึง ทฤษฎีแห่งความสุขในขณะที่เดินทางไปบรรยายที่ญี่ปุ่นซึ่งเป็นช่วงหลังจากได้รับทราบว่าจะได้รับรางวัลโนเบลสาขาฟิสิกส์ไม่นาน โดยเขาได้เขียนข้อความนี้เป็นภาษาเยอรมันและมอบให้พนักงานส่งเอกสารแทนเงินค่าทิป ข้อความดังกล่าวมีความหมายว่า “ชีวิตที่เรียบง่ายและเรียบง่าย จะนำความสุขมาให้ยิ่งกว่าการไล่ติดตามความสำเร็จ รวมทั้งความกังวลทั้งหลายที่มากับมันตลอดเวลาด้วย” และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมรัตน์ โพธิสุวรรณปัญญา (2560) ได้วิจัยเรื่อง “การสร้างสรรคความสุขของครูผู้สอน” ผลการวิจัยคือ ครูได้แนะนำการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ครูคือบุคคลที่สังคมคาดหวัง ยกย่องให้เป็นแม่พิมพ์ของชาติ มีเกียรติ เป็นที่เคารพเชื่อถือและศรัทธาของชุมชนการที่ครูปฏิบัติกิจกรรมให้ประสบ

ผลสำเร็จตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดขึ้น ต้องใช้ทักษะ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ มาประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน และครูต้องรู้สึกสนุกและพึงพอใจในงานที่ทำ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ทำตัวให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน ตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างผู้ร่วมงาน มีความผูกพันในงานที่ทำ ทำให้เกิดแรงผลักดันในทางบวกให้กับตนเองและองค์กร ทั้งยังสามารถเผชิญปัญหาและอุปสรรคในการทำงานได้อย่างเหมาะสม

2) ด้านความรักในงาน ครูมีปัจจัยความสุข อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่า ครูความกระตือรือร้นในการทำงานการสอนมาก มีความยินดีทำงานการสอนของตนด้วยความรัก มีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันและช่วยเหลือซึ่งกันด้วยการสร้างสรรค์สามัคคีมีผูกพันกับงานการสอน และมีภาคภูมิใจในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบด้วยความจริงใจและครูมีความรู้สึกลงในทางบวกกับงานที่ได้รับมอบหมาย ตามลำดับปัจจัยที่มีความสุขในการทำงานของครูสอดคล้องกับ กิลเมอร์ (Gilmer, 1976) ได้ให้ข้อสรุปปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ด้านความรักในงาน คือ ความสบายใจในการทำงาน (Comfort) คือความรู้สึกของบุคคลในขณะที่ทำงานและเกิดความรู้สึกสบายใจกับการทำงาน และรู้สึกว่าทำงานด้วยความราบรื่น ไม่มีความรู้สึกเครียดหรือวิตกกังวลใด ๆ ในการทำงาน ไม่มีความอึดอัดใจและงานวิจัยของ มาริษา ชุกิตติพงษ์ (2550) ได้วิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตในการทำงาน อิทธิบาท 4 และความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานบริษัทผลิต

อุปกรณ์ยานยนต์” ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ระดับความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับปานกลาง และอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับสูงพนักงานที่มีระดับการศึกษาและอายุงานต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกันพนักงานที่มีระดับการศึกษาต่างกัน สถานภาพสมรสต่างกันและอายุงานต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรต่างกัน คุณภาพชีวิตในองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์การและอิทธิบาท 4 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านโอกาสในการก้าวหน้าและความมั่นคง ด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเหมาะสมอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรได้

2. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ครุมีปัจจัยความสุข อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่าครุมีความต้องการปลอดภัยจากการถูกหรือเสียดสีใส่ร้ายป้ายสีทั้งต่อหน้าและลับหลัง และต้องการปลอดภัยในการดำเนินชีวิตปัจจุบัน มีความต้องการปลอดภัยในร่างกายนี้ออกจากโรคต่าง ๆ และมีความต้องการความช่วยเหลือด้านความปลอดภัยจากเหตุ การณ์ ที่ อาจ เกิด ขึ้น ได้ เช่น อาชญากรรม น้ำท่วม แผ่นดินไหวตามลำดับปัจจัยที่มีความสุขในการทำงานของครุ สอดคล้องกับ กล่าวถึง ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานและสวัสดิการ คือ มนุษย์ปรารถนาให้มีความปลอดภัย และความมั่นคงในการดำรงชีวิต เช่น ปลอดภัยจากภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับร่างกาย ปลอดภัยจากภาวะคุกคาม ความเจ็บป่วย และความสูญเสียความมั่นคงในหน้าที่การงานเป็นความ

ต้องการปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่น ความต้องการอาหาร ที่อยู่อาศัย อากาศ ยารักษาโรค สอดคล้องกับ Maslow (1954, p. 80-92) และงานวิจัยของ สิรินทร แซ่ฉั่ว (2553) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาความสุขในการทำงานของบุคลากรเชิงสร้างสรรค์ : กรณีศึกษาอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสื่อและกลุ่มงานสร้างสรรค์เพื่อการใช้งาน” จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นบุคลากรเชิงสร้างสรรค์รวมทั้งสิ้น 164 คนพบว่าความสุขในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมากซึ่งองค์ประกอบด้านความพึงพอใจในชีวิตด้านความพึงพอใจในงานและความรู้สึกทางบวกอยู่ในระดับมากขณะที่ด้านความรู้สึกทางลบอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และผลการศึกษา ด้านปัจจัยสุขภาพกับความสุขในการทำงานพบว่าด้านสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากซึ่งองค์ประกอบด้านสุขภาพสังคมอยู่ในระดับสูงที่สุดรองลงมาเป็นด้านสุขภาพจิตและด้านสุขภาพกาย และผลการศึกษาด้านปัจจัยภายในองค์กรกับความสุขในการทำงานพบว่าความสุขอันเกิดจากปัจจัยภายในองค์กรอยู่ในระดับค่อนข้างมากซึ่งปัจจัยคุณลักษณะของงานมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและอยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมาคือปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ในระดับมากเช่นกันส่วนปัจจัยผลลัพธ์ที่คาดหวังและปัจจัยสภาพแวดล้อมในงานอยู่ในระดับค่อนข้างมากตามลำดับ

3. ด้านความสำเร็จในงาน ครุมีปัจจัยความสุข อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่าครุมีความพึงพอใจต่อปัจจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขคือมีความภาคภูมิใจในผลของความสำเร็จในหน้าที่ที่ทำงานที่รับผิดชอบ

สามารถทำให้งานสำเร็จได้ด้วยดี รู้สึกว่าหน้าที่ของครูคือการทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนนักเรียนแต่ก็มีความสุขในการสอนนักเรียนและครูมีความรู้สึกว่าตนเองสามารถทำงานกับทีมงานครั้งนี้ได้จนประสบผลสำเร็จได้เพราะเกิดจากความสามัคคีของทีมงานตามลำดับปัจจัยที่มีความสุขในการทำงานของครูสอดคล้องกับ พระพรหมมงคลจารย์ (หลวงพ่อบุญยานันทภิกขุ) ท่านได้กล่าวว่า อิทธิบาท 4 คือ ชีวิต และชีวิต คือ งานบันเทิงสุขว่าอิทธิบาท 4 คือ ข้อธรรมที่เป็นบันไดแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติกิจทุกอย่างประกอบไปด้วยฉันทะความพอใจในเรื่องที่เราจะทาวิริยะความเพียรไม่ท้อถอยในการประกอบกิจนั้น ๆ จิตตะเอาใจใส่ไม่ทอดธุระในเรื่องนั้น ๆ วิมังสาจะต้องทำงานนั้นต่อไปบันไดสู่ความสำเร็จสี่ประการที่กล่าวนี้ข้อสุดท้ายสำคัญสุดทำงานด้วยความพอใจความขยันขันแข็งความเอาใจใส่ใคร่ครวญอยู่ เสมอนี้เรียกว่าเรามีอิทธิบาททั้งสี่ประการนั้นอยู่โดยไม่รู้สึกตัว พระพรหมมงคลจารย์ (หลวงพ่อบุญยานันทภิกขุ) (ม.ป.ป.) และงานวิจัยของมาริษา ชูกิตติพงษ์ (2550) ได้วิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตในการทำงาน อิทธิบาท 4 และความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานบริษัทผลิโตอุปกรณ์ยานยนต์” ผลการวิจัยพบว่าระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ระดับความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับปานกลาง และอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับสูงพนักงานที่มีระดับการศึกษาและอายุงานต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกันพนักงานที่มีระดับการศึกษาต่างกัน สถานภาพสมรสต่างกันและอายุงานต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรต่างกัน คุณภาพชีวิตในองค์กรมีความสัมพันธ์

ทางบวกกับองค์การและหลักอิทธิบาท 4 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านโอกาสในการก้าวหน้าและความมั่นคง ด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเหมาะสมอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรได้

4. ด้านการเป็นที่ยอมรับ ครูมีปัจจัยความสุข อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่า เป็นการสร้างความเชื่อใจ การทำให้เราดูมีความเป็นมืออาชีพจึงเป็นสิ่งที่เราควรทำอยู่เสมอ เพราะเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องของตำแหน่งหรือประสบการณ์ แม้ว่าเราอาจจะยังไม่ได้มีตำแหน่งสูงก็สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้ตัวเราเองได้ บล็อกนี้ผมเลยลองหยิบนิยายหรือพฤติกรรมง่าย ๆ ที่ใคร ๆ ก็ทำได้ ถ้าอยากจะทำสร้างความน่าเชื่อถือให้กับตัวเอง ครูเองต้องสร้างทัศนคติด้านความเชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถที่สามารถทำงานที่มอบหมายให้สำเร็จได้ด้วยดี การยอมรับและให้เกิดผู้อื่นหรือเพื่อน ๆ ด้วยความจริงใจ การเข้าไปช่วยเหลือผู้อื่นยามที่ตกทุกข์ได้ยากอย่างสม่ำเสมอมีความสร้างความมั่นใจของตนเองในเรื่องการทำหน้าที่การสอนให้นักเรียนเกิดความรู้และมีประสบการณ์ใหม่ ๆ เกิดขึ้นทำให้เกิดความน่าเชื่อถือตลอดถึงการสร้างความไว้วางใจกับเพื่อน ๆ หรือบุคคลรอบ ๆ ข้างว่าเป็นคนน่าไว้วางใจและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและการได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่นนั้นต้องสร้างผลงานด้านการปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดีก็จะได้รับการยกย่อง การยอมรับในทางที่ดีจากสังคมหรือเพื่อนร่วมงานและครูต้องสร้างบารมีหรืออำนาจให้เกิดแก่ตนเองด้วยการช่วยเหลือเพื่อน ๆ เพื่อสร้าง

ความเชื่อมั่นให้คนอื่นเห็นก่อน ตามลำดับปัจจัยที่มีความสุขในการทำงานของครู สอดคล้องกับ เนียน (Manion, 2003) อธิบายองค์ประกอบของความสุขในการทำงานไว้ว่าการเป็นที่ยอมรับ (recognition) หมายถึง การรับรู้ที่ตนเองได้รับการยอมรับ ความเชื่อถือและความไว้วางใจในการทำงานจากผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน ได้รับความคาดหวังที่ดีในการปฏิบัติงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ กับผู้ร่วมงานและได้ใช้ความรู้อย่างต่อเนื่อง และงานวิจัยของธรรมรัตน์ โพธิ์สุวรรณปัญญา (2560, น. 149) ได้วิจัยเรื่อง “การสร้างสรรคความสุขของครูผู้สอน” ผลการวิจัย คือ ครูได้แนะนำการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ครูคือบุคคลที่สังคมคาดหวัง ยกย่องให้เป็นแม่พิมพ์ของชาติ มีเกียรติ เป็นที่เคารพเชื่อถือและศรัทธาของชุมชนการที่ครูปฏิบัติกิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดขึ้น ต้องใช้ทักษะ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์มาประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน และครูต้องรู้สึกสนุกและพึงพอใจในงานที่ทำ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ทำตัวให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน ตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างผู้ร่วมงาน มีความผูกพันในงานที่ทำ ทำให้เกิดแรงผลักดันในทางบวกให้กับตนเองและองค์กร ทั้งยังสามารถเผชิญปัญหาและอุปสรรคในการทำงานได้อย่างเหมาะสม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูต่อความสุขในการเรียนการ

สอนของครูยุคไทยแลนด์ 4.0 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี มีดังนี้

1. ผลการการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย โดยภาพรวม และวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน ด้านอายุ ด้านการสอนอยู่ในโรงเรียน ด้านประสบการณ์การทำงาน ด้านวุฒิการศึกษาของครู พบว่า ครูมีปัจจัยพื้นฐานของความสุขอยู่ในระดับมาก และปัจจัยพื้นฐานด้านเพศครูปัจจัยของความสุข อยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับ ธรรมรัตน์ โพธิ์สุวรรณปัญญา (2560) ได้วิจัยเรื่อง “การสร้างสรรคความสุขของครูผู้สอน” ผลการวิจัย คือ ครูได้แนะนำการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ครูคือบุคคลที่สังคมคาดหวัง ยกย่องให้เป็นแม่พิมพ์ของชาติ มีเกียรติ เป็นที่เคารพเชื่อถือและศรัทธาของชุมชนการที่ครูปฏิบัติกิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดขึ้น ต้องใช้ทักษะ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์มาประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน และครูต้องรู้สึกสนุกและพึงพอใจในงานที่ทำ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ทำตัวให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน ตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างผู้ร่วมงาน มีความผูกพันในงานที่ทำ ทำให้เกิดแรงผลักดันในทางบวกให้กับตนเองและองค์กร ทั้งยังสามารถเผชิญปัญหาและอุปสรรคในการทำงานได้อย่างเหมาะสม

2. ปัจจัยด้านความสุขที่มีผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.02 และเมื่อวิเคราะห์ปัจจัยของความสุขของครูในแต่ละด้าน พบว่า 1) ปัจจัยด้านความรักในงานครุมีความสุข อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ปัจจัยด้านความสำเร็จในงาน ครุมีความสุข อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ปัจจัยด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานและด้านการเป็นที่ยอมรับ ครุมีความสุขอยู่ในระดับมากที่สุด และความสัมพันธ์ปัจจัยของตัวแปรทั้ง 4 ตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พบว่า

(1) ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานมีความสัมพันธ์มากที่สุด ($r=1.00$) ตามด้วยปัจจัย ด้านการเป็นที่ยอมรับและด้านความสำเร็จในงาน ($r=0.19$) ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 น้อยที่สุด คือความรักในงาน ($r=0.04$)

(2) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นทั้ง 4 ตัว พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

(3) ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานและด้านการเป็นที่ยอมรับมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ($r=1.00$) ตามด้วยปัจจัยด้านความสำเร็จในงานและด้านการเป็นที่ยอมรับ ($r=0.19$) และปัจจัยด้านความรักใน

งาน และด้านความสำเร็จในงาน ($r=0.17$) ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด และปัจจัยด้านความรักในงาน และปัจจัยด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ($r= 0.04$) ตามลำดับปัจจัยของความสุขของครู

3.4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นบันได เพื่อพยากรณ์ปัจจัยด้านความสุขที่มีผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ด้วยตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ด้านความรักในงาน ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ด้านความสำเร็จในงาน ด้านการเป็นที่ยอมรับ แต่เพื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของปัจจัยที่มีความสุขของครูก็สอดคล้องกับ พระมหาจุฑิชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี) (2551, น. 92) ท่านได้กล่าวว่า การทำงานให้ประสบความสำเร็จตามแนวพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้ปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 อิทธิบาท แปลว่าหลักพื้นฐานแห่งความสำเร็จหรือทางสู่ความสำเร็จมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. ฉันทะ มีใจรักที่ทำงาน 2. วิริยะ พากเพียรทำงานรักแล้วต้องขยันความขยัน 3. จิตตะ เอาใจจดจ่ออยู่กับงานจึงจะประสบความสำเร็จ 4. วิมังสา พิจารณาเพื่อการวิเคราะห์สร้างสรรค์พัฒนานั้นเองเมื่อเราทำงานอะไรก็ตามให้พึงพิเคราะห์สร้างสรรค์พัฒนา

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regressions) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูยุคไทยแลนด์ 4.0 แบบขั้นบันได (Stepwise) พบว่าตัวแปรด้านความรักในงาน ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ด้านความสำเร็จในงาน

และด้านการเป็นที่ยอมรับสามารถอธิบายความแปรปรวนของความสุขในการเรียนการสอนของครูได้และตัวแปรที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุศไทยแลนด์ 4.0 มากที่สุด คือ ด้านการเป็นที่ยอมรับด้านความรักในงาน ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานและด้านความสำเร็จในงานมีค่า $b=0.51, 0.31, 0.26$ และ 0.25 ตามลำดับ

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบความสุขในการเรียนการสอนของครูยุคไทยแลนด์ 4.0 = $3.166 + 0.31$ ปัจจัยด้านความรักในงาน / $+0.26$ ปัจจัยด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน / $+0.25$ ปัจจัยด้านความสำเร็จในงาน / $+0.51$ ปัจจัยด้านการเป็นที่ยอมรับ

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานความสุขในการเรียนการสอนของครูยุคไทยแลนด์ 4.0 = $3.166 + 0.38$ ด้านความรักในงาน / $+0.46$ ปัจจัยด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน / $+0.31$ และปัจจัยด้านความสำเร็จในงาน / $+0.78$ ด้านการเป็นที่ยอมรับ และสอดคล้องกับไทเลอร์ (Tyler, 1964, p. 16) ได้ศึกษาสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนในอุดมคติ ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพที่ดี ในอุดมคตินั้น ครูต้องมีการสื่อความเข้าใจที่ดีกับนักเรียน เป็นมิตรที่ดีให้ความรัก ความเอาใจใส่มีความเข้าใจ และการยอมรับจากนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านความรักในงาน ควรรักษาความถูกต้องให้แก่บุคลากรในโรงเรียน

เชื่อมั่นให้บุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์สามัคคี

2. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ควรวางแผนงานการดูแลรักษาความปลอดภัยขณะปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของบุคลากรและความมั่นคงในงานและสร้างความมั่นคงต่อหน้าที่การงานให้กับครูในขณะปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 ครูมีความเห็นมาก แต่ควรนำผลการวิจัยด้านสร้างความเชื่อมั่นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านผลสำเร็จใจการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา

2. ผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการเรียนการสอนของครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 ครูมีความเห็นมาก แต่ควรนำผลการวิจัยด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้านการนวัตกรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเรื่อง ควรศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการบริหารกับการสร้างความเชื่อมั่นแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา

2. ควรวิจัยเรื่อง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของครูและผู้บริหารโรงเรียนกับควรกระจายและสอบถามจากครูกลุ่มอื่นเพื่อศึกษาเกี่ยวกับ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

แหล่งอ้างอิง

- ปีปีชี นิวส์. (2560, 25 ตุลาคม). ประมูลทฤษฎีแห่งความสุขของไอน์สไตน์ได้ 1.5 ล้านดอลลาร์. ปีปีชี นิวส์. สืบค้นเมื่อ 21 มิถุนายน 2562, จาก <https://www.bbc.com/thai/international-41745324>
- ธรรมรัตน์ โพธิสุวรรณปัญญา. (2560). การสร้างสรรค์ความสุขของครูผู้สอน. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ*, 2(2), 190-202.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2559). *Education Reform & Entrance 4.0*. สืบค้น 21 มิถุนายน 2562, จาก <https://www.moe.go.th/education-reform-entrance-4-0>
- พระพรหมมงคลจารย์ (หลวงพ่อบุญญานันทภิกขุ). [ม.ป.ป.]. *งานคือชีวิต ชีวิตคืองานบันดาลสุข*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- พระมหาภูติชัย วชิรเมธี. (ว.วชิรเมธี). (2551). *คนสำราญงานสำเร็จ* (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- มาริษา ชุกิตติพงษ์. (2550). *คุณภาพชีวิตในการทำงาน อิทธิบาท 4 และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทผลิตอุปกรณ์ยานยนต์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- สิรินทร แซ่ฉั่ว. (2553). *ความสุขในการทำงานของบุคลากรเชิงสร้างสรรค์ : กรณีศึกษาอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสื่อและกลุ่มงานสร้างสรรค์เพื่อการใช้งาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).
- วิรัช ปันท์ศิริโรจน์. (2559). *Education 4.0*. สืบค้น 21 มิถุนายน 2562, จาก <https://www.applacadthai.com/articles/article-education/education-4-0>
- Gilmer, V. H. B. (1967). *Industrial psychology*. New York: McGraw-Hill.
- Manion, J. (2003). Joy at work: creating a positive work place. *Journal of Nursing Administration*, 33(12), 652-659.
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and Personality in the Classroom*. New York: Harper & Brather.
- Tyler, L. E. (1964). *Psychology of Human Difference* (3rd ed.). New York: Appleton-Century.

การจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

AN EDUCATION OF BUDDHIST SUBJECT IN THAILAND 4.0 OF PRIMARY SCHOOL
STUDENTS IN BANG KHEN DISTRICT OF BANGKOK

ณัชชวร มีศรี¹

Nuchchawagorn Meesri

พระครูโสภาสนนทกิตติ²

Phrakhru Opatnontakitti

ทองดี ศรีตระกา²

Thongdee Sritragarn

Corresponding Author E-mail: pbs25561031@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา 3) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้การวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 365 คน และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า นักเรียนมีเพศและระดับช่วงชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุต่างกัน นักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

3. แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 พบว่า ด้านสาระการเรียนรู้ เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้สอนต้องประยุกต์การสอนและเตรียมการสอนก่อนที่จะสอนจริงในแต่ละชั่วโมง ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง เพื่อให้นักเรียนเกิดประสบการณ์จริงจากการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ ใช้สื่อการเรียนรู้ควรใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนานักเรียนต่อเนื่อง

¹ นิสิตหลักสูตรพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

² อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

และมีการประเมินผลในชั้นเรียน ประเมินจากผลการปฏิบัติตัวของนักเรียน นักเรียนมีพัฒนาการการเรียนรู้ที่ดีขึ้นโดยมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองในการประเมินการเรียนรู้

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, วิชาพระพุทธศาสนา, ไทยแลนด์ 4.0

ABSTRACT

The objectives of the study included 1) to study an education of the Buddhist subject in Thailand 4.0 of Primary students; 2) to compare an education of the Buddhist subject in Thailand 4.0 of Primary students; and 3) to propose ways of an education of the Buddhist subject in Thailand 4.0 of Primary students. The study was a mixed method between a quantitative research and qualitative one in nature. A questionnaire was used for collecting quantitative data from a sample of 365 Primary 4-6 students, and a Schedule Interview was used to collect qualitative data from 5 experts. For the analysis of data statistics including Mean and Standard Deviation, F-test, and One-way ANOVA was used for quantitative data and the content analysis for qualitative data.

The results of the study found that:

1. In respect of an education of the Buddhist subject in Thailand 4.0 of Primary students it found that in general the opinion on all 5 aspects of an education of the Buddhist subject in Thailand 4.0 of Primary students was a high level overall ($\bar{x} = 3.87$).

2. Regarding the comparison of an education of the Buddhist subject in Thailand 4.0 according to personal factors it found that students' opinion of an education of the Buddhist subject in Thailand 4.0 with different sex and class was not different at the average statistical significance of 0.05 that was against the hypothesis, and that of students with different personal factor of age was different at the average statistical significance of 0.05 that was related to the hypothesis.

3. In regard to the proposal of ways of an education of the Buddhist subject in Thailand 4.0 it revealed that learning essentials were related to the core curriculum of Ministry of Education, teachers applied and prepared teaching before each period of classes; the learning process emphasized students' practical classes to enhance students' real experiences; the learning media use emphasized the update, touchable, visible and applicable method; learning activities included Buddhist Prayers chanting, meditation before classes and participatory methods; and measurements and evaluations emphasized a variety of the realistic learning focusing the consecutive development, in-class evaluations, personal evaluations and participatory evaluations of students' parents for their better development.

Keywords: Learning management, Buddhism, Thailand 4.0

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนถือว่าเป็นหัวใจที่สำคัญของการนำเอกสารหลักสูตรไปใช้ เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารที่จะต้องทำ และมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับการสอนพอสมควร การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมถูกต้อง จะเป็นเครื่องช่วยให้การเรียนการสอนในปัจจุบันสามารถแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นไปในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม และวิชาที่เน้นในการสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเยาวชน คือวิชาพระพุทธศาสนา ให้มีความสำคัญในวิชาพระพุทธศาสนา ค่อนข้างน้อย ส่งผลให้พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมในนักเรียนถดถอยลง ก่อให้เกิดความล้มเหลวด้านคุณธรรมจริยธรรม เพิ่มขึ้นตามมาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมถูกต้อง

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนในระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบันต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ใช้วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) นำและวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คน และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร 5 คน การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ (Contact Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 183 คน เพศชาย จำนวน 182 คน อายุ 10-12 ปี จำนวน 287 คน อายุน้อยกว่า 10 ปี จำนวน 58 คน อายุมากกว่า 12 ปีขึ้นไป 20 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน

178 คน ประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 94 คน และประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 93 คน ตามลำดับ

การจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และ ด้านสาระการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล นักเรียนมีเพศและระดับช่วงชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุต่างกัน นักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ผลการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ในประเด็นว่าผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับ

ประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ควรเป็นอย่างไรสรุปได้ว่า

ขั้นตอนการเรียนการสอนนั้นเริ่มที่ศึกษาหลักสูตรที่จะทำการสอนวางแผนการสอนและคำนวณเวลาที่จะสอนทั้งหมดและเวลาที่จะสอนในแต่ละครั้ง จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน จัดเตรียมสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน เช่น หนังสือ พาวเวอร์พอยต์ สื่อวิดีโอ ออกแบบกิจกรรมในการสอนเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมสรุปการเรียนการสอนเพื่อวัดผลประเมินผลเพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

การนำเสนอกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จากการได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน ทั้ง 5 ด้าน ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และกระบวนการจัดการการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์ให้เป็นขั้นตอนกระบวนการดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์และสังเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดลำดับการสอน ขั้นตอนที่ 2 จัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนที่ 3 เลือกใช้สื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียน ขั้นตอนที่ 4 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลวัดผลเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนา เพื่อให้ครูและ

นักเรียนได้มี ทักษะตามรูปแบบการสอนของ ครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 จากผลการศึกษา พบว่าระดับความคิดเห็นของ ผู้ตอบ แบบสอบถามตามความคิดเห็นเกี่ยวกับ กระบวนการจัดการการเรียนรู้วิชา พระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของ นักเรียนระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี ครูมีทักษะในการใช้ เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้มีเข้าใจผู้เรียนและสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองได้จากภายในตัวของผู้เรียนเอง โดยเชื่อมโยงความรู้ต่างได้ ครูสามารถจัด กิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และผู้เรียนกับครู และ ครูสามารถออกแบบ สร้างสรรค์ กิจกรรมการเรียนรู้ จัด สภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วย ตนเองของผู้เรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะ กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับ ประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและ น่าสนใจและนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชา พระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของ นักเรียนระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานครภาพรวมทั้ง 5 ด้าน

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้าน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการใช้ สื่อการเรียนรู้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้

และ ด้านสาระการเรียนรู้ ตามลำดับสามารถ สรุปในแต่ละด้าน ดังนี้

นวัตกรรมการเรียนการสอน

หลังจากที่ ครูได้ศึกษาเนื้อหาของ หลักสูตรเรียบร้อยแล้ว จากนั้นก็ให้กำหนด บทเรียนและระยะเวลาในการศึกษาเล่าเรียน เพื่อจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับ นักเรียน เลือกใช้สื่อและวิธีการสอนให้ เหมาะสมตามเนื้อหา ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจและเกิดเกิดทักษะ เช่น ทักษะการ หาความรู้ด้วยตนเองได้ ทักษะการใช้เหตุผล และความคิดในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ ทักษะการทำงานเป็นทีมมีความรับผิดชอบต่อ ส่วนรวม ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างมีวิจารณญาณ ทักษะในการใช้ชีวิตที่เป็น ประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นได้ ดังนั้นการ จัดการเรียนการสอนจึงควรกำหนดบทเรียน การเรียนการสอนและระยะเวลาในการสอน เพื่อจะได้เป็น ประโยชน์ ต่อนักเรียนและ สามารถทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย พระมหาสุธน วงศ์แดง (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลการ ใช้ หลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่าด้านการ เรียนการสอน พบว่านักเรียนมีความคิดเห็น ต่อ การ จัด การ เรียน การ สอน วิชา พระพุทธศาสนาด้านการเรียนการสอน โดย ภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความ คิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นักเรียนมีความ คิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3 ข้อแรก คือนักเรียน ได้เตรียมตัวก่อนมาเรียนด้วยการอ่านหนังสือ

ล่วงหน้าสม่ำเสมอ นักเรียนได้รับผิดชอบหน้าที่ของตนเองในการเรียนเป็นอย่างดี และครูเน้นการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน รองลงมาคือนักเรียนได้วางแผนการเรียนตามตารางที่กำหนดให้เป็นอย่างดี ข้อที่นักเรียนมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือครูกำหนดเนื้อหาสาระในการสอนแต่ละครั้งให้เหมาะสมกับเวลาเรียน

นวัตกรรมการประเมินผล

ในการวัดผลประเมินผลนั้นครูผู้สอนควรแจ้งนักเรียนให้ทราบถึงจุดประสงค์ของบทเรียนนั้นๆ เพื่อจะได้ทำการวัดผลประเมินผลและพัฒนาให้นักเรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะ เช่น ทักษะการหาความรู้ด้วยตนเองได้ ทักษะการใช้เหตุผลและความคิดในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ ทักษะการทำงานเป็นทีมมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะในการใช้ชีวิตที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นได้ ดังนั้นการวัดผลประเมินผลจึงมีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อจะได้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาบทเรียนและนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างดียิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สารธ แก่นมณี (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่มีระดับชั้นแตกต่างกัน คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความคิดเห็นต่อการประเมินผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับมาก

และแตกต่างกัน นอกจากนี้พบว่า นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกัน คือ เพศชาย และเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อการประเมินผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับมาก

นวัตกรรมการบริหาร

พบว่า ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดการความรู้ภายในองค์กร มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการเรียนการสอน และ คุณลักษณะของการจัดการศึกษาที่เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ข้อที่มีความคิดเห็นต่ำที่สุด ได้แก่ มีการกระจายอำนาจการบริหารจากผู้บริหารสู่ครูผู้สอน จากผลการศึกษานวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานครดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าครูในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีการนำนวัตกรรมการเรียนการสอนมาใช้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครู นักเรียนเข้าใจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานครจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล นักเรียนมีเพศและระดับช่วงชั้น

ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุต่างกัน นักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันมากต่อการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ผู้สอนมีกระบวนการเรียนรู้ การใช้สื่อ กิจกรรมและการวัดประเมินผลใกล้เคียงกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ

พระกัณตพัฒน์ สุภทโท (เจริญจรสวาสน์) (2560) ได้ทำวิจัยเรื่อง การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานครโดยการทดสอบสมมติฐานการวิจัยหาค่า (t-test) และ (F-test) ตามปัจจัยส่วนบุคคล มีด้านเพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่งทางการบริหาร ประสบการณ์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3 เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0

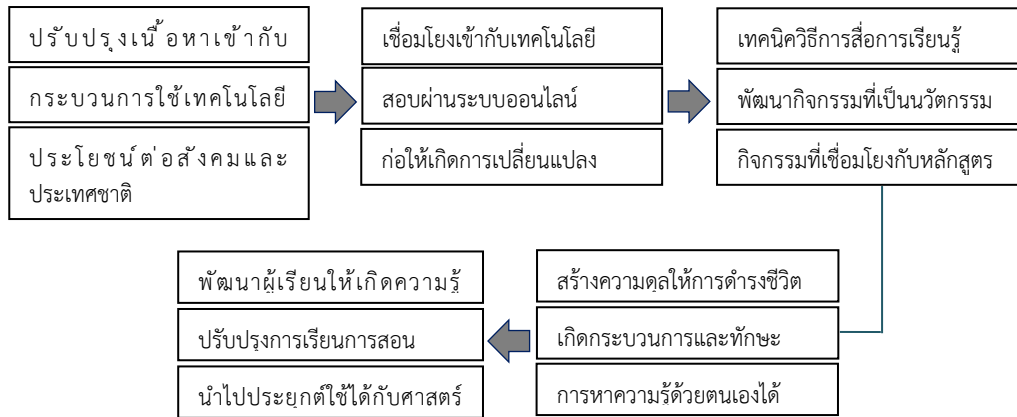
ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

พบว่ามีการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร มีการสรุปเนื้อหาผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มีการนำหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการมาบูรณาการเป็นหลักสูตรบูรณาการ นักเรียนมีความสุขและไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความกล้าคิด กล้าทำ ค้นคว้า และเรียนรู้ ด้วยตนเองมากขึ้น ในด้านสื่อการเรียนการสอนครูให้นักเรียนทำงานกลุ่มโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ นำศักยภาพของเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนใหม่ๆ มีเครื่องมือเพื่อการวัดผลและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำได้อย่างรวดเร็ว และมีการใช้สารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการ เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารการศึกษาให้มีความรวดเร็วทันเหตุการณ์ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกนวัตกรรมการศึกษา

สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

“การจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร” ได้แก่ บูรณาการนวัตกรรมกับหลักสูตรแกนกลาง สรุปเนื้อหาผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ใช้นวัตกรรมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย กล้าคิด กล้าทำ อยากเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ฝึกให้สืบค้นผ่านคอมพิวเตอร์ เรียนแบบมีส่วนร่วม เน้นสอนด้วยการปฏิบัติ จัดการความรู้ในองค์กร

และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหาร
จัดการ

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและระดับชั้นเรียน
- 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมช่วยเหลือผู้เรียนในการใช้รูปแบบวิธีการเรียนรู้ตามความถนัดของตนเอง

2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาส่งเสริมช่วยเหลือผู้เรียนในการใช้รูปแบบวิธีการเรียนรู้ตามความถนัดของตนเอง
- 2) ควรมีการศึกษากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้เข้าใจง่าย

เอกสารอ้างอิง

- พระกัณฑ์พัฒน์ สุภทโท (เจริญจรสวาสน์). (2560). *การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- พระมหาสุธน วงศ์แดง. (2540). *การประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สาธิต แก่นมณี และคณะ. (2543). *การประเมินผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดแพร่*. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภูมิปัญญาทางพระพุทธศาสนา : วิถีชีวิต และการประยุกต์ใช้ของชุมชนไทใหญ่ ในจังหวัดเชียงใหม่

THE BUDDHIST WISDOM: A WAY OF LIFE AND ITS APPLICATION OF TAI COMMUNITIES IN CHIANG MAI

พูนชัย ปันธิยะ¹

Phoonchai Punthiya

Corresponding Author E-mail: jakkumi@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาวิถีชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาของชุมชนไทใหญ่ ในจังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษากระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาพระพุทธศาสนาของชุมชนไทใหญ่ ในจังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อวิเคราะห์ผลการปฏิบัติของชุมชนไทใหญ่ ในจังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้พื้นที่ในการวิจัย 3 ชุมชน ได้แก่ 1) ชุมชนฟ้าเวียงอินทร์ (กุงจ่อ) อำเภอเวียงแหง 2) ชุมชนบ้านลาน อำเภอฝาง และ 3) ชุมชนบ้านพระธาตุปูแซ่ อำเภอแม่สาย กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีจำนวน 15 คน ประกอบด้วย พระสงฆ์ ปราชญ์ท้องถิ่น ผู้แทนชุมชน ผู้นำชุมชนแต่ละพื้นที่ และมีคณาจารย์ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและ สัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) ในด้านวิถีชีวิตของชุมชนไทใหญ่นั้น ไทใหญ่ หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่บริเวณตะเข็บชายแดนห่างไกลจากสังคมเมือง ไม่ได้รับการดูแล การบริการหรือความคุ้มครองจากรัฐอย่างกลุ่มคนอื่น กลุ่มคนไทใหญ่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย อยู่กันแบบครอบครัวใหญ่ มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกันเป็นพื้นฐาน 2) ในด้านกระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาทางพระพุทธศาสนานั้น กลุ่มไทใหญ่มีวิถีชีวิตผูกพันกับพระพุทธศาสนา มีจิตสำนึกต่อตนเองและสังคมเคารพกฎเกณฑ์ บรรทัดฐาน ระเบียบ ข้อบังคับ ประเพณีวัฒนธรรม ทำกิจกรรมสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณี และพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ตามเทศกาล ตลอดปี 3) ด้านวิเคราะห์ผลการนำภูมิปัญญาพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติของชุมชนไทใหญ่ พบว่า ชุมชนไทใหญ่ได้อบรมตนเอง พัฒนาชีวิต ตามหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา ส่งผลให้ชุมชนไทใหญ่ เป็นชุมชนที่อยู่กันอย่างสันติ เอื้อเฟื้อแบ่งปัน ปฏิบัติตามจารีตประเพณีที่สืบทอดมาแต่ครั้งบรรพบุรุษอย่างตั้งใจ

คำสำคัญ: ภูมิปัญญาทางพระพุทธศาสนา, วิถีชีวิต, ชุมชนไทใหญ่

ABSTRACT

This research is of 3 objectives: 1) to study the way of life based on Buddhist principles of Tai communities in Chiang Mai, 2) to study the process inheriting the Buddhist wisdom of Tai communities in Chiang Mai, 3) to analyze the practical consequences of Tai communities in Chiang Mai. It is a qualitative research. The research areas are focused in 3 communities namely: 1) Fa Wiang In (Kung Cho) Community, Wiang Haeng District, 2) Ban Lan Community, Fang District, and 3) Ban Phra That Pu Chae Community, Mae Ai District. The target group is of 15 key informants consisted of monks, local philosophers, communal representatives, Local leaders

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

and the Masters of Ceremony. The researcher has firstly studied the document, then, in-depth interviewed the target key informants. At last, researcher analyzed the received data by content analysis. The followings are the research results: The findings are that:

1) On the Tai Communities' way of life, Tai here is referred to a group of people living in the bordering areas. That places are far from the city society. They are not taken care of any service or protection from the state as provided to the other groups of people. The Tai people live their lives in a simple lifestyle. They live in the extended family related fundamentally with generosity. 2) On the process inheriting the wisdom of Buddhism, The Tai communities live their lives adhered to Buddhism. They are conscious about oneself and society, paying respect for rules, norms, regulations, traditions and culture. They performed cultural inheritance activities, traditions and Buddhist rituals according to festivals throughout the year occasionally. 3) On the analysis of the practical consequences of Tai communities in Chiang Mai, it was found that the Tai communities had trained themselves to develop their lives according to the Buddhist principles namely, Morality, Concentration and Wisdom. They are the peaceful communities, having been generous and shared minds. They attentively followed the traditions passed down from their ancestors.

Keywords: Buddhist Wisdom, Way of Life, Tai Communities

บทนำ

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์และได้มีการสร้างสมสืบทอดและปฏิบัติต่อ ๆ กันมาจนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของสังคม ซึ่งจะมีทั้งความคิด ความเชื่อ และวิถีปฏิบัติ เป็นการศึกษาถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ และในแต่ละวัฒนธรรมจะมี “ประเพณี” เป็นส่วนวัฒนธรรมได้กำหนดสร้างขึ้น และมีการสืบทอดต่อกันมาจนเป็นแบบแผนชีวิตของคนในสังคมได้เลือกปฏิบัติอีกทางหนึ่ง อย่างไรก็ตามประเพณีที่มีอยู่ในสังคมทุกสังคม ย่อมมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของสภาพสังคมนั้นหรือแม้แต่ในสังคมเดียวกันก็อาจมีประเพณีที่แตกต่างกัน หรือคล้ายกันแสดงให้เห็นว่าประเพณีเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมทุกสังคม โดยจะแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของสังคมตนเอง ตลอดจนมีส่วนช่วยทำให้คนใน

สังคมเดียวกันอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ที่สืบทอดกันมาล้วนแล้วแต่แสดงออกถึงเอกลักษณ์และวิถีทางการดำเนินชีวิต

ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในแต่ละกลุ่มชน เช่น ประเพณีต่าง ๆ ของชนเผ่าที่อยู่ชายแดนหรือชายขอบที่ไร้รัฐของจังหวัดเชียงใหม่มีกลุ่มชนหลายเผ่าที่มีความใกล้ชิดกับคนไทยใกล้ชายแดนเอง เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาหรือใช้ในการดำเนินชีวิตได้เหมาะสมกับยุคสมัย เป็นวัฒนธรรมคือการปฏิบัติหรือวิถีชุมชนหรือสังคมได้จากประสบการณ์จริงเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิม (วรรณ พูนพานิชย์ และคณะ, 2547, น. 88) ปัญญาโดยทั่วไป หมายถึง “ความรู้” (พิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์, 2550, น.1) แต่ศัพท์ทางพุทธศาสนาเรียกอีกหลายชื่อ คือ “ญาณ” บ้าง “วิชา” บ้าง หรือ “ทฤษฎี” บ้าง ปัญญาได้แก่ กิริยารู้ชัด การแยกแยะ การเลือกสรร

การแยกแยะตามสภาวะ การเข้าไปกำหนด
เฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่ฉลาด

ในการสืบทอดพระพุทธศาสนาเป็นมรดกอันล้ำค่าของชาวพุทธ กล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนานั้นเป็นคำสอนที่เป็นจริงถูกต้อง ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงที่เรียกว่า สัจธรรม เป็นแสงสว่างนำทางให้ผู้ที่ยังมืดบอด ได้รู้จักเรื่องผิดถูก ดี ชั่ว เรื่องบาป เรื่องบุญ เรื่องนรก เรื่องสวรรค์ เป็นเครื่องนำพาไปสู่ทิศทางที่ดีที่งาม มีแต่ความผาสุก ความเจริญรุ่งเรือง ชาวพุทธทุกคนจงสำนึกในคุณค่าของพระพุทธศาสนา และได้ถ่ายทอดสืบทอดพระพุทธศาสนา มาเป็นเวลา 2500 กว่าปีแล้ว การที่พุทธศาสนามีอายุยืนยาวมาได้ เพราะว่าพระบรมศาสดา คือ พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ได้ทรงวางแนวทางสำหรับการถ่ายทอดสืบทอดไว้เป็นอย่างดี และมีพระอริยสาวกทั้งหลาย พร้อมพุทธบริษัทสี่ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา และพุทธศาสนิกชนทั่วไป ได้ยึดถือเป็นแนวทางนำมาประพฤติปฏิบัติมาถ่ายทอดพระธรรมคำสั่งสอนอันประเสริฐ จากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งเป็นเวลา 2500 กว่าปีแล้ว วิธีการถ่ายทอดสืบทอดที่พระพุทธองค์สั่งสอนมา ชาวชายขอบที่นับถือพระพุทธศาสนาก็เป็นวิธีหนึ่งที่น่าสนใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสังคมอื่นได้

ความเชื่อและการนับถือของกลุ่มชาติพันธุ์นั้นได้รับอิทธิพลตามคติความเชื่อแบบของตนเองและพระพุทธศาสนา วิถีชีวิตของคนชายขอบในชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่พยายามสร้างสิ่งปิดกั้นตัวเอง เป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อน การที่เราได้มารับรู้ เช่น ความคิด ความเชื่อ และทัศนคติของคนจากพื้นฐานชีวิตที่แตกต่างกัน

อาจช่วยให้พรมแดนความสัมพันธ์ของคนในสังคมใกล้ชิดกันมากขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ขาดหายและเลือนรางมากในสังคมไทยปัจจุบัน ทำให้เราได้รู้ถึงปัญหาที่รัฐบาลและคนในสังคมถูกละเลย มานาน และมองภาพคนกลุ่มนี้เป็นคนชั้นล่างของสังคมจนชินชา คงถึงเวลาแล้วที่เราจะยื่นมือเข้ามาช่วยแก้ปัญหาของคนกลุ่มนี้ อย่างจริงจัง เพราะหากสังคมใดยังคงมีกลุ่มคนนอกสายตาเหล่านี้อยู่ เราคิดว่าสังคมนั้นคงยังไม่พร้อมที่จะเป็นสังคมที่พัฒนาทั้งทางวัตถุและทางจิตใจ ที่สำคัญ คือ ในการสืบทอดภูมิปัญญาของคนชายขอบที่เคยสั่งสมกันมานาน และส่วนหนึ่งที่ได้รับจากพระพุทธศาสนาในสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างที่น่าสนใจ ในพิธีกรรมและวัฒนธรรมด้านอื่นๆ ได้มีความเชื่อเกี่ยวกับการนับถือผีมากกว่าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา โดยทั่วไปพบว่าในชุมชนชนบทชาวบ้านจะมีศรัทธาต่อความเชื่อในการนับถือผีลดลงไปมาก ซึ่งแสดงให้เห็นได้จากการเลิกประกอบพิธีหลายอย่าง เช่น ไหว้ผีอารักษ์หมู่บ้าน ผีอารักษ์ทางด้านการเกษตร เช่น ผีฝายและผีนา และผีบรรพบุรุษ เช่น ผี ปู่ ย่า สืบทอดปฏิบัติกันมาจนเป็นวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของกลุ่ม มีกระบวนการถ่ายทอดอย่างต่อเนื่อง เพราะมนุษย์มีปัญหาปัญญาเกิดขึ้นได้อย่างไร ปัญญาเกิดมาจากการที่มนุษย์ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อันเป็นประสบการณ์ที่ได้รับการสั่งสมกันมาผสมกับการคิดพินิจพิจารณาด้วยเหตุผล และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สอดคล้องกับสภาพที่แท้จริง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2553, น. 621)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา ภูมิปัญญาทางพระพุทธศาสนา วิถีชีวิตและการ

ประยุกต์ใช้ของชุมชนชายขอบในจังหวัด เชียงใหม่ โดยเลือกเอาคนชายขอบที่เป็นชาว ไทใหญ่จากกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ ที่ได้สืบทอด ภูมิปัญญาส่วนหนึ่งมาจากพระพุทธศาสนา และสะท้อนให้เห็นถึงส่วนลึกทางจิตใจของ ของคนที่อยู่ร่วมกันเป็นกระบวนการพัฒนา คุณภาพชีวิตนอกจากวิวัฒนาการจาก วัฒนธรรมและความเชื่อดั้งเดิมของสังคมคน ชายขอบยังคงอยู่และสูญไป ในสัดส่วนและ ลักษณะที่แตกต่างกัน จะแสดงลักษณะของ ชีวิตในสภาวะปกติ ถึงกระนั้นก็ตามก็มีการ เปลี่ยนแปลงไปบ้าง ถึงแม้จะอยู่ในสภาพเป็น คนชายขอบก็ตาม แต่วัฒนธรรมที่ได้สั่งสมกัน มากียังนำมาปฏิบัติกันอยู่ผสมผสานกับ พระพุทธศาสนา จะได้ดำเนินการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาวิถีชีวิตตามหลัก พระพุทธศาสนาของชุมชนชายขอบไทใหญ่ใน จังหวัดเชียงใหม่
- 2) เพื่อศึกษากระบวนการสืบทอดภูมิ ปัญญาทางพระพุทธศาสนาของชาวชายขอบ ไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่
- 3) เพื่อวิเคราะห์ผลการประพฤติปฏิบัติ ของชุมชนชายขอบในจังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

(1) รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการศึกษาในเชิง พรรณนาผ่านเอกสาร โดยอาศัยวิธีการและ กระบวนการวิจัยเชิงสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ ประวัติศาสตร์ สังคมศาสตร์ มานุษยวิทยาและ รัฐศาสตร์เข้ามาช่วยในการเก็บข้อมูล และทำ

การวิเคราะห์ผลเพื่อให้ข้อมูลเกิดความ สมบูรณ์ และครอบคลุมในประเด็น ที่ ทำการศึกษา

(2) ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ทำการวิจัยได้มีการ กำหนดพื้นที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บข้อมูล ในภาคสนามและดำเนินวิธีการเก็บข้อมูลคน ชายขอบ โดยจะศึกษาชุมชนชาวชายขอบ 3 ชุมชน คือ 1) ชุมชนฟ้าเวียงอินทร์ (ทุ่งจ่อ) อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ 2) ชุมชน บ้านลาน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ 3) ชุมชนบ้านพระธาตุปู่แช่ อำเภอแม่ฮาด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3 ชุมชน ๆ ละ 5 คน รวม 15 คน จาก 1) พระสงฆ์ 2) ปราชญ์ ท้องถิ่น 2) ผู้แทนชุมชน 4) ผู้นำกลุ่มชายขอบ แต่ละพื้นที่ 5) มัคทายก

(3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ช่วงที่ 1 การเก็บข้อมูลภาคสนาม เบื้องต้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1) เก็บข้อมูลโดยการสังเกตการณ์ ในงานพิธีสำคัญของชาวไทใหญ่ ที่เป็นชาวชาย ขอบ ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลคือการเข้าไป สัมภาษณ์ผู้รู้และผู้ที่เป็นชาวไทยใหญ่ ที่เป็น ชาวชายขอบด้วยวิธีการสอบถาม การพูดคุย และการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็น ทางการ

1.2) การเก็บข้อมูลเบื้องต้นจากชาว ไทใหญ่ที่เป็นชาวชายขอบในเชียงใหม่ จากการ สอบถามกระแสความนิยมในสังคมไทใหญ่

2) ช่วงที่ 2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม ในพื้นที่ที่ทำการศึกษา คือ การเก็บข้อมูลจาก ผู้ที่เกี่ยวข้องชาวชายขอบชุมชน ฟ้าเวียงอินทร์ อำเภอเวียงแหง ชุมชนบ้านลาน อำเภอฝาง และชุมชนบ้านพระธาตุปู่แช่ อำเภอแม่ฮาด

จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นการลงพื้นที่จริงในการเก็บข้อมูลการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1) ผู้วิจัยทำความรู้จักและสร้างความคุ้นเคยกับบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับชาวชายขอบทั้งในพื้นที่การวิจัยและนอกพื้นที่การวิจัย

2.2) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ ข้อมูลจากชาวชายขอบใหม่ ซึ่งกลุ่มบุคคลดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายในการเป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่และอนุรักษ์ไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทใหญ่ในการรับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนา

2.3) ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับชาวชายขอบในบริบทกระบวนการสร้างจิตสำนึกทางชาติพันธุ์

(4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้มาจากการตรวจสอบกับคำถาม เอกสาร วารสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่สำรวจ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาจำแนกเป็นหมวดหมู่เพื่อทำการแยกประเด็นทางการศึกษาและทำการสรุปข้อมูลให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำแนวคิดและทฤษฎีที่ได้มาเป็นตัวช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำการสรุปผลทางการศึกษา และจัดทำรายงานการวิจัยต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาทางพระพุทธศาสนา : วิถีชีวิตและการประยุกต์ใช้ของชุมชนชายขอบไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ ในพื้นที่ชุมชนชายขอบ ชุมชนฟ้าเวียงอินทร์ (ทุ่งจ่อ) อำเภอเวียงแหง ชุมชนบ้านลาน อำเภอฝาง และชุมชนบ้านปู่แซ่ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นชุมชนชาวไทใหญ่จำนวน 3 ชุมชนๆ ละ 5 คน รวม 15 คน ซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลากหลายวิธี ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสังเกต การศึกษาภาคสนาม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสอบถาม ตัวแทนชุมชนปฏิบัติการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

(1) วิถีชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาของชุมชนชายขอบในจังหวัดเชียงใหม่

ไทใหญ่เหนือกับไทใหญ่ใต้มีความแตกต่างกันในด้านภาษาและวัฒนธรรมหลายอย่างที่ได้รับอิทธิพลจากจีนคือเครื่องแต่งกายของผู้หญิงที่มี ลักษณะแตกต่างในแง่ของสีสีนรูปทรง และความหนาบางของเนื้อผ้า ชาวไทใหญ่ใต้ไม่นิยมโพกผ้านัก ในขณะที่ชาวไทใหญ่เหนือโพกผ้านด้วยสีขาวหรือสีดำหรือใช้หมวกทรง กระบอกสีดำ สูงราว 4-6 นิ้ว หากเป็นหญิงสาวไม่แต่งงานชาวไทใหญ่เหนือมักนุ่งกางเกงสีดำ และถักผมหาคาครอบศีรษะ ประดับด้วยดอกไม้ แต่สาวชาวไทใหญ่มาว หรือไทใหญ่ใต้ไม่นุ่งขึ้นไม่คาดผมหัน นอกจากนี้นี้ยังมีวิธีเรียกชื่อออกเป็นกลุ่มตามชื่อเมือง เช่น ชาวไทใหญ่เมืองมาวจะถูกเรียกว่าเป็นชาวไทใหญ่มาว หากเป็นเมืองอื่นๆ จะเรียกว่าเป็น ไทใหญ่เมืองวัน ไทใหญ่เมืองซอน ไทใหญ่เมืองหล้า เป็นต้น วิถีชีวิตทางสังคมของกลุ่มชนที่

อาศัยอยู่ชายขอบใน 3 ชุมชน คือ 1) ชุมชนฟ้าเวียงอินทร์ (ทุ่งจ่อ) อำเภอเวียงแหง 2) ชุมชนบ้านลาน อำเภอฝาง 3) ชุมชนบ้านปู่แซ่ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นคนที่ไร้รัฐหรือห่างไกลจากสังคมเมืองขาดโอกาสหลาย ๆ อย่างที่คนพื้นเมืองได้รับจากรัฐแต่ความมั่นคงที่คนชายขอบมี คือ ได้ดำเนินชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมของตนเองและศรัทธาตั้งมั่นในพระพุทธศาสนา เลี้ยงชีพโดยการรับจ้างทั่ว ๆ ที่รัฐเปิดโอกาสให้บ้าง ความเป็นชาติพันธุ์และความเป็นชายขอบของกลุ่มคนเหล่านี้ภายใต้ความสัมพันธ์ซับซ้อนกับสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ในสังคมไทย สถานะเป็นพลเมือง คนชายขอบอยู่ในสถานะคนไม่มีสัญชาติ ไม่มีบัตรประชาชน ไม่ได้รับบริการความคุ้มครองจากรัฐอย่างที่คนอื่น ๆ เป็นคนที่ต้องดูแลตนเอง การปกครองมีการปกครองกันเองโดยมีผู้นำชุมชนที่ตั้งกันขึ้นมาที่มีความเชื่อถือได้ให้เป็นผู้ประสานทางบ้านเมืองและชุมชนเพื่อให้เกิดสันติสุข ดำเนินตามชีวิตวัฒนธรรมของตนเองโดยไม่ผิดต่อกฎหมาย มีการนับถือพระพุทธศาสนา รับเอาพระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่ง มีส่วนสำคัญที่ช่วยกล่อมเกลাজิตใจบุคคลให้มีความเมตตากรุณา ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ซึ่งทำความเดือดร้อนให้แก่ตนเองหรือแก่ผู้อื่น ให้มีความสงบ เป็นวิถีของชาวไทใหญ่มีความรับผิดชอบต่อบรรพบุรุษ มีแรงศรัทธาต่อพระพุทธศาสนามาก พระพุทธศาสนาจึงมีอิทธิพลต่อ จิตใจ สติปัญญา บุคลิกภาพ เป็นคนดีของสังคมที่คนชายขอบมีสถานะความเป็นพลเมืองโลกคนหนึ่ง นำหลักคำสอนของพุทธศาสนามาปฏิบัติ เช่น ความกตัญญูตเวที นอกจากนี้ผู้สูงอายุมีส่วนสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานในครอบครัว ที่สามารถ

ถ่ายทอดความรู้ ความเชื่อต่าง ๆ แก่เด็กได้ บุคคลอื่นในครอบครัวนอกจากบิดามารดาที่มี อิทธิพลทำให้เด็กมีพฤติกรรมได้ ด้านการ ส่งเสริมภูมิปัญญาและพระพุทธศาสนา

(2) กระบวนการสืบทอดภูมิปัญญา พระพุทธศาสนาของชาวยายขบไทใหญ่ใน จังหวัดเชียงใหม่

แนวคิดต่าง ๆ ที่จะให้มีสืบทอดภูมิ ปัญญาทางพุทธศาสนา และวิถีวัฒนธรรมของ คนไต ประเพณีทางพุทธศาสนาของคนไต ความเป็นชาติพันธุ์ยังคงอยู่ เป็นคนไร้รัฐก็จริง แต่ความเป็นไทใหญ่ยังคงอยู่ เพราะมี พระพุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ

แนวคิดคนชายขอบ คนชายขอบใน สังคมไทยเป็นกลุ่มประชากรที่เรียกว่าคนชาย ขอบได้รับความสนใจศึกษาในสังคมศาสตร์ หลากหลายสาขา ทั้งสังคมวิทยามานุษยวิทยา ประชากรศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคม สงเคราะห์ศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ฯลฯ ในช่วง แรกของการศึกษาคนชายขอบอาจกล่าวได้ว่า มุ่งสนใจความเป็นชายขอบในทางพื้นที่ คือ คน ที่อยู่ในชนบทห่างไกลจากการเมืองการ ปกครอง วัฒนธรรม สถานะทางสังคม และ เศรษฐกิจศูนย์กลาง

แนวคิดอัตลักษณ์ชุมชน กลุ่มชาติ พันธุ์แต่ละกลุ่มเลือกสรรประวัติศาสตร์ของตน เลือกที่จะหยิบยกเอาเหตุการณ์หรือเรื่องราว ต่าง ๆ มาตีความในลักษณะที่มีนัยสำคัญต่อ ชีวิตทางสังคมของตนเอง เหตุการณ์หรือ เรื่องราวต่าง ๆ เหล่านั้นกลายมาเป็นความจริง หรือเป็นประวัติศาสตร์ของกลุ่มชนกลุ่มนั้นใน เวลาต่อมา ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่ว่า กลุ่มชาติ พันธุ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งนิยามอัตลักษณ์ของตน อย่างไรในบริบทของสำนักทางประวัติศาสตร์

ชุดหนึ่ง การทำความเข้าใจกับอัตลักษณ์ของ ตนอย่างไรในบริบทของสำนักทาง ประวัติศาสตร์ชุดหนึ่ง การทำความเข้าใจ กับอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชนกลุ่มหนึ่งจึง ควรเริ่มต้นจากการศึกษาสำนักทาง ประวัติศาสตร์ของชนกลุ่มนั้น ๆ

แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน วัฒนธรรม ชุมชนเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อ ตอบสนองความต้องการของมนุษย์เป็นความ จำเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต มีแนวทาง ประพฤติ ปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละ ชุมชน การเรียนรู้ทางสังคมจะเป็น ประสบการณ์ที่ช่วยให้มนุษย์ปรับตัว ถ่ายทอด ปรับเปลี่ยนและสืบต่อการเรียนรู้ให้มีความ สอดคล้องต่อสถานการณ์ บริบท และกาลเวลา อีกทั้งยังเป็นตัวช่วยให้เกิดการขัดเกลาทาง สังคมที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

แนวคิดด้านภูมิปัญญา ประสบการณ์ โลกทัศน์ชีวิตทัศน์ ความเชื่อ – พิธีกรรม และ วิถีชีวิต อันสืบเนื่องจากการปรับตัวที่ได้มีการ สังสมสืบสานและปรับเปลี่ยนต่อเนื่องกันมาใน กลุ่มชน รุ่นต่อ ๆ มา รวมถึงการได้แลกเปลี่ยน วัฒนธรรมกับตนในวัฒนธรรมอื่นที่ได้ไปมาหา สู้กันตลอดมา จึงรวมเรียกประสบการณ์นี้ว่า ภูมิปัญญาสังสม ในการประยุกต์วิทยา หรือ เทคโนโลยีเป็นภูมิปัญญาใหม่

กระบวนการมีส่วนร่วมในการสืบทอด ภูมิปัญญาทางพระพุทธศาสนาของคนชาย ขอบ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบ การค้าสมัยใหม่ กลัวจะลืมนิยามวัฒนธรรมของ ตนเอง จึงมีแนวคิดต่าง ๆ ที่จะให้มีสืบทอดภูมิ ปัญญาทางพุทธศาสนา และวิถีวัฒนธรรมของ คนไต ประเพณีทางพุทธศาสนาของคนไต ความเป็นชาติพันธุ์ยังคงอยู่ เป็นคนไร้รัฐก็จริง

แต่ความเป็นไทใหญ่ยังคงอยู่ เพราะมีพระพุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวสืบทอดภูมิปัญญาทางพระพุทธศาสนาของคนชายขอบ เช่น ความเชื่อเรื่องสิ่งที่เหนือธรรมชาติ สร้างและถ่ายทอดเป็นรูปธรรม ให้ลูกหลานได้เรียนรู้และได้ปฏิบัติต่อมา ขบวนการสืบทอด เช่น การให้ความรู้ การเข้าใจวัฒนธรรมของการเรียนรู้ท่ามกลางการต่อสู้ในชีวิตจริง เพราะคนไทใหญ่มีต้นทุนทางวัฒนธรรมอยู่แล้ว

(3) วิเคราะห์ผลการประพจน์ปฏิบัติของชุมชนชายขอบในจังหวัดเชียงใหม่

ชาติพันธุ์ของคนชายขอบ มีประเพณีพระพุทธศาสนา มีภาษาพูด ภาษาเขียนเป็นของตนเอง เป็นทางหนึ่งในการสร้างสำนึกทางชาติพันธุ์ของตนเองไว้ได้ การถ่ายทอดภูมิปัญญา เช่น มีการฝึกฝน อบรม บ่มเพาะ และปลูกฝังบุคคลตั้งแต่เด็กจนโตให้อยู่ในระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ กฎหมาย วัฒนธรรม ประเพณี และรูปแบบการดำเนินชีวิตของสังคมใดสังคมหนึ่งที่ตนเองอาศัยอยู่หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมนั้น ๆ ในการดำเนินชีวิตจะมีลักษณะหรืออัตลักษณ์ของตนเองมีกระบวนการตามวิถีประเพณีที่เคยปฏิบัติกันมาถึงแม้จะไม่มีที่มั่นคงแต่อย่างไรก็ตามยังมีแนวคิด วิถีปฏิบัติตามประเพณีของกลุ่มตนเองประยุกต์อย่างต่อเนื่องเป็นด้านๆ คือ ด้านสังคม ครอบครัวส่วนตัว “ทุกคนต้องช่วยกันแก้ไขปัญหา โดยใช้ความเชื่อ คติความเชื่อ เป็นสิ่งประสานความประพจน์เพราะวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายคนใดจะมี ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ และคำสอนความเชื่อในพระพุทธศาสนา และความเชื่อด้านรูปแบบวิถีชีวิต เช่น มีการประพจน์ปฏิบัติสืบต่อกันมานานทำให้เกิด

ชนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของกลุ่ม คือวิถีชีวิตของชาวไทใหญ่อยู่กับธรรมชาติทุ่งนา การประกอบอาชีพทำมาหากินตามฤดูกาลนั้นแล้ว ชาวไทใหญ่ยังมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา” (พร จงงาม, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 ตุลาคม 2561)

อัตลักษณ์ของชาวไทใหญ่ มีความเด่นชัดเฉพาะกลุ่ม ด้านอาหารการกิน ด้านการแต่งกาย ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และพิธีกรรม ด้านภาษาถิ่น ซึ่งเมื่อชาวไทใหญ่ปะปนอยู่กับชาวบ้านท้องถิ่นอื่น ๆ จะสามารถแยกได้เลยว่าใครคือชาวไทใหญ่ อัตลักษณ์เหล่านี้จึงมีความงดงาม ทรงคุณค่า สังคมของชาวไทใหญ่เป็นสังคมแบบเครือญาติ อาศัยอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวใหญ่ มีสายสัมพันธ์กันในลักษณะญาติพี่น้อง มีความสนิทสนมคุ้นเคยกัน มีความเคารพให้เกียรติผู้เฒ่าผู้แก่ผู้อาวุโส มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลและพึ่งพาอาศัยกัน มีการรักษารูปแบบวิถีชีวิต ตามความเชื่อแบบดั้งเดิมและความเชื่อทางพระพุทธศาสนา มีการทำมาหากินแบบเกษตรกรรม เลี้ยงชีพด้วยอาหารที่ได้จากพืช ผัก ผลไม้ และวัตถุดิบจากธรรมชาติป่าเขาและแหล่งน้ำ มีรูปแบบการแต่งกายที่โดดเด่นเฉพาะกลุ่ม มีการละเล่นตามแบบฉบับไทใหญ่ ความเลื่อมใสศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาสืบทอดมาอย่างต่อเนื่องผ่านประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน เช่น ประเพณีปอยส่างลอง ประเพณีแห่จองพารา เป็นต้น ชาวไทใหญ่เชื่อว่า ชีวิตครอบครัวจะอยู่ด้วยกันอย่างราบรื่นและมีความสุขได้นั้น ปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งก็คือความรัก ความเอาใจใส่ ความไว้วางใจ และความเข้าใจกันทั้งสามภรรยา ปลูกฝังให้บุตรมีพฤติกรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ตนและ

ประโยชน์ผู้อื่น มีจิตใจที่ดีงามประกอบด้วย คุณธรรมจริยธรรม เช่น มีความกตัญญูทเวที ชื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน ละอายชั่ว เกรงกลัว ต่อบาป เป็นต้น ในชุมชนปัจจุบันทุกคน “ช่วยกันดูแลชุมชนอย่างชัดเจน และร่วมมือกันสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ส่วนสังคมสงฆ์ ที่ผู้ใหญ่ในชุมชน มุ่งสั่งสอน ชาวบ้านให้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามหลัก พระพุทธศาสนา และมีความตั้งใจอย่างแน่ว แน่ในการฝึกฝนอบรมตนให้เกิดความสงบใน ชุมชน” (ไกรศรี ชาวพรม, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 สิงหาคม 2561) และกล่าวว่า “คน ใต้เป็นชาวพุทธถือความกตัญญูทเวทีเป็นสิ่ง สำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับสมาชิกใน ครอบครัว ให้รู้จักคุณูปการของพ่อแม่และผู้มี พระคุณทั้งหลาย ความกตัญญูทเวทีจึงเป็น คุณธรรมสำคัญที่จะนำไปสู่การสร้างจิตสำนึก ทางหน้าที่และสังคม ตลอดจนนำไปสู่คุณธรรม อื่น ๆ เช่น การรู้จักบาปบุญคุณโทษ คนชาว ขอบในพื้นที่ชุมชนกุงจ่อ ได้มีการนำหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนามาใช้ในวิถีชีวิตชุมชน โดย มีกระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาวิถีพุทธ โดย การสอนให้บุตรเป็นคนมีจิตใจที่ดีงาม เป็น พลเมืองดี ให้งดเว้นจากความชั่ว ทำแต่ความ ดี” (พระหลู่ วิริโย, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 ตุลาคม 2561)

ในด้านสังคมชาวไทใหญ่ถือว่า สังคมที่ ดี คือ สังคมอุดมปัญญา มีความเป็นอยู่อย่าง เรียบง่าย และสงบสุข รูปแบบสังคมของชาว ไทใหญ่ เป็นระบบเครือญาติที่อยู่อาศัยด้วยกัน เป็นครอบครัวใหญ่ และสมาชิกภายในชุมชน ล้วนเป็นเครือญาติกันเป็นส่วนใหญ่ หลักใน การปกครอง ถือหลักความสามัคคี ความ เอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน ไม่แก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน

เน้นพุทธศาสนาส่งเสริมความเข้าใจ ชาวไทใหญ่เชื่อว่า พระพุทธศาสนา คือ ชีวิต และผู้คนในหมู่บ้าน ทั้งผู้ใหญ่และเด็กจะถูกอบรมสั่งสอนให้นับถือ พระพุทธศาสนา และถ่ายทอดพระพุทธศาสนา ผ่านประเพณีและพิธีกรรมให้กับเยาวชนอย่าง ต่อเนื่อง โดยเป้าหมายของชีวิตในโลกนี้ คือ การมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข เรียบง่าย ไม่ เบียดเบียนกัน ชาวไทใหญ่มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะกลุ่ม ด้วยการผสมผสานความเชื่อ สองกระแส คือ ความเชื่อแบบผีดั้งเดิมกับ ความเชื่อทางพระพุทธศาสนาเข้าด้วยกัน โดย ปราศจากความขัดแย้ง และผสมกลมกลืนกัน ได้อย่างลงตัว กลายเป็นรูปแบบอัตลักษณ์ด้าน วัฒนธรรม ประเพณี และพิธีกรรมที่ปฏิบัติ ร่วมกันได้ทั้งแบบพุทธและแบบผี กล่าวได้ว่า “ความเชื่อของคนชนชาติไทยแต่เดิมาก็คงไม่ ต่างกับชาติอื่นๆ คือ มีความเชื่อถือในสิ่งที่ยังมอง ไม่เห็นสิ่งที่เข้าใจว่าอยู่เหนือธรรมชาติหรือสิ่ง ที่ลึกลับไม่สามารถทราบได้ด้วยเหตุผลบางอย่าง ได้คติความเชื่อของคนไทย แต่ของคนไทใหญ่ เช่น คติพุทธเข้ากับคติผีจึงนับเป็นภูมิปัญญา ขึ้นพื้นฐานที่เห็นได้ทั่วไป” (ขจร หน่อแก้ว, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 สิงหาคม 2561)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย พบว่า ชาวไท ใหญ่วิถีชีวิตของกลุ่มที่อยู่ชายขอบที่ไร้รัฐ พยายามรักษาประเพณีเชื่อดั้งเดิม ให้เป็น แนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อให้เกิดสันติสุข และความมั่นคง และการนำเอาความเชื่อทาง พระพุทธศาสนามาผสมผสานอย่างเหนียว แน่น แต่ละชุมชนจะมีการจัดตั้งศูนย์การ เรียนรู้หรือมีสมาคมของตนเองตามสถานที่ต่าง ๆ มีกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่ ถ่ายทอดกันอย่างสม่ำเสมอ และจัดตั้งกลุ่ม

เยาวชนเพื่อสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณี และ พิธีกรรมของชาวไทยใหญ่ขึ้น ทั้งนี้เพื่อร่วมกัน รักษาชาติพันธุ์ไทใหญ่ให้มีตำแหน่งแห่งที่และ รักษารากฐานอัตลักษณ์ไทใหญ่ให้ดำรงอยู่ ตลอดไป ซึ่งผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผล คือ ด้านวิถีชีวิต อัตลักษณ์ และสังคมของชาว ชายของที่เป็นไทใหญ่ในจังหวัดในจังหวัด เชียงใหม่ ด้านวิถีชีวิตของชาวไทยใหญ่ให้ดำรง อยู่ตลอดไป ถึงแม้สังคมจะมีการปรับเปลี่ยน ไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งชาวไทยใหญ่น ews ใหม่ ก็ได้รับเอาวัฒนธรรมสมัยใหม่เข้ามาบ้าง เจือปนกับวัฒนธรรมดั้งเดิม เช่น การแต่งกาย เป็นต้น ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ยังคงสื บทอดมาอย่างต่อเนื่อง กระบวนการส่งเสริมภูมิ ปัญญาได้ การถ่ายทอดภูมิปัญญา เช่น มีการ ฝึกฝน อบรม บ่มเพาะ และปลูกฝังบุคคล ตั้งแต่เด็กจนโตให้อยู่ในระเบียบ วินัย กฎเกณฑ์ กฎหมาย วัฒนธรรม ประเพณี มี การสอนในครอบครัว มีปราชญ์ชาวเป็นผู้แนะ และให้ความรู้ บางชุมชนก็ร่วมกันทั้งทาง บ้าน วัด โรงเรียน ประสานร่วมกัน จนทำให้กลุ่ม เยาวชนคนชายขอบที่เป็นชาวไทยใหญ่ปฏิบัติ ด้วยตนเองได้ อัตลักษณ์ ชาวไทใหญ่ในชุมชน ชาวขอบถือว่าพระพุทธศาสนาคือชีวิต การ อบรมบ่มเพาะผู้คนให้มีความดีงามในจิตใจ และมีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อคนอื่น และสร้าง สังคมให้มีความสงบสุขได้อย่างแท้จริง จาก การสังเกต คนไต จะเป็นผู้มีบัตรอนุญาต หรือไม่คนไร้รัฐ ก็ตามจะเป็นผู้มีจิตอาสา มี ศิลปะการแสดง คือ ฟ้อนไต ฟ้อนกิ่งกะหฺร่า มี ภาษาพูด ภาษาเขียน ประเพณีอาหารของชาว ไทใหญ่ เช่น ถั่วเน่า เป็นต้น ชาวไทใหญ่ รู้จัก และนำมาดำเนินชีวิตเป็นปกติ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ พรณิดา ชันธพัทธ์ (2558)

กล่าวถึงในงานวิจัยเรื่องการปรับเปลี่ยนวิถีทาง ประเพณีพิธีกรรม ความเชื่อ และอัตลักษณ์ ของชาวไทยใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ว่า อัต ลักษณ์ของชาวไทยใหญ่ เป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกับ วัฒนธรรม เมื่อมีการปรับเปลี่ยนวิถีทาง ประเพณีพิธีกรรมและความเชื่อของชาวไทย ใหญ่ ในมิติที่สัมพันธ์กับปัจจัยด้านแผน นโยบายท้องถิ่น สังคม และเศรษฐกิจ อัต ลักษณ์ของชาวไทยใหญ่ ก็ปรับเปลี่ยนไปใน ลักษณะต่างๆ ด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นการปรับ บัณฑิตทางอัตลักษณ์สู่สังคมและวัฒนธรรม ภายนอกด้วย การแสดงออกถึงอัตลักษณ์ใหม่ ในการเป็นส่วนหนึ่งของรัฐไทยผ่านทาง ประเพณีพิธีกรรม รวมถึงการผลิตซ้ำ สร้างใหม่ หรือฟื้นฟูทางประเพณี ทั้งนี้ก็เพื่อนำเสนออัต ลักษณ์ของตนเองโดยมุ่งหมายให้ คนใน สังคมไทยตระหนักถึงคุณค่าและยอมรับในการ ดำรงอยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน รวมทั้งเพื่อ เรียกร้องสิทธิต่างๆ ให้แก่ชาติพันธุ์ของตนเอง ทางด้านผลของการปรับเปลี่ยนทางอัตลักษณ์ สู่สังคมและวัฒนธรรมภายนอกของชาวไทย ใหญ่นั้น มีทั้งผลต่อสังคมไทยและผลต่อตัวชาว ไทใหญ่เอง ผลที่มีต่อสังคมไทย คือ ทำให้เกิด องค์การต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือและเผยแพร่ ข้อมูลเกี่ยวกับชาวไทยใหญ่ และทำให้เกิดองค์ ความรู้จุดประกายให้เกิดงานวิจัยเกี่ยวกับกลุ่ม ชาติพันธุ์ไทใหญ่เพิ่มขึ้น ส่วนผลที่มีต่อ ชาวไท ใหญ่ คือ หน่วยงานภาครัฐให้ความช่วยเหลือ ดูแลเรื่องสิทธิของชาวไทยใหญ่และชาวไทยก็ กลายเป็นผู้อุปถัมภ์ทางพุทธศาสนากลุ่มใหม่ และทางวัดต่างๆ ก็เปิดรับประเพณีของชาวไทย ใหญ่เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

(1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาได้ส่งเสริมแนวปฏิบัติที่เป็นประโยชน์วิถีชุมชนที่ดีงาม โดยร่วมกันรักษา ถ่ายทอด และสืบสานอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทใหญ่ให้ประชาชนโดยทั่วไปได้รับรู้ เข้าใจ และร่วมกันรักษาให้ดำรงอยู่สืบไป

2) ควรมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชน เพื่อให้เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เกิดความตระหนักความเข้าใจ การยอมรับของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์

3) ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมกำหนด เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อน

กิจกรรม ประเพณี และพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวไทใหญ่ในเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

4) ส่งเสริมเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมไทใหญ่ขึ้น เพื่อให้เรียนรู้อัตลักษณ์ ภูมิปัญญาถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น

(2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษากระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาทางพระพุทธศาสนาวิถีชีวิตและการประยุกต์ใช้ของชุมชนชายขอบพื้นที่อื่นที่มีชาติพันธุ์ใกล้เคียงกัน

2) ควรศึกษาเปรียบเทียบในการถ่ายทอดภูมิปัญญาเชิงพุทธของชาวไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน

3) เสนออัตลักษณ์และความเชื่อของกลุ่มชาวชายขอบในชาติพันธุ์อื่นๆ ต่อไป

แหล่งอ้างอิง

ไกรศรี ขาวพรม. (2561, 11 สิงหาคม). สัมภาษณ์โดย พูนชัย ปันนียะ [การบันทึกเสียง]. ผู้นำชุมชนบ้านปูแซ่ อำเภอแม่สาย, จังหวัดเชียงใหม่.

ขจร หน่อแก้ว. (2561, 10 สิงหาคม). สัมภาษณ์โดย พูนชัย ปันนียะ [การบันทึกเสียง]. มัคทายกชุมชนบ้านลาน อำเภอฝาง, จังหวัดเชียงใหม่.

พร จองงาม. (2561, 22 ตุลาคม). สัมภาษณ์โดย พูนชัย ปันนียะ [การบันทึกเสียง]. ปราชญ์ชาวบ้านฟ้าเวียงอินทร์ (ทุ่งจ่อ) อำเภอเวียงแหง, จังหวัดเชียงใหม่.

พรรณิดา ชันธพัทธ์. (2558). *การปรับเปลี่ยนวิถีทางประเพณีพิธีกรรม ความเชื่อ และอัตลักษณ์ของชาวไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยบูรพา).

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2553). *พุทธธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหธรรมิก.

พระหล้า วิริโย. 2561, 22 ตุลาคม). สัมภาษณ์โดย พูนชัย ปันนียะ [การบันทึกเสียง]. ประธานที่พักระวังจ้อง อำเภอเวียงแหง, จังหวัดเชียงใหม่.

พิสิฐ โคตรสุโพธิ์. (2550). *ภูมิปัญญาไทยกับการพัฒนาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วรรณ พูนพานิชย์ และคณะ. (2547). *ชีวิตและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมอาชีพ.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิต หลักสูตรบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

FACTORS AFFECTING GRADUATES' ENGAGEMENT OF GRADUATE PROGRAM
OF MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITYอรุณรัตน์ วิไลรัตนกุล¹

Aroonrad Wilairadtanakun

พระครูภัทรธรรมคุณ¹

Phrakhrubhattharadhammakun

พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตาวฑฒโน¹

Phramaha Yannawat Thitavaddhano

พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปญโญ¹

Phrakhrusangharak Chakkit Bhuripanyo

ลำพอง กลมกุล¹

Lampong Klomkul

Corresponding Author E-mail: nok.aroonrad@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิต หลักสูตรบัณฑิตศึกษา 2) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิต หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 491 รูป/คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝงด้วยโปรแกรมลิสมัล ผลการวิจัยพบว่า

1. ความผูกพันของบัณฑิต หลักสูตรบัณฑิตศึกษาได้ 5 องค์ประกอบ 1) บัณฑิต 2) สภาพแวดล้อม 3) บุคลากรทางวิชาการ 4) บุคลากรทางสังคม 5) ด้านความผูกพัน

2. การวิเคราะห์ค่าสถิติทดสอบเท่ากับ 7940.079 พบว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกต มีกลุ่มตัวอย่างแตกต่างจากเมทริกซ์ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าดัชนีไคเซอร์ ไมเยอร์ ออลคิน (KMO) เท่ากับ .934 เข้าใกล้ 1 และค่าพิสัยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.131 ถึง 0.852 การตรวจสอบความสอดคล้อง โดยค่าไคสแควร์ 25.42 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .99 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (AGFI) เท่ากับ .94 มีค่าเข้าใกล้ 1 การค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยส่วนที่เหลือ (RMR) เท่ากับ .001 เข้าใกล้ศูนย์ พบว่าโมเดลการวิจัย มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล, ความผูกพันของบัณฑิต

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the components of factors affecting graduates' engagement of graduate program, and 2) to analyze causal relationship of factors affecting graduates' engagement of graduate program Mahachulalongkornrajavidyalaya

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

University. 491 samples were selected. Research tool was questionnaires and data was analyzed by using percentage, frequency, mean and standard deviation. In addition, causal relationship between latent variables was analyzed by LISREL. The research results were as follows:

1. graduates' engagement of graduate program can be divided into 5 components consisted of 1) graduate students, 2) environment, 3) academic integration, 4) social integration, and 5) engagement.

2. Analysis of Bartlett's Test of Sphericity was 7940.079 ($p = .000$), and the correlation matrix between observed variables of samples was different from identity matrix at .01 significant level. Kaiser-Meyer-Olkin measure of sampling adequacy (KMO) was .934 that closed to 1. Rank of correlation coefficient was between 0.377 to 0.819, and results of model validation showed that the model fit with empirical data. Analysis results showed that Chi-square was 25.42, degree of freedom (df) was 16, p-value was .0628, Goodness of Fit Index (GFI) was .99, Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) was .94 that closed to 1, and Root mean square residual (RMR) was .001 that closed to 0 which revealed that model fit with empirical data.

Keyword: Factors affecting, Graduates' Engagement

บทนำ

พลังของศิษย์เก่ามีพลังมากสำหรับการพัฒนาสถาบันการศึกษา เป็นตัวชี้วัดถึงความพอใจของสังคม และการบรรลุถึงจุดมุ่งหมายของสถาบันการศึกษา การนำพลังของศิษย์เก่ามาใช้ให้เกิดประโยชน์เป็นการตื่นตัวของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่เพิ่งเริ่มมองเห็นศักยภาพที่สำคัญของศิษย์เก่า ซึ่งแต่ก่อนนี้ไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร เพราะส่วนมากมหาวิทยาลัยยังไม่ต้องการความช่วยเหลือจากศิษย์เก่า ในทางตรงข้าม ศิษย์เก่าเองยังไม่มีศักยภาพพอจะสามารถช่วยสถาบันการศึกษาได้ และอาจต้องกลับมาพึ่งพาสถาบันการศึกษาอีกด้วย แต่เมื่อเวลาผ่านไปศิษย์เก่าเริ่มมีจำนวนมากขึ้น มีผู้ประสบความสำเร็จมากขึ้น มีผู้พร้อมเป็น “ผู้ให้” มากขึ้น มีผู้ที่มี “ศักยภาพในการช่วยเหลือ” มากขึ้น (กฤษมนันต์ วัฒนาณรงค์, 2554)

บัณฑิต หรือศิษย์เก่า ทำหน้าที่เหมือนกับกระจกที่สื่อความหมายสะท้อนกลับไปยังสถาบัน “ความเป็นศิษย์เก่า” จึงเปรียบเสมือน สถาบันการศึกษาเคลื่อนที่เป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อสถาบัน ศิษย์เก่าของสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน จะทำให้มหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษามีชื่อเสียงตามไปด้วย ดังนั้น ส่วนหนึ่งของความเชื่อถือในชื่อเสียงของสถาบันการศึกษาจึงได้มาจากความสำเร็จของศิษย์เก่า (อนวัช มีเคลือบ, กิตติมา ชาญวิชัย และ จิรวัฒน์ วีรังกร, 2560)

การศึกษาเรื่องความผูกพันมีความสำคัญต่อการจัดการบริหารและการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเป็นอันมาก ผู้เรียนหรือนิสิตจึงเป็นองค์ประกอบหรือสมาชิกที่มีความสำคัญที่สุดในการดำรงอยู่ของหลักสูตรบัณฑิตศึกษามาก หากบัณฑิต

เกิดความผูกพันที่ดีต่อหลักสูตรบัณฑิตศึกษา บัณฑิตก็จะแสดงพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความผูกพันและนำไปสู่การแนะนำ บอกต่อ หรือ คำชื่นชมที่เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยของตนต่อผู้เรียนในอนาคต และผู้เรียนอาจแสดงถึงความสนใจที่จะกลับมาศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ในหลักสูตรอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยแห่งเดิมของผู้เรียนด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัย จึงมุ่งที่จะศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิตหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อทราบถึงความผูกพันของบัณฑิตที่มีต่อสถาบันแห่งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมความรู้สึผูกพันต่อสถาบันและเพื่อเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารของสถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความผูกพันของบัณฑิตต่อหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ออกเป็น 4 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านตัวบัณฑิต 2) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมสถาบัน 3) ปัจจัยด้านบูรณาการทางวิชาการ 4) ปัจจัยด้านบูรณาการทางสังคม 5) ปัจจัยด้านความผูกพัน รายละเอียดแต่ละปัจจัยได้กล่าวต่อไป

1. ปัจจัยด้านตัวบัณฑิต นิสิตที่เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจะมีความแตกต่างกันทั้งในด้านคุณลักษณะภูมิหลังทางชีวสังคม และทางด้านจิตพิสัย ซึ่งมีผลทั้งทางตรง และทางอ้อมต่อการแสดงออกต่างๆ ในสถาบัน ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับความผูกพัน และการคงอยู่ในสถาบันของนิสิต ดังนั้นการศึกษาปัจจัยด้านตัวบัณฑิต จึงแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

คุณลักษณะทางชีวสังคม และคุณลักษณะทางจิตพิสัย

2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม การที่มหาวิทยาลัยจะดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้นั้น จำเป็นจะต้องมีสภาพแวดล้อมอันเหมาะสมเป็นพื้นฐาน (ระวี ภาวิไล, 2515) เพราะสภาพแวดล้อมสถาบันหรือมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ และพัฒนาการทุกด้านของมวลสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิต (วิไลวรรณ พิธิยานุวัฒน์ และ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2519) ดังนั้นการศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม จึงแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1. เพื่อน 2. การจัดการเรียนการสอน 3. การบริหาร 4. อาคารสถานที่

3. ปัจจัยด้านบูรณาการทางวิชาการ การแสดงออกทางวิชาการเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้นิสิตออกจากสถาบันก่อนสำเร็จการศึกษา (Spady, 1971) โดยเฉพาะการแสดงให้เห็นถึงการเกิดบูรณาการทางวิชาการในระบบทางวิชาการของสถาบันไม่เพียงพอ ด้วยเหตุนี้การเกิดบูรณาการทางวิชาการจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ และมีผลต่อความผูกพันต่อสถาบัน และการคงอยู่หรือการออกจากสถาบันก่อนสำเร็จการศึกษาของนิสิต (Tinto, 1975) การศึกษาปัจจัยด้านบูรณาการทางวิชาการ จึงแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การพัฒนาทางวิชาการ พัฒนาตนและพัฒนาผู้อื่น การพัฒนาทางสติปัญญาเพื่อตนเองและเพื่อผู้อื่น

4. ปัจจัยด้านบูรณาการทางสังคม หากขาดการบูรณาการในระบบสังคมของมหาวิทยาลัยจะผลทำให้ความผูกพันต่อระบบสังคมต่ำลง และเพิ่มโอกาสของนิสิตแต่

ละคนที่จะออกจากสถาบันหรือวิทยาลัยมากขึ้น การศึกษาปัจจัยด้านบูรณาการทางสังคมจึงแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1. การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน 2. การปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ 3. การปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่

5. ปัจจัยด้านความผูกพันมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาจัดเป็นองค์การรูปนัย (Gross) ที่ประกอบด้วยระบบที่สำคัญ 2 ระบบ คือ ระบบทางวิชาการ และระบบทางสังคม ด้วยเหตุนี้การศึกษาความผูกพันต่อสถาบันหรือมหาวิทยาลัย การศึกษาปัจจัยด้านความผูกพัน จึงแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1. ด้านพฤติกรรม 2. ด้านเจตคติ 3. ด้านสังคม

ดังนั้น ในบทความวิจัยนี้ จึงสนใจนำเสนอผลการศึกษาองค์ประกอบและความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิต หลักสูตรบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเป็นข้อมูลให้สถาบันนำไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาปรับปรุงความผูกพันของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิต หลักสูตรบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิตหลักสูตรบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แนวทางวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิตหลักสูตรบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอก สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง และวิทยาลัยสงฆ์ ประกอบด้วยวิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ และวิทยาลัยสงฆ์นครศรีธรรมราช โดยเป็นนิสิตที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2554 – 2561 จำนวน 1,290 รูป/คน

กลุ่มตัวอย่าง ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Hair และคณะ (อ้างถึงใน ลำพอง กลมกุล, 2554) ได้เสนอเกณฑ์โดยทั่วไปถ้าประชากรอยู่ระหว่าง 1,000 – 10,000 คน จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 20 คน ต่อ 1 พารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่าหรือจำนวนเส้นทาง (path) ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโมเดลกรอบแนวคิดในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่าทั้งหมด 27 พารามิเตอร์ หรือมีจำนวนเส้นทางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลกรอบแนวคิดทั้งหมด 27 เส้นทาง ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มีเหมาะสม จำนวน 491 คน และ

การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงปริมาณนี้ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

ปัจจัย/ตัวแปร ที่นำเข้ามาวิเคราะห์ในโมเดล

ผู้วิจัยได้ศึกษา ตัวแปรแฝง 5 ตัวแปร แบ่งเป็น ตัวแปรแฝงภายใน 4 ตัวแปร ตัวแปรภายนอกแฝง 1 ตัวแปร และตัวแปรสังเกตได้ 17 ตัวแปร ดังแสดงรายละเอียดของตัวแปร ดังนี้ ตัวแปรแฝงภายใน 1 ตัวแปร ได้แก่ ตัวบัณฑิต ตัวแปรแฝงภายใน 4 ตัวแปร ได้แก่ 1. ด้านสภาพแวดล้อม 2. ด้านบูรณาการทางวิชาการ 3. ด้านบูรณาการทางสังคม 4. ความผูกพัน ตัวแปรสังเกตได้ 17 ตัวแปร ได้แก่ 1. เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา เหตุภายใน 2. เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา เหตุภายนอก 3. ทัศนคติต่อวิชาชีพที่ศึกษา 4. สภาพแวดล้อมด้านเพื่อน 5. สภาพแวดล้อมด้านการจัดการ 6. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร 7. สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ 8. การพัฒนาทางวิชาการ พัฒนานตน 9. การพัฒนาทางวิชาการ พัฒนาผู้อื่น 10. การพัฒนาทางสติปัญญา พัฒนานตนเอง 11. การพัฒนาทางสติปัญญา พัฒนาผู้อื่น 12. การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน 13. การปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ 14. การปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ 15. ด้านพฤติกรรม 16. ด้านเจตคติ และ 17. ด้านสังคม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ที่มี 4 ขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิต หลักสูตรบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2. นำผลที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 และแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในข้อ 1 มากำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถาม ที่จะใช้ในการศึกษา และเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบโครงสร้างของแบบสอบถามที่กำหนดไว้

4. ตรวจสอบความตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลวิจัยกับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอก สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง และวิทยาลัยสงฆ์ 3 ส่วนงาน ประกอบด้วย วิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ และวิทยาลัยสงฆ์นครศรีธรรมราช โดยเป็นนิสิตที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2554 – 2561 จำนวน 491 รูป/คน โดยสร้างแบบสอบถามออนไลน์ ทำให้สามารถรวบรวมและรับทราบผลประเมินได้อย่างรวดเร็วและเป็นปัจจุบัน ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ส่งลิงก์แบบสอบถามออนไลน์ให้แก่บัณฑิตตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่าง และตรวจสอบความครบถ้วน ความถูกต้องและความ

เหมาะสมของข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ความถี่และร้อยละ การวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค การวิเคราะห์ตัวแปรสังเกตได้โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) เพื่อดูลักษณะการแจกแจงของตัวแปร การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling Analysis : SEM) ด้วยโปรแกรมทางสถิติขั้นสูง

การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรให้ได้เมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบว่า เมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แตกต่างจากศูนย์หรือไม่ ถ้าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในเมทริกซ์ใดไม่มีความสัมพันธ์กันหรือมีความสัมพันธ์กันน้อย แสดงว่าเมทริกซ์นั้นไม่มีองค์ประกอบร่วมกัน และไม่จำเป็นในการนำเมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปวิเคราะห์องค์ประกอบ สำหรับค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานคือ ค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity และค่าดัชนีไกเซอร์-เมเยอร์-ออลคิน (Kaiser – Meyer- Olkin

Measure of Sampling Adequacy = KMO) ซึ่งค่า KMO ควรจะมีค่าเข้าใกล้หนึ่ง

ในการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลแบบมีตัวแปรส่งผ่าน จำเป็นต้องมีการเตรียมเมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของแต่ละองค์ประกอบ และในการแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เมื่อได้เมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละองค์ประกอบ จากนั้นผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เพื่อเป็นการตรวจสอบโมเดลโครงสร้าง (Structural Model) โดยใช้แบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าตัวแปร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.131 ถึง 0.852 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์ทางบวกตั้งแต่ขนาดปานกลางถึงขนาดสูง

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิต หลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในโมเดล มีตัวบ่งชี้ทั้งหมด 17 ตัวแปร ที่ใช้วัดตัวแปรแฝง 5 ตัวแปร คือ 1) ด้านตัวบัณฑิต (BUND) 2) ด้านสภาพแวดล้อม (ENVN) 3) ด้านบูรณาการทางวิชาการ (ACAD) 4) ด้านบูรณาการทาง

สังคม (SOCl) 5) ความผูกพัน (ATTA) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะการกระจายและการแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัว ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คะแนนต่ำสุด (Min) คะแนนสูงสุด (Max) สัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ค่าความเบ้ (Sk) และค่าความโด่ง (Ku) โดยแยกวิเคราะห์ผลแต่ละตัวแปรดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาด้านตัวบัณฑิต (BUND) พบว่า โดยภาพรวมด้านตัวบัณฑิต (BUND) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.22$) ซึ่งเมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยพบว่า ทักษะคิดต่อวิชาชีพที่ศึกษา ($\bar{X}=4.42$) รองลงมาคือ เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา เหตุภายใน ($\bar{X}=4.22$) และเหตุจูงใจในการเข้าศึกษา เหตุภายนอก ($\bar{X}=4.01$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของตัวแปรพบว่า ตัวแปรมีการกระจายไม่ต่างกันมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 12.04– 18.27 เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Sk) ของตัวแปรพบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่า ข้อมูลของตัวแปรทุกตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีค่าการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะสูงโด่งกว่าโค้งปกติ (ค่าความโด่งมากกว่า 0) แสดงว่าตัวแปรทุกตัวมีการกระจายของข้อมูลน้อย

เมื่อพิจารณาด้านสภาพแวดล้อม (ENVN) พบว่า โดยภาพรวมด้านสภาพแวดล้อม (ENVN) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.24$) ซึ่งเมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยพบว่า ด้านการบริหารค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=$

4.31) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.24$) และด้านเพื่อน ($\bar{X}=4.22$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรมีการกระจายไม่ต่างกันมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 11.06 – 13.58 เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Sk) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่า ข้อมูลของตัวแปรทุกตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีค่าการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะสูงโด่งกว่าโค้งปกติ (ค่าความโด่งมากกว่า 0) แสดงว่าตัวแปรทุกตัวมีการกระจายของข้อมูลน้อย

เมื่อพิจารณาด้านบูรณาการทางวิชาการ (ACAD) พบว่า โดยภาพรวมด้านบูรณาการทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$) ซึ่งเมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยพบว่า การพัฒนาทางสติปัญญา เพื่อตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}=4.32$) รองลงมาคือ การพัฒนาทางวิชาการ เพื่อตนเอง ($\bar{X}=4.28$) และการพัฒนาทางสติปัญญา เพื่อผู้อื่น ($\bar{X}=4.15$) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรมีการกระจายไม่ต่างกันมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 13.07 – 17.11 เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Sk) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่า ข้อมูลของตัวแปรทุกตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีค่าการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะสูงโด่งกว่าโค้งปกติ (ค่าความโด่งมากกว่า 0) แสดงว่าตัวแปรทุกตัวมีการกระจายของข้อมูลน้อย

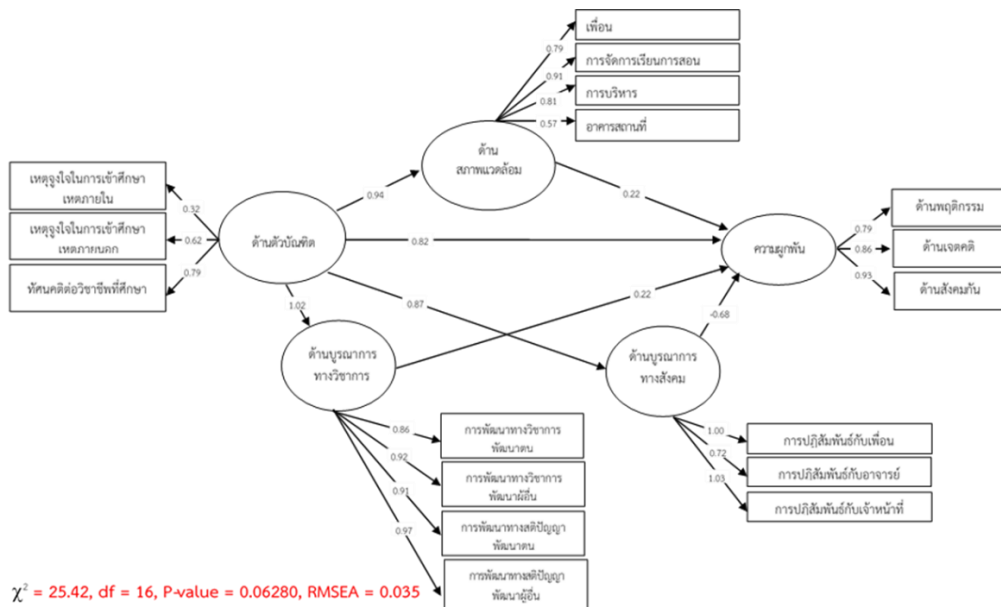
เมื่อพิจารณาด้านบุรณาการทางสังคม (SOCl) พบว่า โดยภาพรวมด้านบุรณาการทางสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.28$) ซึ่งเมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อย พบว่า การปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.43$) รองลงมาคือ การปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ ($\bar{X}=4.30$) และการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ($\bar{X}=4.31$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรมีการกระจายไม่ต่างกันมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 12.80 – 16.31 เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Sk) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่า ข้อมูลของตัวแปรทุกตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีไค้การแจกแจงของข้อมูลในลักษณะสูงโด่งกว่าไค้ปกติ (ค่าความโด่งมากกว่า 0) แสดงว่าตัวแปรทุกตัวมีการกระจายของข้อมูลน้อย

เมื่อพิจารณาความผูกพัน (ATTA) พบว่า โดยภาพรวมความผูกพัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.16$) ซึ่งเมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อย พบว่า ด้านเจตคติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.18$) รองลงมาคือ ด้านพฤติกรรม ($\bar{X}=4.17$) ด้านสังคม ($\bar{X}=4.16$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรมีการกระจายไม่ต่างกันมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง ร้อยละ 14.21 – 18.84 เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Sk) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่า ข้อมูลของตัวแปรทุกตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่า

ความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีไค้การแจกแจงของข้อมูลในลักษณะสูงโด่งกว่าไค้ปกติ (ค่าความโด่งมากกว่า 0) แสดงว่าตัวแปรทุกตัวมีการกระจายของข้อมูลน้อย รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลน้อย

2. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิต หลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์โมเดลโครงสร้าง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิต หลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการตรวจสอบ พบว่า ค่าไค-สแควร์ $\chi^2 = 25.42$, $df = 16$, $p = .06$, $GFI = .99$, $AGFI = .94$, $RMSEA = .035$ เมื่อพิจารณาค่าดัชนีเหล่านี้กับเกณฑ์ความกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จะเห็นได้ว่า ค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อัตราส่วนระหว่างค่าไค-สแควร์กับองศาอิสระมีค่าน้อยกว่า 2.00 ค่าดัชนี GFI , $AGFI$, $RMSEA$, $SRMR$ และ CFI ดัชนีทุกค่าผ่านเกณฑ์ที่บ่งบอกได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้อง กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพประกอบ 1

ภาพที่ 1 ผลการประมาณค่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิต หลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิต หลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพประกอบ 1 ผู้วิจัยจึงเสนอค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลและค่าสัมประสิทธิ์การทำนายของตัวแปรสาเหตุที่มีต่อตัวแปรผล ดังตาราง 1

ตาราง 1 อิทธิพลของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิต หลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตัวแปรผล	ด้านสภาพแวดล้อม			ด้านบูรณาการทางวิชาการ			ด้านบูรณาการทางสังคม			ความผูกพัน		
ตัวแปรเหตุ	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ตัวบัณฑิต	.94** (.07)	-	.94** (.07)	1.02** (.05)	-	1.02** (.05)	.87** (.05)	-	.87** (.05)	.97** (.05)	.15 (.76)	.82 (.75)
ด้านสภาพแวดล้อม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.55** (.26)	-	.55** (.26)
ด้านบูรณาการทางวิชาการ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.22 (.66)	-	.22 (.66)
ด้านบูรณาการทางสังคม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.68 (.31)	-	.68 (.31)
R ²	.89			1.00			.75			1.00		

- 1) ตัวเลขในวงเล็บคือค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, $**p < .01$
- 2) DE = อิทธิพลทางตรง (Direct effects), IE = อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects), TE = อิทธิพลรวม (Total effects)

จากตาราง 1 อิทธิพลของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิตหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีดังนี้

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity ซึ่งเป็นสถิติทดสอบสมมติฐานว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (identity matrix) หรือไม่ มีค่าสถิติทดสอบเท่ากับ 7940.079 ($p = .000$) แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าดัชนีไกเซอร์ – ไมเยอร์ – ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy : KMO) มีค่าเท่ากับ .934 โดยมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่า ตัวแปรในข้อมูลชุดนี้มีความสัมพันธ์กันเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์โมเดลสเตรตต่อไป

เมื่อพิจารณาสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้จำนวน 17 ตัวแปร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) มีจำนวน 136 คู่ มีค่าพิสัยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วง 0.131 ถึง 0.852 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้พบว่า ทุกตัวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) และเป็นความสัมพันธ์ทางบวก แสดงว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรทุกตัวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยตัวแปรที่

มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ด้านพฤติกรรม (ATTA1) และด้านเจตคติ (ATTA2) โดยมีขนาดความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ .852 แสดงว่า คือ การพัฒนาทางสติปัญญา เพื่อตนเอง เพิ่มขึ้น การพัฒนาทางสติปัญญา เพื่อผู้อื่น ก็เพิ่มขึ้นด้วย และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์รองลงมาคือ การพัฒนาทางสติปัญญา เพื่อตนเอง (ACAD3) และการพัฒนาทางสติปัญญา เพื่อผู้อื่น (ACAD4) โดยมีขนาดความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ .850 แสดงว่า คือ การพัฒนาทางสติปัญญา เพื่อตนเอง เพิ่มขึ้น การพัฒนาทางสติปัญญา เพื่อผู้อื่น ก็เพิ่มขึ้นด้วย

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ระหว่างกลุ่มตัวแปรด้านเดียวกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านตัวบัณฑิต (BUND) พบว่า มีค่าพิสัยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วง .159 ถึง .556 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือ เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา เหตุภายใน (BUND2) และ ทักษะติดต่อวิชาชีพที่ศึกษา (BUND3) โดยมีขนาดความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ .556 แสดงว่า เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา เหตุภายในมากขึ้น ทักษะติดต่อวิชาชีพที่ศึกษาก็มากขึ้นด้วย ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา เหตุภายนอก (BUND2) และทักษะติดต่อวิชาชีพที่ศึกษา (BUND3) โดยมีขนาดความสัมพันธ์

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ .159

ด้านสภาพแวดล้อม (ENVN) พบว่า มีค่าพิสัยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วง .490 ถึง .741 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือ การจัดการเรียนการสอน (ENVN2) และการบริหาร (ENVN3) โดยมีขนาดความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ .741 แสดงว่า การจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น การบริหารก็เพิ่มขึ้นด้วย ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด คือ เพื่อน (ENVN1) และอาคารสถานที่ (ENVN4) โดยมีขนาดความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ .490

ด้านบูรณาการทางวิชาการ (ACAD) พบว่า มีค่าพิสัยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วง .758 ถึง .850 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือ การพัฒนาทางสติปัญญา เพื่อตนเอง (ACAD 3) และการพัฒนาทางสติปัญญา เพื่อผู้อื่น (ACAD4) โดยมีขนาดความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ .850 แสดงว่า เมื่อมีการพัฒนาทางสติปัญญา เพื่อตนเอง มากขึ้น การการพัฒนาทางสติปัญญา เพื่อผู้อื่น ก็มากขึ้นด้วย ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด คือการพัฒนาทางวิชาการ พัฒนาผู้อื่น (ACAD2) และการพัฒนาทางสติปัญญา เพื่อตนเอง (ACAD3) โดยมีขนาดความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ .758

ด้านบูรณาการทางสังคม (SOC1) พบว่า มีค่าพิสัยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วง .499 ถึง .671 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือ การปฏิสัมพันธ์กับ

อาจารย์ (SOC12) และการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน (SOC11) โดยมีขนาดความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ .671 แสดงว่า เมื่อมีการปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์เพิ่มขึ้น ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนก็เพิ่มขึ้นด้วย ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดคือ ปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ (SOC13) และการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน (SOC11) โดยมีขนาดความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ .499

ความผูกพัน (ATTA) พบว่า มีค่าพิสัยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วง .667 ถึง .852 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือ ด้านพฤติกรรม (ATTA1) และด้านเจตคติ (ATTA2) โดยมีขนาดความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ .852 แสดงว่า เมื่อความผูกพันด้านพฤติกรรมเพิ่มขึ้น ความผูกพันด้านเจตคติก็เพิ่มขึ้นด้วย ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด คือ ด้านเจตคติ (ATTA2) และด้านสังคม (ATTA3) โดยมีขนาดความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ .667

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมระหว่างตัวแปรในโมเดล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ความผูกพัน กับตัวบัณฑิต (ขนาดความสัมพันธ์ = .97) แยกเป็นอิทธิพลทางตรง .82 และอิทธิพลทางอ้อม .15 เป็นอิทธิพลรวม .97 อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมส่งผลต่อความผูกพันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ขนาดอิทธิพลรวมส่งผลต่อความผูกพันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิต หลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิต หลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

องค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิต ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ 17 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ด้านตัวบัณฑิต 2) ด้านสภาพแวดล้อม 3) ด้านบูรณาการทางวิชาการ 4) ด้านบูรณาการทางสังคม และ 5) ความผูกพัน ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าขององค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิต หลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีอยู่ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านตัวบัณฑิต ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา เหตุภายใน (2) เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา เหตุภายนอก (3) ทศนคติต่อวิชาชีพที่ศึกษา สอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธมนาวิน (2518) ได้แบ่งเหตุจูงใจออกเป็น 2 ประเภท คือ เหตุจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) กับเหตุจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) 2) ด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) สภาพแวดล้อมด้านเพื่อน (2) สภาพแวดล้อมด้านการจัดการเรียนการสอน (3) สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร (4) สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ สอดคล้องกับ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์

(2528) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไว้ว่า หมายถึง สิ่งเร้าอันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความรู้สึกประสาทสัมผัสของนิสิตนักศึกษาสภาพที่เป็นอยู่หรือสิ่งเร้า ในเชิงสภาพแวดล้อมเหล่านี้ สามารถจะตรวจสอบได้โดยการสังเกตการณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ประเภทคือ 1) สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับความประทับใจในมหาวิทยาลัยโดยส่วนรวม 2) สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการเรียนการสอน 3) สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อน 4) สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร 5) สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ และบริการวิชาการ 3) ด้านบูรณาการทางวิชาการ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) การพัฒนาทางวิชาการ พัฒนาตน (2) การพัฒนาทางวิชาการ พัฒนาผู้อื่น (3) การพัฒนาทางสติปัญญา พัฒนาตนเอง (4) การพัฒนาทางสติปัญญา พัฒนาผู้อื่น สอดคล้องกับ สปาดิ (Spady) (1970) ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่าเป็นการผสมกลมกลืนระหว่างคุณลักษณะของนิสิตกับระบบทางวิชาการของสถาบันหรือมหาวิทยาลัยใน 2 ลักษณะคือ 1) เกรดที่นิสิตได้รับ หรือการพัฒนาทางวิชาการ 2) การได้รับการพัฒนาทางสติปัญญา 4) ด้านบูรณาการทางสังคม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน (2) การปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ (3) การปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ สอดคล้องกับ ดินโต (Tinto) (1975) ได้ให้แนวคิดไว้ว่าการบูรณาการทางสังคมของนิสิตครั้งแรกจะเกิดขึ้นได้หลายวิธีหรือหลายทางด้วยกันคือ 1) การเข้าร่วมหรือการมีความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนอย่างไม่เป็นทางการ 2) การเข้า

ร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรแบบกึ่งทางการ
3) การปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ และบุคลากร
ทางด้านบริหารภายในสถาบันหรือ
มหาวิทยาลัย และ 5) ความผูกพัน
ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1)
ด้านพฤติกรรม (2) ด้านเจตคติ (3) ด้านสังคม

2. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผล ต่อความผูกพันของบัณฑิตหลักสูตร บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร
สังเกตได้จำนวน 17 ตัวแปร พบว่า
ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีความแตกต่าง
จากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) มี
จำนวน 136 คู่ มีค่าพิสัยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
อยู่ในช่วง 0.131 ถึง 0.852 เมื่อพิจารณา
ความสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ทุกตัว
มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)
อีกทั้งเป็นความสัมพันธ์ทางบวก แสดงให้
เห็นว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรทุกตัวเป็นไป
ในแนวทางเดียวกัน โดยตัวแปรที่มี
ความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ด้านพฤติกรรม
(ATTA1) และด้านเจตคติ (ATTA2) โดยมีขนาด
ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.01 เท่ากับ .852 แสดงว่า คือ การพัฒนาทาง
สติปัญญา เพื่อตนเอง เพิ่มขึ้น การพัฒนาทาง
สติปัญญา เพื่อผู้อื่น ก็เพิ่มขึ้นด้วย

ความสัมพันธ์ของของปัจจัยที่ส่งผลต่อ
ความผูกพันของบัณฑิตหลักสูตร
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย สรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์
พบว่า ค่าสถิติ Bartlett's Test of
Sphericity ซึ่งเป็นสถิติทดสอบสมมติฐานว่า
เมทริกซ์สหสัมพันธ์เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ

(identity matrix) หรือไม่ มีค่าสถิติทดสอบ
เท่ากับ 7940.079 ($p = .000$) แสดงว่า เมท
ริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้
ทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างจากเมท
ริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 และค่าดัชนีไกเซอร์ – ไมเยอร์ –
ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of
Sampling Adequacy : KMO) มีค่าเท่ากับ
.934 โดยมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่า ตัวแปรใน
ข้อมูลชุดนี้มีความสัมพันธ์กันเหมาะสมที่จะ
นำไปวิเคราะห์โมเดลลิสเรลต่อไป

โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อ
ความผูกพันของบัณฑิตหลักสูตร
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย ประกอบด้วย ตัวแปรแฝง 5 ตัว
แปร แบ่งเป็นตัวแปรภายนอกแฝง 1 ตัวแปร
ตัวแปรภายในแฝง 4 ตัวแปร และตัวแปร
สังเกตได้ 17 ตัวแปร มีความสอดคล้อง
กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้อง
กับ สเตียร์ส (Steers 1977) ได้ให้แนวคิด
เกี่ยวกับความผูกพันว่า เป็นความแรงกล้าใน
การแสดงตนของบุคคลต่อองค์การ และ
ความเกี่ยวพันกับองค์การใดองค์การหนึ่ง ซึ่ง
มีอยู่ 3 ลักษณะ คือ 1. มีความเชื่อ และ
ยอมรับในเป้าหมาย และค่านิยมขององค์การ
อย่างเต็มที่ 2. มีความตั้งใจที่จะใช้ความ
พยายามที่มีอยู่เพื่อองค์การ 3. มีความ
ปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะคงความเป็น
สมาชิกขององค์การต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ผลการศึกษาสามารถ
นำไปใช้เพื่อเป็นข้อมูลให้สถาบันนำไปใช้ใ
การวางแผนและพัฒนาปรับปรุงความผูกพัน

ของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

เป้าหมายของหลักสูตรบัณฑิตศึกษาที่คาดหวังในตัวของบัณฑิต คือ การตอบสนองคุณหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ด้วยวิธีการต่างๆ ฉะนั้น การสร้างความผูกพันของบัณฑิต จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่หลักสูตรบัณฑิตศึกษาต้องมีส่วนสำคัญในการสนับสนุน ผลักดัน และเอื้ออำนวยความสะดวกในการดำเนินการ

การสร้างความผูกพันของบัณฑิตนั้น หลักสูตรบัณฑิตศึกษาควรเตรียมการไว้ตั้งแต่ต้น เมื่อสมัยเป็นนิสิตในหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ฉะนั้น ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของบัณฑิตที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว จึงเป็นปัจจัยที่จะต้องให้ความสำคัญเพื่อปลูกฝังให้เกิด ความผูกพัน มีทัศนคติที่ดีต่อหลักสูตรบัณฑิตศึกษา เชื่อมโยงมายังนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบันที่ต้องตอกย้ำด้วยวิธีต่างๆ ทั้งการจัดสภาพแวดล้อม การบูรณาการทางด้านวิชาการ บูรณาการทางด้านสังคมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการสร้างความผูกพันแบบต่อเนื่อง (Continuous

Commitment) มีพัฒนาการมาจากแนวคิดด้านพฤติกรรม (Behavioral Commitment) โดยพิจารณาจากพฤติกรรมที่ทำสม่ำเสมอต่อเนื่อง จนทำให้ได้บัณฑิตที่มีความคิดอยากตอบสนองคุณของหลักสูตรบัณฑิตศึกษาในรูปแบบที่ต่างกัน ทั้งวัย ฐานะทางสังคม อาชีพ

ความสัมพันธ์บัณฑิตกับหลักสูตรบัณฑิตศึกษานั้น ถึงแม้ว่าบัณฑิตจะสำเร็จการศึกษาไปแล้วก็ตาม แต่หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ก็ยังต้องใช้ความสัมพันธ์กับบัณฑิต ในการสนับสนุนแนวทางต่าง ๆ ซึ่งการตัดสินใจที่จะร่วมแรงร่วมใจของบัณฑิตต่อหลักสูตรบัณฑิตศึกษานั้น จะเกิดขึ้นเพื่อสร้างความสัมพันธ์ หรือทำไปเพราะสิ่งอื่นนอกเหนือข้อกำหนดต่างๆ ก็ตาม แต่สาเหตุที่ทำให้บัณฑิตมีความคิดที่จะร่วมแรงร่วมใจกับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา นั้นคือ ความพึงพอใจต่อการแสดงออกความผูกพันกับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา และคุณลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตแต่ละคน

แหล่งอ้างอิง

- เกษมสันต์ วัฒนาณรงค์. (2554, 10 ตุลาคม). พลัของศิษย์เก่ากับสถาบันนิยม. *ไทยรัฐ*. สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2562, จาก <http://www.thairath.co.th/content/207979>.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. จิตวิทยาสังคม, กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2518.
- ระวี ภาวิไล. (2515). บรรยาการทางวิชาการในมหาวิทยาลัย. *วารสารการศึกษาแห่งชาติ*, 7(3), 12-19.
- ลำพอง กลมกุล. (2554). อิทธิพลของกระบวนการสะท้อนคิดต่อประสิทธิผลการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน: การวิจัยแบบผสมวิธี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

- วิไลวรรณ พิธิยานุวัฒน์ และ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2519). วิธีประเมินสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย. *วารสารครุศาสตร์*, 6(4), 21-31.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (2528) “ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”, *วารสารบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย* 6 : 84-90; ธันวาคม 2528.
- อนวัช มีเคลือบ, กิตติมา ชาญวิชัย และ จิรวัฒน์ วีรังกร. (2560). การจัดการสื่อสารเพื่อพัฒนาความผูกพันศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยรัฐในประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร*, 12(1), 163-177.
- Spady, W. G. (1971). Dropout from Higher Education: Toward an Empirical Model. *Interchange*, 2(3), 38-62.
- Spady, William G. “Dropout from Higher Education: An Interdisciplinary Review and Synthesis”, *Interchange*. 1: 64-85; April, 1970, p.70.
- Steers, R.M. “Antecedents and outcomes of organizational commitment.” *Administrative Science Quarterly* 22, 1(March 1977), p. 46.
- Tinto, V. (1975). Dropout from Higher Education: A Theoretical Synthesis of Recent Research. *Review of Educational Research*, 45(1), 89-125.

บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวและคติสมบูรณ์แบบเพื่อทำนายความวิตกกังวลทางสังคม
ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในภาคใต้ของประเทศไทย
NEUROTICISM AND PERFECTIONISM PERSONALITY AS PREDICTORS OF SOCIAL
ANXIETY FOR THE 1ST YEAR UNDERGRADUATE STUDENTS
IN SOUTHERN THAILAND

สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร ¹

Supreecha Chamnanphuttiophon

อุทัยพร ไก่แก้ว ²

Authaiporn Kaikaew

ปริญญา เรืองทิพย์ ²

Parinya Ruengtip

Corresponding Author E-mail: Supreecha28@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวและคติสมบูรณ์แบบเพื่อนทำนายความวิตกกังวลทางสังคมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ในภาคใต้ของประเทศไทย 2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยภาคใต้ของประเทศไทย จำนวน 400 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยใช้โปรแกรม LISREL

ผลการวิจัยปรากฏว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวและคติสมบูรณ์แบบเพื่อทำนายความวิตกกังวลทางสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในภาคใต้ของประเทศไทย ตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าสถิติ $\chi^2 = 91.42$, $p = .07$, $df = 73$, $\chi^2/df = 1.25$, $RMSEA = .02$, $SRMR = .05$, $RMR = .01$, $CFI = 1.00$, $GFI = .97$ และ $AGFI = .94$ ยืนยันว่าบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวและคติสมบูรณ์แบบร่วมกันสามารถ อธิบายความแปรปรวนของความวิตกกังวล ได้ด้วยค่าความถูกต้องร้อยละ 25.00 ซึ่งบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวและคติสมบูรณ์แบบมีอิทธิพลทางบวกต่อความวิตกกังวลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรคติสมบูรณ์แบบมีอิทธิพลต่อความวิตกกังวลสูงสุด รองลงมาคือบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว

คำสำคัญ: บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวและคติสมบูรณ์แบบ, ความวิตกกังวล, ภาคใต้, ประเทศไทย

ABSTRACT

This research aimed to develop a causal relationship model of neuroticism and perfectionism personalities as predictors of social anxiety for university students in Southern Thailand, and to test the validity of the model using empirical data. Participants, selected by

¹ นักศึกษาสาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

² อาจารย์ประจำวิทยาลัยการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

stratified random sampling, were 400 undergraduate students currently studying in the 1st year of the academic year 2019 in universities located in Southern Thailand. The SPSS and LISREL computer programs were employed for data analysis.

It was found that the hypothesized causal relationship model of neuroticism and perfectionism personalities as predictors of social anxiety for the 1st year undergraduate students correlated with empirical data. Additionally, the statistical values ($\chi^2 = 91.42$, $p = .07$, $df = 73$, $\chi^2/df = 1.25$, $RMSEA = .02$, $SRMR = .05$, $RMR = .01$, $CFI = 1.00$, $GFI = .97$ and $AGFI = .94$) confirmed that the neuroticism and perfectionism personalities were capable predictors of anxiety with 25% accuracy. Moreover, both neuroticism and perfectionism personalities showed a level of positive influence on anxiety, with statistical significance at the .01 level. The neuroticism personality displayed the highest influence on anxiety, followed by the perfectionism personality.

Keywords: neuroticism and perfectionism personality, social anxiety, Southern, Thailand

บทนำ

ความวิตกกังวล (Anxiety) เป็นความกังวลเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอนาคตและความกลัว (Fear) เป็นปฏิกิริยาต่อเหตุการณ์ ปัจจุบัน ความรู้สึกเช่นนี้อาจทำให้เกิดอาการทางกาย เช่น หัวใจเต้นเร็วและตัวสั่น มีโรควิตกกังวลหลายอย่าง รวมทั้งโรควิตกกังวลไปทั่ว (Generalized Anxiety Disorder: GAD) โรคกลัว (Phobia) ที่เฉพาะเจาะจง โรคกลัวการเข้าสังคม (Social Anxiety disorder) โรควิตกกังวลเมื่อต้องแยก (Separation Anxiety Disorder) โรคกลัวที่ชุมชน (Agoraphobia) และโรคตื่นตระหนก (Panic Disorder) โดยโรคจะแตกต่างกันตามอาการ แต่คนไข้มักจะมีโรควิตกกังวลมากกว่าหนึ่งชนิด อาจกล่าวได้ว่าความวิตกกังวลแตกต่างจากความเครียดที่เป็นการตอบสนองของจิตต่อแรงกดดันจากปัญหารอบตัวแต่ความวิตกกังวล เป็นการตอบสนองของร่างกายและจิตใจต่อการหวั่นเกรงอันตรายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ ของแต่ละบุคคลอันตรายจากสภาพรอบตัว และความผิดปกติในร่างกาย

เช่น โรคเรื้อรัง (นงคณัฐ และแก้ว, 2560, น. 105)

ความวิตกกังวลทางสังคม (Social Anxiety) เป็นอารมณ์พื้นฐานของมนุษย์ เกิดได้ตั้งแต่แรกคลอดและเกิดต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต สาเหตุเนื่องจากรู้สึกว่ามีบางสิ่งมาคุกคามเอกลักษณ์ของตัวเอง (Identity) หรือต่อความนับถือตัวเอง (Self-Esteem) ต่อสุขภาพหรือเมื่อต้องทำอะไรที่เกินความสามารถของตัวเอง ทำให้เกิดความไม่สบายใจ ไม่เป็นสุข และมีผลต่อการรับรู้ของบุคคลทำให้การรับรู้ด้อยลงไป ภาวะของอารมณ์หรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ ที่ทำให้รู้สึกไม่สบายใจ คับแค้นใจหรือถูกบีบคั้นกดดันจนทำให้เกิดความรู้สึกทุกข์ใจ สับสน โกรธหรือเสียใจ ฉะนั้นความวิตกกังวลจึงมีผลต่อบุคคลทั้งด้านร่างกายและความคิดจิตใจ เป็นประสบการณ์ทางจิตใจของบุคคล ที่เกิดขึ้นเมื่อมีหรือคาดว่าจะมีสิ่งคุกคาม ความมั่นคงของบุคคล ความวิตกกังวลในระดับเล็กน้อยและปานกลางเป็นสิ่งที่มีความค่าช่วยให้คนมีความกระตือรือร้น ตื่นตัว มีการแก้ปัญหาและ

พัฒนาตนเอง ส่วนความวิตกกังวลในระดับรุนแรงนั้นบุคคลอาจจะปรับตัวไม่ได้ ทำให้มีการรับรู้ไม่ดี พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากปกติและมีความสัมพันธ์กับความเจ็บป่วย ความวิตกกังวลเป็นพลังงานซึ่งผลักดันให้คนกระทำหรือแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ และความวิตกกังวลสามารถถ่ายทอดสู่ผู้อื่นได้ ความวิตกกังวลทางสังคมที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้นทำให้บุคคลเกิดความคิดอัตโนมัติในทางลบที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกลัวสังคม พยายามหลีกเลี่ยงการเข้าสถานการณ์ทางสังคม และส่งผลต่อการเปลี่ยนความรู้สึก อารมณ์ และการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและการแสดงออก ได้แก่ กังวลใจ กระวนกระวายใจ ไม่สบายใจ อึดอัดใจ ทุกข์ใจ ประหม่า วางตัวไม่ถูก ควบคุมท่าทางไม่ค่อยได้ ไม่กล้าสบตา โดยความวิตกกังวลนั้นจะเกิดขึ้นมาอย่างทันทีและคงอยู่อย่างต่อเนื่องจนกว่าการกระทำนั้นสิ้นสุดลง (นงคันทน์ เน้นแก้ว, 2560, น. 104)

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดโรควิตกกังวลนั้นมีหลายแนวคิด ทั้งแนวคิดทางชีวภาพ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดและพฤติกรรม และแนวคิดทางนิเวศวิทยา ในส่วนของแนวคิดทางชีวภาพ ได้แก่ ปัจจัยทางพันธุกรรม (Leong, Cobham, De Groot, & McDermott, 2009) การศึกษา พบว่าคู่แฝดที่เป็นโรควิตกกังวล มีปัจจัยทางพันธุกรรมเป็นสาเหตุถึงร้อยละ 30 (Phokhasawadi, Yeong, & Wattanapailin, 2015) หรือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่มากเกินไปของ ความกลัวในสมอง (overactive fear circuitry in brain) เมื่อมีสิ่งคุกคามเกิดขึ้นจะส่งผลให้เกิดการตอบสนองที่ผิดปกติ จนเกิดอาการกลัวหรือความวิตกกังวลที่ผิดปกติตามมา นอกจากนั้นในส่วนของปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงของสารสื่อประสาทในสมอง

ได้แก่ เซโรโทนิน พบว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับโรควิตกกังวลและโรคทางอารมณ์ จากการที่มีลักษณะย่อยของยีนส์ 5-HTTLPR ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการขนส่งเซโรโทนิน มีผลทำให้การทำงานของเซโรโทนินลดลง และส่งผลต่อพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับความกลัวและความวิตกกังวลที่เพิ่มมากขึ้น โดยพบว่า ยาคลายความกังวลที่มีประสิทธิภาพในการรักษาโรควิตกกังวลนั้นจะมีการออกฤทธิ์ที่มีผลต่อ Glutamate ใน Amygdala รูปแบบทฤษฎีที่หลากหลายชี้ชัดว่าบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวเป็นเหมือนองค์ประกอบหลักของบุคลิกภาพรูปแบบปัจจัยห้าประการ ให้คำจำกัดความบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวเป็นเหมือนแนวโน้มของผลกระทบจากประสบการณ์ด้านลบ ตัวอย่างเช่น ความกลัว ความเสียใจ ความอับอาย ความโกรธ ความรู้สึกผิดและความรังเกียจ (Terracciano, McCrae, & Costa, 2010) ลักษณะนิสัยที่ค้นพบนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับรูปแบบที่หลากหลายในทางจิตวิทยา ซึ่งรวมถึงความวิตกกังวลต่อการเข้าสังคม (Naragon-Gainey & Watson, 2011) โดยเฉพาะการวิจัยที่เผยให้เห็นทัศนคติที่เป็นกลางระหว่างการวิตกกังวลต่อการเข้าสังคมและขอบเขตบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวโดยรวม อย่างไรก็ตามปัจจัยรูปแบบห้าประการโต้แย้งว่าบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวสามารถแบ่งออกเป็น หกมุมมองย่อยที่สะท้อนลักษณะเฉพาะของบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (Naragon-Gainey & Watson, 2011) ตัวอย่างเช่น ความวิตกกังวล มีแนวโน้มที่จะเป็นความกังวล ความกลัว มีที่ทาของความวิตก การศึกษามากมายแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความกังวลในการเข้าสังคมและลักษณะนิสัยชอบความสมบูรณ์แบบ (Flett & Hewitt, 2014) มีการศึกษาทั้ง

อย่างแพร่หลายตั้งแต่ปี 1990 (Flett, Hewitt, & Heisel, 2014) ความสมบูรณ์แบบมีหลายมิติประกอบด้วย ความพึงพอใจในตนเอง ความพึงพอใจในผู้อื่น ความสมบูรณ์แบบที่สังคมกำหนด ตามลำดับ ลักษณะที่มากขึ้นของมาตรฐานต่อตนเอง ความต้องการความสมบูรณ์แบบจากผู้อื่นและความเชื่อของความหวังความสมบูรณ์แบบของผู้อื่น (Flett, Greene, & Hewitt, 2004) จนถึงวันนี้การวิจัยได้หาหลักฐานที่สอดคล้องของความสัมพันธ์ระหว่างความสมบูรณ์แบบที่สังคมกำหนด และระดับที่สูงขึ้นของความวิตกกังวลในสังคม (Flett & Hewitt, 2014) และมีการศึกษาเพียงเล็กน้อยที่สำรวจว่าความวิตกกังวลต่อการเข้าสังคมเกี่ยวข้องกับอะไรกับมุมมองเหล่านั้น (Kotov, Watson, Robles, & Schmidt, 2007) และมีเพียงการวัดบุคลิกภาพแบบห้วนไหวนึ่งเดียวที่ใช้การวัดความหวาดระแวงแบบที่พบได้ในชีวิตประจำวันที่ไม่ใช่ของรูปแบบปัจจัยห้าประการ แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ (NEO-PI-R) การค้นหาเผยให้เห็นว่าการวินิจฉัยเหล่านั้นกับการวิตกกังวลต่อการเข้าสังคมมีคะแนนสำคัญที่สูงกว่าการควบคุมสุขภาพบนมุมมองด้านบุคลิกภาพแบบห้วนไหวนึ่งทั้งหมด ยกเว้นความหุนหันพลันแล่น ซึ่งมีคะแนนคล้ายคลึงกัน อีกทั้งยังแสดงถึงคะแนนที่สูงที่สุดของความวิตกกังวลในการเข้าสังคมบนจิตใต้สำนึกของตนเองและมุมมองด้านความอ่อนแอ ดังนั้นความวิตกกังวลต่อการเข้าสังคมปรากฏว่าเกี่ยวข้องกับความแตกต่างถึงบุคลิกภาพแบบห้วนไหวนึ่งแต่ละคนของรูปแบบปัจจัยห้าประการนอกจากนี้ยังมีการขยายความเข้าใจที่รวมถึงการรับรู้แบบการศึกษาภาพพจน์มาใช้เป็นความสมบูรณ์แบบ (Dunkley, Blankstein, Masheb, & Grilo,

2006) ถึงแม้ว่าความสมบูรณ์แบบเคยเป็นแนวความคิดแรกเริ่มที่เป็นเหมือนบุคลิกลักษณะนิสัยที่มั่นคง ทั้งหมดที่กล่าวมารวมถึงแนวโน้มความพยายามที่จะส่งเสริมการรักษาภาพลักษณ์ที่สมบูรณ์แบบและอดทนต่อการเปิดเผยความไม่สมบูรณ์แบบของตนเอง ผู้วิจัยหลายคนได้พิสูจน์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มของการรักษาภาพลักษณ์โดยสมบูรณ์แบบและระดับที่สูงขึ้นของความกังวลในการเข้าสังคม (Flett & Hewitt, 2014) ยิ่งไปกว่านั้น พื้นฐานการรักษาภาพลักษณ์ของความสมบูรณ์แบบอาจจะมีสัมพันธ์ที่ยิ่งกว่าลักษณะนิสัยชอบความสมบูรณ์แบบที่นำไปสู่ความวิตกกังวลทางสังคม (Flett & Hewitt, 2014) ดังนั้นการศึกษามุมมองแบบห้วนไหวนึ่งและความสมบูรณ์แบบเพื่อทำนายความวิตกกังวลทางสังคม เป็นลักษณะความคาดหวังการนำเสนอตนเองของความสมบูรณ์แบบที่มีอิทธิพลต่อความวิตกกังวลทางสังคม การพิจารณาความสมบูรณ์แบบท่ามกลางการแสวงหาความช่วยเหลือต่อความวิตกกังวลทางสังคม และชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการแทรกแซง โดยเฉพาะอาจจะเป็นประโยชน์ต่อบุคลิกภาพไม่ใช่เฉพาะความเชื่อโดยทั่วไป แต่ยังรวมถึงการใช้เทคนิคการนำเสนอตัวเอง เพิ่มความรู้จักตนเอง ความสามารถในการอดกลั้นต่อความกดดัน และระดับที่สูงขึ้นของการปลดปล่อยความกังวล เพื่อการนำไปใช้สำหรับการวิจัย และการปรับปรุงตัวเองของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในอนาคต

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบห้วนไหวนึ่งและคติสมบูรณ์แบบเพื่อทำนายความวิตกกังวลทางสังคม ด้วยเหตุผลดังกล่าว ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจ ที่จะศึกษาถึงองค์ประกอบของความวิตกกังวลทางสังคม

ทางด้านจิตวิทยากับนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยในภาคใต้ของประเทศไทย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของคุณระหว่างบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวและคติสมบูรณ์แบบเพื่อทำนายความวิตกกังวลทางสังคม เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทำนายความวิตกกังวลทางสังคม ด้วยตัวแปรบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวและคติสมบูรณ์แบบผู้วิจัยมุ่งหวังว่าผลของการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการช่วยเหลือนักศึกษาที่มีความวิตกกังวลทางสังคมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านนี้ต่อไป

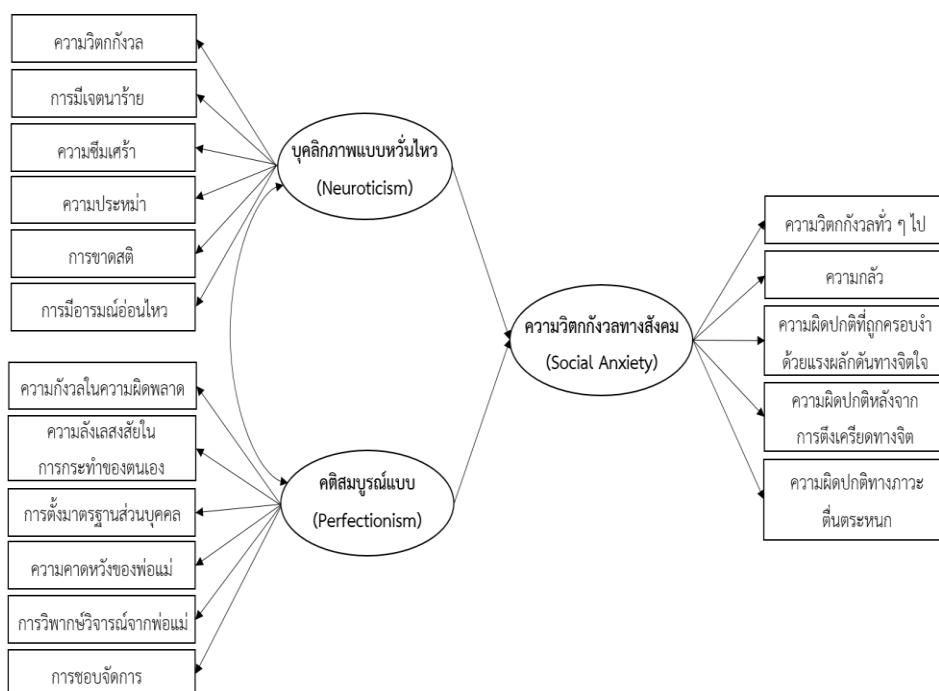
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของคุณระหว่างบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวและคติสมบูรณ์แบบ เพื่อทำนายความวิตกกังวลทางสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในภาคใต้ของประเทศไทย

2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความวิตกกังวลทางสังคม (Social Anxiety) ของ (Mattick & Clarke, 1998) ทฤษฎีบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ (Five - Factor Personality Theory) ของ (Costa & MacCrae, 1992) และแนวความคิดการนิยามความสมบูรณ์แบบของ (Frost et al., 1990) ในการศึกษาบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวและคติสมบูรณ์แบบเพื่อทำนายความวิตกกังวลทางสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในภาคใต้ของประเทศไทย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่องบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวและคติสมบูรณ์แบบเพื่อทำนายความวิตกกังวลทางสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในภาคใต้ของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบแผนการวิจัยโดยมีการวัดตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ของมหาวิทยาลัยของรัฐ/ในกำกับรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ/ราชชมงคล และมหาวิทยาลัยเอกชน ในจังหวัดภาคใต้ จำนวน 127,583 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling)

2. ขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 20 : 1 ใช้แบบทดสอบวัดความวิตกกังวล โดยใช้มาตรวัดปฏิสัมพันธ์ความกังวลทางสังคม (Social Interaction Anxiety Scale) (SIAS) และมาตรวัดโรคกลัวการเข้าสังคม (Social Phobia Scale) (SPS)

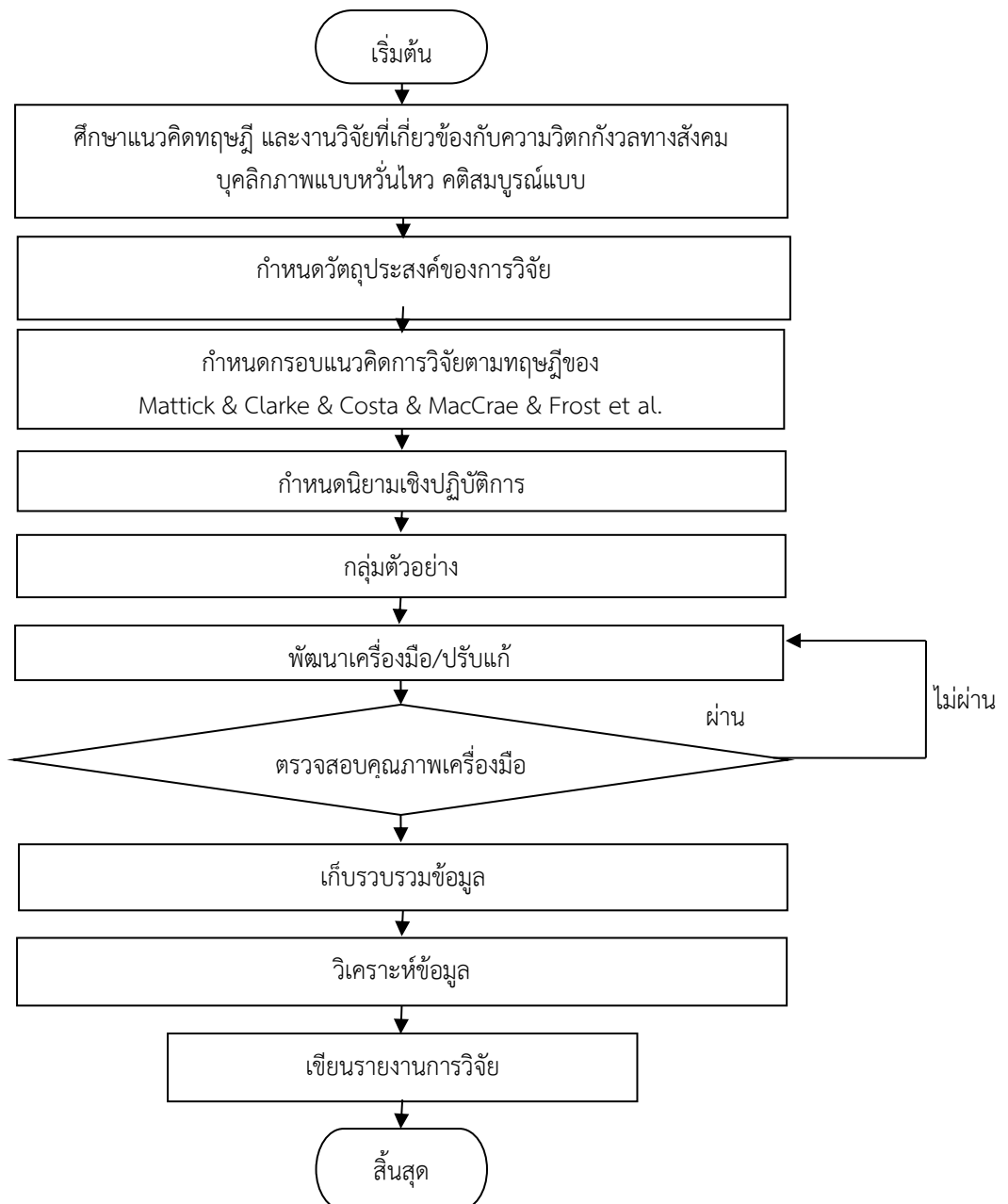
3. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและลักษณะการแจกแจงของตัวแปร โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และค่าร้อยละของตัวแปรแต่ละตัวที่ใช้ในค่าสัมประสิทธิ์ การกระจาย ค่าความเบ้ความโด่ง ของตัวแปรแต่ละตัวที่ใช้ในการพยากรณ์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ระหว่างตัวแปรในการพยากรณ์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์เพื่อพิจารณาว่าตัวแปรสังเกตได้มีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันหรือวิเคราะห์ทางอิทธิพลหรือไม่ โดยการวิเคราะห์ค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity และค่าดัชนี MSA (Measure of Sampling Adequacy)

6. วิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ระหว่างตัวแปรเกณฑ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ เพื่อให้ได้การทำนายความวิตกกังวลทางสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในภาคใต้ของประเทศไทยที่ดีที่สุด โดยใช้โปรแกรม LISREL ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย ของสมการการถดถอยพหุคูณ โดยใช้สถิติ F – ratio

7. ความวิตกกังวล การมีเจตนาร้าย ความซึมเศร้า ความประหม่า การขาดสติ การมีอารมณ์อ่อนไหว ความกังวลในความผิดพลาด ความลังเลสงสัยในการกระทำของตนเอง การตั้งสมมติฐานส่วนบุคคล ความคาดหวังของพ่อแม่ การวิพากษ์วิจารณ์พ่อแม่ การชอบจัดการ และความวิตกกังวลทั่ว ๆ ไป ความกลัว ความผิดปกติที่ถูกครอบงำด้วยแรงผลักดันทางจิตใจ ความผิดปกติหลังจากการตั้งเครียดทางจิต ความผิดปกติทางภาวะตื่นตระหนก โดยมีขั้นตอนการทําวิจัย ดังภาพที่ 2

ผลการวิจัย

1. ตัวแปรบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวและคติสมบุรณ์แบบ มีความสัมพันธ์พหุคูณกับตัวแปรความวิตกกังวลทางสังคมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในภาคใต้ของประเทศไทย ตัวแปรความวิตกกังวล

ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ ผลปรากฏว่าความกลัว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด, รองลงมา วัดความผิดปกติหลังจากการตั้งเครียดทางจิต, ความวิตกกังวลทั่วไป, วัดความผิดปกติทางภาวะตื่นตระหนก และความผิดปกติที่ถูกครอบงำด้วยแรงผลักดันทางจิตใจ ซึ่งมี

ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 1.98, 1.95, 1.90, 1.90 และ 1.89 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .39, .37, .35, .35 และ .33 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือความตรงของโมเดล สามารถพิจารณาได้ดังนี้

ตัวแปรบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว ประกอบด้วย 6 ตัวแปรสังเกตได้ ผลปรากฏว่า ความวิตกกังวล, การขาดสติ, การมีอารมณ์อ่อนไหว, ความซึมเศร้า, การมีเจตนาร้าย และความประหม่า ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 1.86, 1.86, 1.86, 1.83, 1.82 และ 1.81 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .31, .31, .31, .28, .27 และ .28 ตามลำดับ

ตัวแปรคติสมบุรณ์ ประกอบด้วย 6 ตัวแปรสังเกตได้ ผลปรากฏว่า ความล่งเลสงสัยในการกระทำของตนเอง, ความกังวลในความผิดพลาด, การตั้งมาตรฐานส่วนบุคคล, ความคาดหวังของพ่อแม่, การวิพากษ์วิจารณ์พ่อแม่ และการขบจัดการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 1.90, 1.86, 1.86, 1.85, 1.81 และ 1.81 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .33, .31, .31, .30, .26 และ .26 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) ของข้อมูลมีค่าใกล้เคียงกัน คือ อยู่ระหว่าง 15.00-20.00 แสดงว่า ข้อมูลมีลักษณะการกระจายไม่แตกต่างกันมาก และเมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (SK) และค่าความโด่ง (SK) ของตัวแปรสังเกตได้ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง -1.000 ถึง 1.000 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ Lawrence, Glenn, and Guarion (2006, p. 50)

ตัวแปรบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวและคติสมบุรณ์แบบ ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรความวิตกกังวลทางสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในภาคใต้ของประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความวิตกกังวลอยู่ในช่วง .10 - .64 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ ความวิตกกังวลทั่ว ๆ ไป (SO1) กับความผิดปกติที่ถูกครอบงำด้วยแรงผลักดันทางจิตใจ (SO3) และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ ความผิดปกติที่ถูกครอบงำด้วยแรงผลักดันทางจิตใจ (SO3) กับความผิดปกติหลังจากการตั้งเครียดทางจิต (SO4) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว จะอยู่ในช่วง .12 - .71 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ การขาดสติ (NE5) กับการมีอารมณ์อ่อนไหว (NE6) และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ การมีเจตนาร้าย (NE2) กับการขาดสติ (NE5) และ ความประหม่า (NE4) กับ การขาดสติ (NE5) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคติสมบุรณ์ จะอยู่ในช่วง .11 - .68 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ ความกังวลในความผิดพลาด (PE1) กับความคาดหวังของพ่อแม่ (PE4) และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ การตั้งมาตรฐานส่วนบุคคล (PE3) กับ การขบจัดการ (PE6)

2. ปัจจัยที่สามารถทำนายความวิตกกังวลทางสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในภาคใต้ของประเทศไทย ด้วยตัวแปรบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวมีความสัมพันธ์พหุคูณกับตัวแปรคติสมบุรณ์แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ได้แก่ บุคลิกภาพ

แบบหวั่นไหว (NE) และคติสมบุรณ์ (PE) สามารถพยากรณ์ ความวิตกกังวล (SO) ได้ ร้อยละ 17 ($R^2=17$) โดยตัวแปร บุคลิกภาพ แบบหวั่นไหว (NE) และคติสมบุรณ์ (PE) สามารถพยากรณ์ได้เท่ากับ .11 และ .36 ตามลำดับ

ขนาดอิทธิพลของสมการพยากรณ์ ของ ความวิตกกังวลมีค่าเท่ากับ .17 แสดงว่า ตัวแปรบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว และตัวแปรและคติสมบุรณ์ ตามลำดับพยากรณ์ความวิตกกังวล ในระดับน้อย และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ความวิตกกังวล ได้ดังนี้

สมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ

$$Y_{SO} = 3.09 + .12(NE) + .36(PE)**$$
 สมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐานคือ

$$Z_{SO} = .11(ZNE) + .36(ZPE)**$$

สรุปผลการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของบุคคล นั้น นับว่าส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ และวิถีการดำเนินชีวิตของประชากร สภาพการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ส่งผลให้บุคคล มีความกลัวหรือความวิตกกังวล ซึ่งเป็นปฏิกิริยาที่แสดงถึงความพยายามที่จะให้มีชีวิตอยู่เพื่อไปถึงเป้าหมายที่สำคัญของชีวิต ความวิตกกังวลเป็นความรู้สึกเชิงจิตวิสัยอย่างหนึ่ง (Subjective feeling) ของความไม่สบายใจ (Uneasiness) และความหวาดหวั่น (Apprehension) เกี่ยวกับการคุกคามบางอย่าง

ความวิตกกังวลที่เกิดจากความกลัว และการรับรู้ว่าตนเองจะถูกประเมินในทาง

ลบจากบุคคลรอบข้าง ในสถานการณ์ทางสังคม จึงทำให้บุคคลตอบสนองต่อผู้อื่นในทางลบผลที่ตามมาคือ บุคคลจะหลีกเลี่ยงจากการเข้าสังคมหรือการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งกระบวนการคิดและพฤติกรรมเช่นนี้ยังเป็นการเสริมให้ความวิตกกังวลในการเข้าสังคมของบุคคลเพิ่มมากขึ้น

ปัจจัยที่ส่งผลให้นักศึกษามีการวิตกกังวล รวมไปถึงการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกันมีหลายประการ และหากปรับตัวได้ถูกวิธีหรือเหมาะสม จะช่วยให้การใช้ชีวิตการเรียนในมหาวิทยาลัยมีความสุข

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์พหุคูณระหว่างบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวและคติสมบุรณ์แบบเพื่อทำนายความวิตกกังวลทางสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในภาคใต้ของประเทศไทย

เพื่อสร้างสมการทำนายความวิตกกังวลทางสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในภาคใต้ของประเทศไทย ด้วยตัวแปรบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวและคติสมบุรณ์แบบ โดยศึกษาในกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ของมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยของรัฐในกำกับรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเอกชน ในจังหวัดภาคใต้

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ โดยมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 20 : 1 กล่าวคือ ควรใช้จำนวนหน่วยตัวอย่างอย่างน้อย 20 หน่วย ต่อตัวแปรสังเกตได้ 1 ตัว เพื่อให้ได้สมการที่เชื่อถือได้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 20 คน ต่อ 1 ตัวแปรสังเกตได้ ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบทำนาย 12 ตัวแปร ตัว

แปรเกณฑ์ 1 ตัวแปร จำนวน 5 ด้าน จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 340 คน เพื่อลดความคลาดเคลื่อน ผู้วิจัยจึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบวัดความวิตกกังวล โดยใช้มาตรวัดปฏิสัมพันธ์ความกังวลทางสังคม และมาตรวัดโรคกลัวการเข้าสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อความถามทั่วไปของนักศึกษา มีลักษณะเป็น

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบวัดความวิตกกังวล ไปยังปฏิสัมพันธ์ในสังคมและการวัดแบบสถานการณ์, ตามลำดับ แบ่งเป็น 5 ด้าน

ตอนที่ 3 เป็นแบบวัดบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว และ

ตอนที่ 4 เป็นแบบวัดคติสมบุรณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยทำการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ระหว่างตัวแปรทำนาย 17 ตัวแปร เพื่อให้ได้ตัวแปรเกณฑ์ ที่มีนัยสำคัญทางสถิติกับความวิตกกังวลทางสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในภาคใต้ของประเทศไทย โดยใช้โปรแกรม Mplus 9.1

อภิปรายผล

ผลการวิจัยบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว และคติสมบุรณ์แบบเพื่อทำนายความวิตกกังวลทางสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ในภาคใต้ของประเทศไทย

1. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลทางสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในภาคใต้ของประเทศไทย พบว่า บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว และคติสมบุรณ์แบบมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณ ศรีคา (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปรับตัวทางสังคมของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กล่าวว่า การปรับตัวเป็นผลที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงของการพัฒนาโดยอาศัยประสบการณ์ที่บุคคลได้เรียนรู้จากสภาพแวดล้อมทางสังคม มาแก้ไขอุปสรรคที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย

2. ตัวแปรความวิตกกังวลคู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ ความวิตกกังวลทั่ว ๆ ไปกับความผิดปกติที่ถูกครอบงำด้วยแรงผลักดันทางจิตใจ แสดงว่า ขณะนักศึกษาเกิดเครียดเมื่อต้องอยู่คนเดียวเป็นเวลานาน ๆ หรือไม่กล้าเข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ เพราะกลัวว่าเพื่อน ๆ จะไม่ต้อนรับ ไม่กล้าเข้าไปทำความรู้จักกับคนอื่นก่อน ส่งผลให้นักศึกษามีอาการตื่นเต้นมาก ๆ จะหายใจเข้าออกถี่ ๆ หรือแม้แต่การทำตัวระแวงเร่รังสุมสน เพื่อหลบเลี่ยงความอ่อนแอ และจะตั้งใจสอบให้ได้คะแนนสูง ๆ เพื่ออยากเป็นที่ยอมรับ และตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ ความผิดปกติที่ถูกครอบงำด้วยแรงผลักดันทางจิตใจกับความผิดปกติหลังจากการตั้งเครียดทางจิต ซึ่งความวิตกกังวลเป็นความรู้สึกเชิงจิตวิสัยอย่างหนึ่ง (Subjective Feeling) ของความไม่สบายใจ (Uneasiness) และความหวาดหวั่น

(Apprehension) เกี่ยวกับการคุกคามบางอย่าง (จำลอง ดิษยวณิช, 2545)

3. ตัวแปรบุคลิกภาพแบบห้วนไหวกุ่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ การขาดสติกับการมีอารมณ์อ่อนไหว แสดงว่า เมื่อนักศึกษาถูกเพื่อนพูดจาส่อเสียดจะตอบโต้ด้วยคำพูดรุนแรงทันที หรือแม้แต่สีกหงุดหงิดจะโมโหง่ายถ้าถูกวิพากษ์วิจารณ์ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้นักศึกษาสะท้อนใจง่ายมาก เมื่อมีสิ่งมากระทบความรู้สึกหรือค่อนข้างไวต่อความเจ็บปวด สอดคล้องกับความวิตกกังวลที่เกิดจากความกลัวและการรับรู้ว่าจะตนเองจะถูกประเมินในทางลบจากบุคคลรอบข้าง ในสถานการณ์ทางสังคม จึงทำให้บุคคลตอบสนองต่อผู้อื่นในทางลบผลที่ตามมาคือบุคคลจะหลีกเลี่ยงจากการเข้าสังคมหรือการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งกระบวนการคิดและพฤติกรรมเช่นนั้นยังเป็นการเสริมให้ความวิตกกังวลในการเข้าสังคมของบุคคลเพิ่มมากขึ้น (กุลปรียา ศิริพานิช, 2559) และตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ การมีเจตนาร้ายกับการขาดสติ และความประหม่ากับการขาดสติ ซึ่งโรเจอร์ (Roger, 1974, p. 258) ได้กล่าวว่า เมื่อบุคคลปรับตัวได้ดีบุคคลจะรู้สึกว่ารู้จักตนเอง รู้คุณค่า ความสามารถและทัศนคติที่มีต่อตนเองมีความเข้าใจตนเองตลอดจนเข้าใจสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อบุคคลอื่น

4. ตัวแปรคติสมบุรณ์แบบคู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ ความกังวลในความผิดพลาดกับความคาดหวังของพ่อแม่ เมื่อนักศึกษารู้สึกว่าต้องแข่งขันหรือเปรียบเทียบกับคนที่เหนือกว่า ผังใจกับเรื่องที่เคยทำให้คนอื่นเสียใจ ผิดหวัง ส่งผลให้นักศึกษารู้สึกท้อแท้ทุกครั้งทีรู้สึกทำให้พ่อ

แม่ผิดหวังโดยเชื่อว่าถ้าเลือกเรียนตามที่พ่อแม่ต้องการจะทำให้ท่านมีความสุข และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ การตั้งมาตรฐานส่วนบุคคลกับการขอจัดการ บุคคลใดที่ตั้งความหวังไว้แล้วประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังเอาไว้ก็จะตั้งความหวังอย่างอื่นต่อไป ตามแนวคิดของ เฮิร์ลล็อก (Hurlock, 1974) และสอดคล้องกับ บีส์ตริทสกี (Bystritsky, 2000) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับของความผูกพัน รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ลักษณะของสิ่งแวดล้อมทางครอบครัวกับการปรับตัวทางสังคม พบว่า ลักษณะที่ บ่งบอกถึงความสัมพันธ์อย่างเหนียวแน่น คือ การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่มีความกลมเกลียวกัน มีการรวมกลุ่ม และมีสภาพครอบครัวที่ไม่มีความขัดแย้งนอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น

5. การทำนายความวิตกกังวลทางสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในภาคใต้ของประเทศไทย ที่เรียนในมหาวิทยาลัยต่างกัน มีความวิตกกังวลทางสังคมแตกต่างกัน การที่บุคคลสามารถสร้างความสัมพันธ์และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้รวมทั้งการทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ รู้จักเห็นอกเห็นใจ เคารพในสิทธิผู้อื่น วางตัวได้อย่างเหมาะสม และมีความรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จะส่งผลต่อความวิตกกังวลทางสังคมด้วย นอกจากนี้การมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อนและบุคคลรอบข้างก็เป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อความวิตกกังวลทางสังคม เนื่องจากนิสิตชั้นปีที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับ สุรพงษ์ ชูเดช และ วิภาวี เอี่ยม

วรเมธ (2545) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวกับเพื่อน และกับรุ่นพี่ นักศึกษาที่มีสุขภาพจิตดียังเป็นผู้มีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดีไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองด้านอารมณ์ และพฤติกรรมหรือแม้แต่ด้านการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวและคติสมบุรณ์แบบเพื่อทำนายความวิตกกังวลทางสังคมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในภาคใต้ของประเทศไทย ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. มหาวิทยาลัยในภาคใต้ของประเทศไทยทุกแห่ง สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้วัดและตรวจสอบบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวและคติสมบุรณ์แบบเพื่อทำนายความวิตกกังวลทางสังคมของนักศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการให้คำปรึกษา เสริมแรงและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

แหล่งอ้างอิง

- กุลปรียา ศิริพานิช. (2559). *บทบาทการเป็นตัวแปรส่งผ่านของความยืดหยุ่นทางจิตใจ ในความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลในการเข้าสังคมกับสุขภาวะทางจิตในนิสิตนักศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- จำลอง ดิษยวณิช และ พริ้มเพรา ดิษยวณิช. (2545). *ความเครียด ความวิตกกังวล และสุขภาพ*. เชียงใหม่: โครงการตำรา คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นงคณุช แนะแก้ว. (2560). *ความเครียด ความวิตกกังวล และ การพยาบาลผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจ ตายเฉียบพลันในหอผู้ป่วยวิกฤติ โรคหัวใจ*. กรุงเทพฯ: งานการพยาบาลอายุรศาสตร์และจิตเวชศาสตร์, โรงพยาบาลศิริราช.

2. มหาวิทยาลัยในภาคใต้ของประเทศไทยสามารถนำผลการวิจัยกับนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 นี้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีบุคลิกภาพที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับบุคลิกภาพของนักศึกษา

3. นักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ในภาคใต้ของประเทศไทย สามารถนำผลที่ได้ไปสำรวจบุคลิกภาพของนักศึกษา เพื่อให้รู้ตัวตนเองมีความวิตกกังวลอย่างไร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรนำตัวแปรอื่น ๆ เข้ามาศึกษาในโมเดลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เช่น การรับรู้ความสามารถของตนเองสูง ความสามารถในการเผชิญปัญหา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
2. ควรมีการวิจัยในลักษณะเดียวกัน โดยทำการวิจัยกับนักศึกษาในทุกระดับชั้นปี เพื่อเปรียบเทียบผลที่ได้รับว่ามีความคล้ายคลึง หรือแตกต่างกันในด้านใดบ้าง
3. ควรมีการศึกษาตัวแปรทำนายอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อสุขภาพจิต

- สุรพงษ์ ชูเดช และวิภาวี เอี่ยมวรเมธ. (2545). ตัวแปรในการทำนายสุขภาพจิตและการปรับตัวของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. *วารสารวิจัยและพัฒนา มจร.*, 25(3), 215-232.
- อรนุช ศรีคำ. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปรับตัวทางสังคมของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 23(ฉบับพิเศษ), 292-301.
- Costa, P. T. & MacCrae, R. R. (1992). *Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) professional manual*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Dunkley, D. M., Blankstein, K. R., Masheb, R. M. & Grilo, C. M. (2006). Personal standards and evaluative concerns dimensions of “clinical” perfectionism: A reply to Shafran et al. (2002, 2003) and Hewitt et al. (2003). *Behaviour research and therapy*, 44(1), 63-84.
- Flett, G. L., Greene, A. & Hewitt, P. L. (2004). Dimensions of perfectionism and anxiety sensitivity. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 22(1), 39-57.
- Flett, G. L., & Hewitt, P. L. (2014). A proposed framework for preventing perfectionism and promoting resilience and mental health among vulnerable children and adolescents. *Psychology in the Schools*, 51(9), 899-912.
- Flett, G. L., Hewitt, P. L. & Heisel, M. J. (2014). The destructiveness of perfectionism revisited: Implications for the assessment of suicide risk and the prevention of suicide. *Review of General Psychology*, 18(3), 156.
- Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C. & Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive therapy and research*, 14(5), 449-468.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective*. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Kotov, R., Watson, D., Robles, J. P. & Schmidt, N. B. (2007). Personality traits and anxiety symptoms: The multilevel trait predictor model. *Behaviour research and therapy*, 45(7), 1485-1503.
- Leong, J., Cobham, V. E., De Groot, J. & McDermott, B. (2009). Comparing different modes of delivery. *European child & adolescent psychiatry*, 18(4), 231-239.
- Mattick, R. P. & Clarke, J. C. (1998). Development and validation of measures of social phobia scrutiny fear and social interaction anxiety. *Behaviour research and therapy*, 36(4), 455-470.

- Naragon-Gainey, K. & Watson, D. (2011). Clarifying the dispositional basis of social anxiety: A hierarchical perspective. *Personality and individual Differences*, 50(7), 926-934.
- Phokhasawadi, S., Yeong, A. P. A. & Wattanapailin, A. (2015). Cognitive Behavior Therapy to Reduce Symptoms of Anxiety Disorders with Adolescents: Evidence-Based Nursing. *Journal of Nursing Science*, 32(4), 7-14.
- Terracciano, A., McCrae, R. R. & Costa, P. T. (2010). Intra-individual change in personality stability and age. *Journal of Research in Personality*, 44(1), 31-37.

ผลการศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย
เมืองชัยพระเจ้าตากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
A STUDY OF TEACHERS' FUNCTIONAL COMPETENCY IN THE 21ST CENTURY OF
MUEANGCHAIPHRAOTAK NETWORK SCHOOL GROUP TEACHERS UNDER
PHRANAKHONSIAYUTTAYA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ศักดิ์โสภณ สุขอ้วน¹

Saksopon Suk-aun

บุญเชิด ชำนิศาสตร์²

Booncherd Chumnisart

พระครูกิตติญาณวิสิฐ³

Phrakhu Kittianavisit

Corresponding Author E-mail: moovicy@windowsslive.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้าตาก 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูตามปัจจัยพื้นฐานที่มีต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้าตาก 3) เพื่อเสนอสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้าตาก เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยจำนวน 80 ท่านใช้เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อสนับสนุนงานวิจัยเชิงปริมาณ ใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้าตาก โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทุกสมรรถนะ ได้แก่สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน เพื่อการเรียนรู้ สมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะภาวะผู้นำครูและการพัฒนาผู้เรียนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้าตาก ภาพรวม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การสอน พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. แนวทางพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 คือครูควรทำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันให้ครูได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในศตวรรษที่ 21 เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้สื่อนวัตกรรมกระตุ้นการเรียนรู้แก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: สมรรถนะการปฏิบัติงานของครู, ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, ศตวรรษที่ 21

¹ นักศึกษาหลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

² อาจารย์ประจำหลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

³ อาจารย์ประจำหลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ABSTRACT

The objectives of this research were; 1) to study teachers' functional competency in the 21st century in Mueangchaiphrao network school group 2) to compare the opinions of teachers towards the teachers' functional competency in the 21st century in Mueangchaiphrao network school group and 3) to propose the teachers' functional competency in the 21st century in Mueangchaiphrao network school group. This research was Quantitative Research. The data were collected from 80 samples by questionnaires and by in-depth interviews with 5 experts. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation.

The results of the study found that:

1. The opinion of teachers towards the teachers' functional competency in the 21st century in Mueangchaiphrao network school group was at a high level overall. The highest level was on competency in classroom management, followed by competency in building relationship and cooperation with community, competency in curriculum and learning management, competency in leadership and learner development, and competency in analysis, synthesis and research for development respectively.
2. The comparative results of teachers classified by their genders, ages, educational levels, and teacher experiences towards the opinions of teachers towards the teachers' functional competency in the 21st century in Mueangchaiphrao network school group were not different and not relevant to the study hypothesis.
3. The guideline for development of the teachers' functional competency in the 21st century was that teachers should create Professional Learning Community (PLC) in order to analyze problems together, learn functional performance in the 21st century, and develop teaching and learning by using instructional media regularly.

Keywords: teachers' functional competency, Professional Learning Community, 21 Century

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง กำหนดวิสัยทัศน์การ ปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ว่า ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาต้องมี ศักยภาพ คุณภาพมาตรฐาน และได้ผ่านการรับรองมาตรฐานวิชาชีพ สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยืด ผู้เรียนเป็นสำคัญ ประยุกต์ใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ในการพัฒนา ผู้เรียนให้มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และ

ทันต่อการพัฒนาและการแข่งขันของประเทศ ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้ปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ คุณภาพมาตรฐาน และผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ได้ ดังนั้น ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและเป็นพลเมืองที่ดี ในสังคมต่อไป อย่างไรก็ตาม สังคมที่เปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้รูปแบบ การเรียนรู้และการ

แสวงหาความรู้กำลังปรับเปลี่ยนไปจากระบบ การเรียนแบบเดิมที่มีครูเป็นผู้ถ่ายทอด ความรู้ เพียงอย่างเดียวไปสู่รูปแบบการเรียนรู้ด้วย ตนเองที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วย ตนเอง เพิ่มมากขึ้น ท่ามกลางสถานะเช่นนี้ นับเป็นสิ่งท้าทายอย่างยิ่งสำหรับครูในการ จัดการองค์ความรู้ ให้เกิดผลดีต่อการพัฒนา คุณภาพของผู้เรียน สามารถเผชิญสถานการณ์ ต่าง ๆ ได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งครู จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อให้ สามารถปฏิบัติงานในวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ ตลอดจนนำสังคมไทยไปสู่ สังคมแห่งการเรียนรู้และสามารถแข่งขันได้กับ นานาประเทศต่อไป

กระแสการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา อย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสารที่ไหลข้าม พรมแดนอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อ การศึกษา อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ทำให้ระบบ การศึกษาต้องปรับปรุงกลไก ทิศทาง และ เป้าหมายการศึกษา ให้สอดคล้องกับการ พัฒนาดังกล่าว แต่ว่าการพัฒนาครูที่ผ่าน มายังประสบปัญหาด้านงบประมาณ ที่มีอยู่ อย่างจำกัด ไม่ตรงกับความต้องการของครู ไม่ มีเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานที่ชัดเจน ขาดการติดตามประเมินผลการพัฒนา และ หากครูไม่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะก็จะ กลายเป็น ครูที่ด้อยคุณภาพส่งผลกระทบต่อ ผู้เรียน ทั้งนี้การพัฒนาสมรรถนะครูสามารถ ดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การอบรมสัมมนา การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานนอก สถานที่ ฯลฯ โดยรัฐบาล ต้องดำเนินการวาง นโยบายเพื่อให้ได้ครูที่รักในวิชาชีพนี้อย่าง

แท้จริงและจงใจมิให้ละทิ้งอาชีพครู มีการ พัฒนาระบบสารสนเทศ และกลไกการเลือก สรรบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันผลิตครู การ สร้างแรงจูงใจในการพัฒนาต่อเนื่องเพื่อสร้าง ความเข้มแข็งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุ เป้าหมายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึง สนใจที่จะศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของ ครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่าย เมืองชัยพระเจ้าตากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยยึดแนวคิดสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ของสมรรถนะที่ พึงประสงค์สำหรับครูในสถานศึกษาขั้น พื้นฐานตามที่สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้น พื้นฐานได้กำหนดขึ้น ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ คือ 1) สมรรถนะ การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการ เรียนรู้ 2) สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน 3) สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน 4) สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการ วิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) สมรรถนะภาวะผู้นำ ครู 6) สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และ ความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข การปฏิบัติงาน ของครูให้สอดคล้องกับแนว ทิศทางการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ ที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) ที่มุ่งเน้นการเตรียม ความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของ ประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบ

จากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกันยังได้กำหนดแนวคิดและกลไก การขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อกำกับให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทาง และเกิดประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาเพื่อ ประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงาน ของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่าย เมืองชัยพระเจ้าตากสงัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

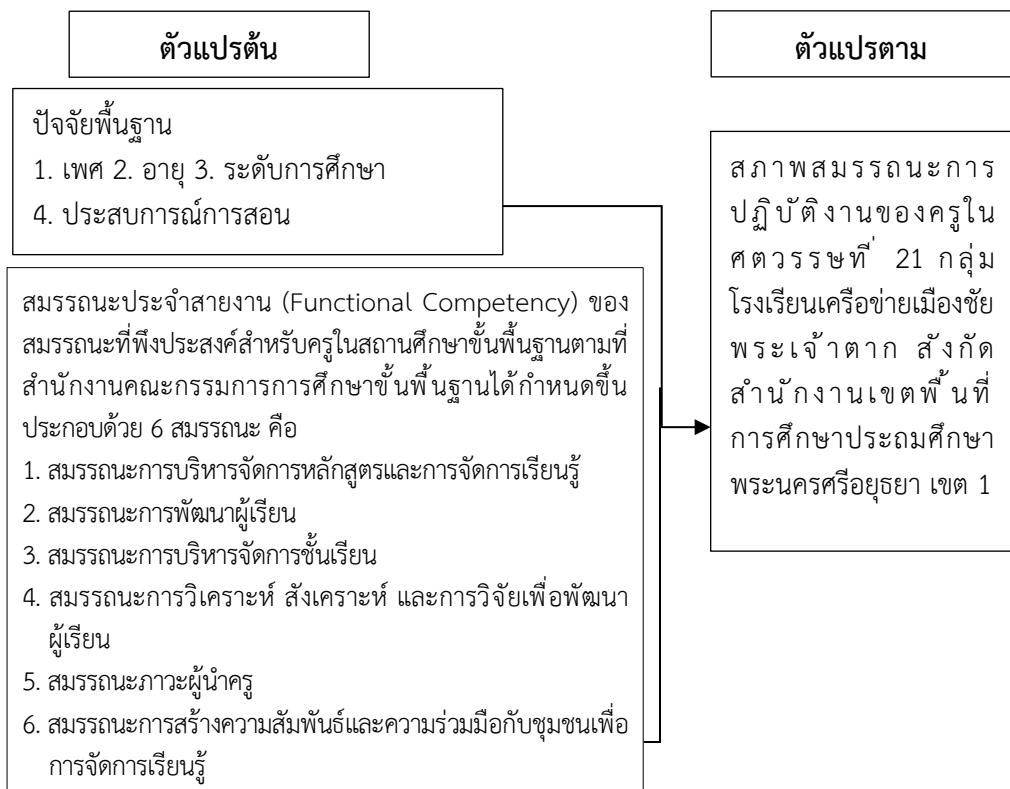
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ตามปัจจัยพื้นฐานที่มีต่อสมรรถนะการ ปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่ม

โรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้าตากสงัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1

3. เพื่อเสนอสมรรถนะการปฏิบัติงาน ของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่าย เมืองชัยพระเจ้าตากสงัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง ผล การศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใน ศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย เมืองชัยพระเจ้าตาก สงัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดไว้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ใช้วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 80 ท่าน และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร 5 ท่าน การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้าตากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยมี 9 โรงเรียน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยใช้ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์แบบโครงสร้าง (Structrue Interview) โดยนำ ข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ทั้งหมดมาวิเคราะห์และประมวลผล โดยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรม สำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งมี รายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูกลุ่มเมืองชัยพระเจ้าตากส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

2. ระดับความคิดเห็นของครู ที่มีต่อการศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้าตากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้าตากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.18 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

2.1 สมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้าตากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.21 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้าตากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ในระดับมากเป็นลำดับ

2.2 สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน การศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้าตากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การศึกษา

สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้านาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ใน ระดับมากทุกข้อเป็นลำดับ

2.3 สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน การศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้านาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.25 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การศึกษา สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้านาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ใน ระดับมากทุกข้อเป็นลำดับ

2.4 สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน การศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้านาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.02 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การศึกษา สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้านาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ ในระดับมากทุกข้อเป็นลำดับ

2.5 สมรรถนะภาวะผู้นำครู การศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้านาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา

ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การศึกษา สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้านาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ใน ระดับมากทุกข้อเป็นลำดับ

2.6 สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ การศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้านาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.22 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การศึกษา สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้านาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ใน ระดับมากทุกข้อเป็นลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้านาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.18 สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติพงษ์ ตรีศร (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็น ของ

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับสมรรถนะ การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ได้แก่ ด้านการบริการที่ดี ด้านการบริหาร จัดการชั้นเรียน ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้าน การทำงานเป็นทีม ด้านการพัฒนาตนเอง และ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก และครูที่มีประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน มี สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และ ขวัญฤทัย สมอุดม (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สมรรถนะประจำ สายงานของครูในโรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม” ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะประจำสายงานของครู ในโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก และครูในโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน และประเภทของโรงเรียนแตกต่างกันมี สมรรถนะ ประจำสายงานของครู โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบ ความความคิดเห็นของครูที่มีต่อการศึกษา สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้าตากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการความ คิดเห็นของครูที่มีต่อการศึกษาสมรรถนะการ ปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่ม โรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้าตากสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การ สอน นำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ ครู และเจ้าหน้าที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน ครูที่มี ประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความ คิดเห็นต่อระดับการศึกษาสมรรถนะการ ปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่ม โรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้าตากสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 แตกต่างกัน เมื่อ พิจารณาผลการวิเคราะห์ ในภาพรวมพบว่า สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนและ สมรรถนะภาวะผู้นำครูแตกต่างกัน สอดคล้อง กับงานวิจัยของ ธวัช กองเต็ม (2554) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2” ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการพัฒนา สมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาตนเอง 2) ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 3) ด้านการสร้าง ความสัมพันธ์และความร่วมมือ กับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการ บริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และ 5) ด้านภาวะผู้นำ และ ฉันทนา บุญมาก (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษา สมรรถนะของครูโรงเรียนอนุบาลชลบุรีตาม ความรับรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัด การศึกษา” ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะ หลัก ของครูโรงเรียนอนุบาลชลบุรีตามความรับรู้ ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

ได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการทำงาน เป็นทีม ด้านคุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านการบริการที่ดี และด้านการพัฒนาตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับ มาก สมรรถนะประจำสายงาน ได้แก่ ด้านการ บริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้าน การบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้านการสร้างความสัมพันธ์และการร่วมมือกับ ชุมชน ด้านการพัฒนาผู้เรียนและภาวะผู้นำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงานของครูโรงเรียน อนุบาลชลบุรีตามความรับรู้ของผู้มีส่วน เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา จำแนกตามผู้มีส่วน เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยจำแนกตามสมรรถนะการปฏิบัติงาน ของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเครือข่าย เมืองชัยพระเจ้าตากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีอยุธยา เขต 1 ได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เนื่องจาก การศึกษาสมรรถนะ การปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่ม โรงเรียนเครือข่ายเมืองชัยพระเจ้าตาก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน มี ค่าเฉลี่ยน้อยสุดในบรรดาสมรรถนะ การ ปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 ทั้งหมด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมและ สนับสนุนให้ครูได้รับการอบรมวิจัยเชิง

ปฏิบัติการทุกปีเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควร กำหนดนโยบายและแผนงานของสถานศึกษา ในการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครู ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นการ สร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การให้ คำปรึกษา แนะนำ การถ่ายทอดความรู้แก่ ผู้อื่นตลอดจนการศึกษาหาความรู้ ด้าน ภาษาต่างประเทศโดยเปิดโอกาสให้ครูได้รับ การพัฒนาตนเองด้วยวิธีการต่างๆอย่าง เหมาะสมต่อเนื่อง

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้น ให้ครูตระหนักถึงประสิทธิภาพในการจัดการ เรียนรู้โดยกำหนดเป้าหมายนโยบาย แผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเรียนรู้มีการ ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่าง ต่อเนื่องรวมทั้งนำผลการประเมินไปใช้ ปรับปรุงพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้นเพื่อ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ทราบรายละเอียดเอกสารที่เกี่ยวข้อง กับนโยบายและอุดมการณ์ในการศึกษา สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21

2.2 ควรศึกษาวิจัยกระบวนการ จัดการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลใน การศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใน ศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นที่การจัดการกับ นโยบายและอุดมการณ์ในการจัดการชั้นเรียน ให้ทันสมัย

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับ สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน ประสิทธิภาพและประสิทธิผล หรือเทคนิคใน สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการ การศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใน วิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะภาวะผู้นำครู ศตวรรษที่ 21 ในแต่ละสมรรถนะ เช่น สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความ สมรรถนะการจัดการหลักสูตรและการ ร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน

แหล่งอ้างอิง

- ขวัญฤทัย สมอุดม. (2554). *สมรรถนะประจำสายงานของครูโรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัด นครพนม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนครพนม).
- ฉันทนา บุญมาก. (2555). *การศึกษาสมรรถนะของครูโรงเรียนอนุบาลชลบุรีตามความรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- จิตติพงษ์ ตรีศร. (2552). *สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี).
- ธวัช กงเดิม. (2554). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.

แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูโรงเรียนขนาดเล็กในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

THE GUIDELINE FOR POTENTIAL DEVELOPMENT OF THAILAND 4.0 TEACHERS IN SMALL-SIZE-SCHOOLS UNDER PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

รัฐวัลย์ เหมือนมาตร¹

Ratthawan Muanmart

พระครูกิตติญาณวิสิฐ²

Phrakhrui Kittiyanaavit

อุดร เขียวอ่อน²

Udon Kiew-on

พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริบุญโญ²

Phrakrusangkarak Chakkrit Bhuripanyo

เกษม แสงนนท์²

Kasem Saengnont

Corresponding Author E-mail: purat1978@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาศักยภาพของครู 2. เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพของครู 3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของครูโรงเรียนขนาดเล็กในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยแบบผสมผสานเขต (Mixed Methods) ประชากรเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษา 160 คน ผู้บริหารโรงเรียน 5 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพศักยภาพของครูโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. วิธีการพัฒนาศักยภาพของครูโรงเรียนขนาดเล็ก มี 5 ด้าน คือ 1) ด้านการปฏิบัติงาน ครูควรมีเข้าใจกระบวนการปฏิบัติงาน หาความรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง รับผิดชอบงานที่มอบหมายด้วยความอดทน 2) ด้านการบริการ ครูควรมีมนุษยสัมพันธ์ดี ยินดีให้บริการ 3) ด้านการพัฒนาตนเอง ครูควรรหาความรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็น 4) ด้านการทำงานเป็นทีม ครูควรมีความสามัคคี ให้เกียรติสมาชิกในทีม ยอมรับความคิดเห็นต่าง 5) ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณ ครูควรมีธรรมาภิบาล ศรัทธาในอาชีพ รักชีวิตอาชีพครู

3. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูโรงเรียนขนาดเล็ก มี 5 ด้าน คือ 1) ด้านการปฏิบัติงาน ควรลดภาระงานสอนให้น้อยลงให้กับครู และส่งเสริมให้เข้าอบรมพัฒนางานวิชาการและการสอนอย่างต่อเนื่อง 2) ด้านการบริการ ควรเสริมสร้างจิตบริการให้กับครู พูดไพเราะ ยิ้มแย้มแจ่มใส และเป็นกัลยาณมิตรกับผู้รับบริการ 3)

¹ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ด้านการพัฒนาตนเอง ครูควรสร้างองค์ความรู้นวัตกรรมใหม่ ๆ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร 4) ด้านการทำงานเป็นทีม ควรส่งเสริมให้ครูทำงานเป็นทีม สร้างภาวะผู้นำ ให้โอกาสเพื่อนร่วมงาน สร้างกำลังใจแก่บุคลากรในโรงเรียน และ 5) ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณครู ควรส่งเสริมการปฏิบัติธรรม ทำบุญตักบาตร เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพครู, โรงเรียนขนาดเล็ก, ไทยแลนด์ 4.0

ABSTRACT

The objectives of this research were as follows: 1) to study the present potential state of Thailand 4.0 teachers 2) to study methods of potential development of Thailand 4.0 teachers and 3) to propose a guideline for Thailand 4.0 teachers in small-size-schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1. The data were collected from 160 educational personnel in 40 schools by questionnaires and by in-depth interviews with 5 school administrators. The statistic instruments used in data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

The results of the study found that:

1. The overall aspects of the teachers and education personnel potentials in small-size-schools are at the high level.

2. The methods of potential development of teachers in small-size-schools. There are 5 aspects as follows: 1) Operational, Teachers should understand the process of operation continually seeking new knowledge, taking responsibility for the assignments with patience. 2) Service, Teachers should have good human relations and should be happy to serve. 3) Self-development, Teachers should learn new knowledge and innovation, knowing how to use the new information technology as well. 4) Team work, Teachers should have harmonious honor team members and accept different opinions and 5) In terms of ethics, Teachers should have a good governance and faith in their profession and love and honor teaching.

3. Guidelines for developing teacher potential in small-size-schools. There are 5 aspects as follows: 1) Operational, The workload of teachers should be reduced, and teachers should be encouraged to continuously take academic and teaching training courses. 2) Service, Teachers should have a desire to serve, to speak sweetly and smile, and be a friend of the service recipient. 3) Self-development, Teachers should create new knowledge, new innovations, use information technology and communication. 4) Team work, Teachers should be encouraged to work as a team, building leadership, giving colleagues a chance and encouraging school personnel and 5) Ethics and teacher ethics, Teachers should promote the practice of merit, make merit, and invite speakers to give knowledge to enhance the spirit of teaching.

Keyword: Potential Development of Teachers, Small-size-schools, Thailand 4.0

บทนำ

โรงเรียนขนาดเล็กคือโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน เป็นโรงเรียนที่มีความสำคัญกับชุมชนชนบทที่มีวิถีชีวิตเกษตรกร พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา มาตรา 9 (3) (2542, น. 7) ให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา และมาตรา 10 การจัดการศึกษานั้นรัฐให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รวมทั้งแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” ปัญหาสำคัญของโรงเรียนขนาดเล็กคือ 1) จำนวนนักเรียนน้อยลงเนื่องจากภาวะประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง และปัญหานักเรียนออกกลางคัน แต่ที่ต้องดำเนินการต่อเพื่อการบริการการศึกษาแก่ชุมชน 2) ค่าใช้จ่ายนักเรียนต่อหัวสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณคิดเป็นรายหัวนักเรียนทำให้โรงเรียนขนาดเล็กได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดทั้งอุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลง 3) ขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียนเนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน กำหนดสัดส่วนครู 1 คน ต่อ นักเรียน 20 คน ซึ่งสัดส่วนดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาในการจัดสรรครูแก่นักเรียนบางแห่งที่มีจำนวนนักเรียนน้อย จึงประสบปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน และครูไม่ครบทุกสาขาวิชา (ทีดีอาร์ไอ, 2558)

การพัฒนาศักยภาพของครู ตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0 ครูควรมีทักษะ ความชำนาญเชี่ยวชาญงานทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการให้บริการ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและต้องเป็นครูมืออาชีพ คือ ครูที่มีความรู้ในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี โดยมีความรู้ในส่วนที่เป็นศาสตร์ด้านเนื้อหาความรู้ที่สอน เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา ศิลปะศึกษา หรือพลศึกษา และมีความรู้ในส่วนที่เป็นศาสตร์ด้านการสอน มีความสามารถในการปฏิบัติการสอนหรือมีศิลปะในการสอน ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ดีมีความสามารถในด้าน ICT เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมความเป็นครู สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และเป็นผู้ที่พัฒนาความรู้ตนเองอย่างต่อเนื่อง และได้รับการพัฒนาความสามารถในการคิดเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์และรับผิดชอบในการทำงานทุกขั้นตอนและรับผิดชอบต่อผลงานที่สร้างขึ้น โดยคำนึงถึงความยั่งยืนในการอยู่ร่วมกันของพลโลกไม่คิดที่จะเอาเปรียบคนอื่นเพื่อให้สังคมได้อย่างมีความสุขจึงนับว่าครูและนักเรียนในยุค 4.0 มีความสำคัญอย่าง

ยังต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า
อย่างยั่งยืนต่อไป (ทีดีอาร์ไอ, 2558, น. 2)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง
แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูโรงเรียนขนาดเล็ก ในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่ การ ศึ ก ษ า ป ระ ธ ม ศึ ก ษ า
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ให้มีการส่งเสริม
ศักยภาพของครูให้ครูมีความชำนาญ
เชี่ยวชาญในทุกมิติ สิ่งเหล่านี้จะส่งผลถึง
คุณภาพการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียน
ขนาดเล็ก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาศักยภาพปัจจุบันของครู
โรงเรียนขนาดเล็ก ในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาศักยภาพ
ของครูโรงเรียนขนาดเล็ก ตามนโยบายการ
ปฏิรูปการศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนา
ศักยภาพของครูโรงเรียนขนาดเล็ก ในยุคไทย
แลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี (Mixed
Methods) ประชากรเป็นครูและบุคลากร
ทางการศึกษา จากโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 จาก 40 โรงเรียน
ทั้งหมดจำนวน 160 คน และผู้บริหารโรงเรียน
ขนาดเล็ก จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม
(Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก
(In Depth Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ นำ
แบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความ
ถูกต้อง (IOC) แล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่
สมบูรณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการ
บันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบ
ลงรหัส (Coding Form) แล้วทำการวิเคราะห์
ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย
ทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ประกอบด้วย เพศ อายุสถานภาพ ตำแหน่ง
ระดับการศึกษา ประสบการณ์บริหาร/การ
สอน วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency)
และค่าร้อยละ (Percentage)

ระดับความคิดเห็นของผู้อำนวยการ
รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ ครู
พนักงานราชการ ครูอัตราจ้าง วิเคราะห์หา
ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนน
จากการตอบแบบสอบถาม 5 ระดับคือ มาก
ที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ข้อคำถามปลายเปิด จัดกลุ่มตาม
ประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด
จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจง
ความถี่ (Frequency)

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ
รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและ
ครู เชิงลึกนำมาจัดกลุ่มข้อมูล (Data
Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการ
สัมภาษณ์ทั้ง 5 ด้านประกอบด้วย ด้าน
ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน ด้านการบริการ
ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการทำงานเป็นทีม

และด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณครู แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) พร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาอ้างอิงคำพูดบุคคล

สรุปผลการวิจัย

1. ศักยภาพปัจจุบันของครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0 ภาพรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก และรายชื่อมีข้อ 5 อยู่ในระดับมากที่สุด และที่เหลือทั้งหมดอยู่ในระดับมาก

2. วิธีการพัฒนาศักยภาพครูโรงเรียนขนาดเล็ก ในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า การพัฒนาศักยภาพครูโรงเรียนขนาดเล็กแบ่งได้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงาน ด้านการบริการ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณครู แต่ละด้านจะมีรายละเอียดเพื่อนำไปพัฒนาศักยภาพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับยุคไทยแลนด์ 4.0

3. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูโรงเรียนขนาดเล็ก ในยุคไทยแลนด์ 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สามารถสรุปได้ว่า ควรมี การสร้างจิตสำนึกและความเชื่อมั่นในวิชาชีพครู การประเมินสมรรถนะครู การจัดอบรมเชิงระบบ การจัดองค์ความรู้ การสร้างโรงเรียนเป็นฐานโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาครู การส่งเสริมให้

ครูผลิตงานวิชาการและงานวิจัย สร้างองค์ความรู้ทางนวัตกรรมใหม่ ๆ การปรับโครงสร้าง กระบวนการทำงาน วิเคราะห์สังเคราะห์ การนำเทคโนโลยีมาใช้ผสมผสานกับการทำงาน/การพัฒนาตนเอง การส่งเสริมขวัญกำลังใจ ความก้าวหน้ามั่นคงทางอาชีพ และการยกย่องเชิดชูเกียรติครู และมีการนิเทศ ติดตาม ประเมิน ผลการทำงานของครู

สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้จากการวิจัย สรุปตามผลการวิจัยทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงาน มีแนวทางการพัฒนาโดยการ แนะนำวิธีการวางแผนการทำงาน แนะนำการวิเคราะห์งานประจำที่ทำ ปรับโครงสร้างงาน กำหนดเป้าหมาย และมอบหมายตรงความถนัด แนะนำการใช้โปรแกรมประยุกต์มาทำงาน และนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการทำงาน

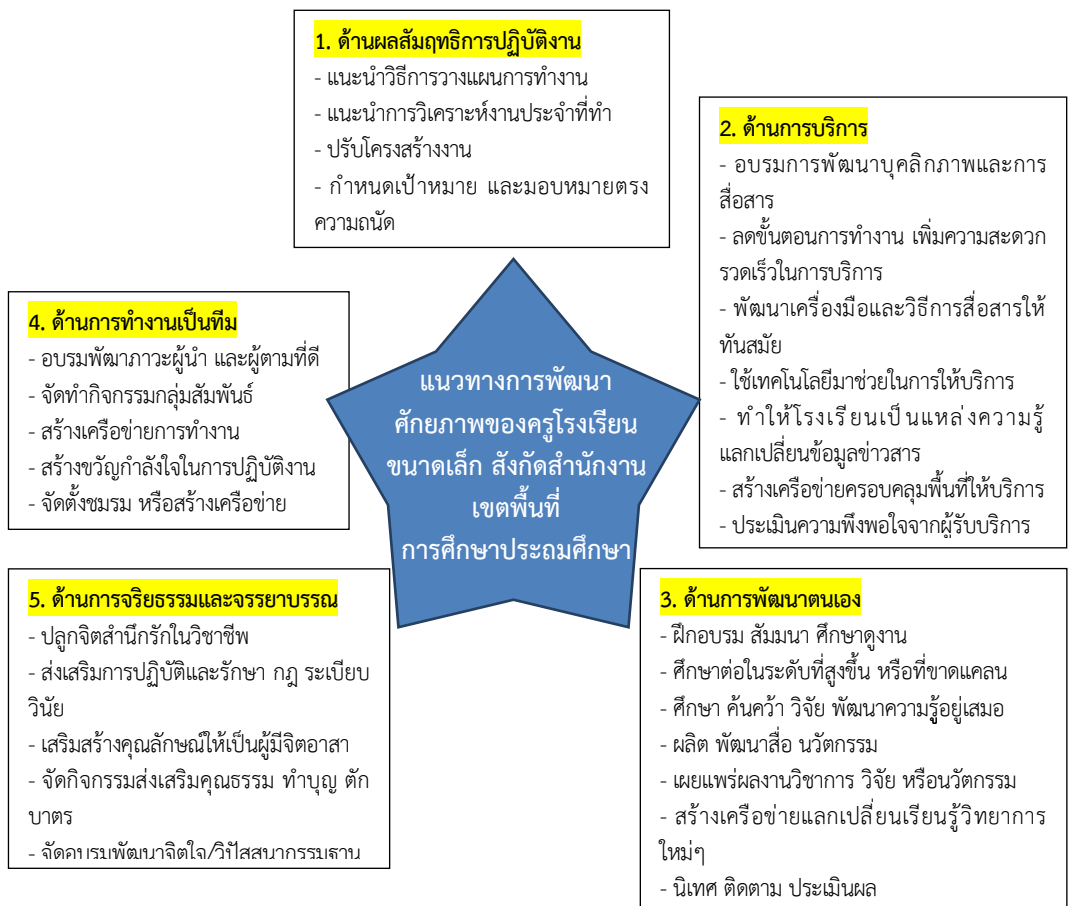
2. ด้านการบริการ มีแนวทางการพัฒนาโดยการ อบรมการพัฒนาบุคลิกภาพ และการสื่อสาร ลดขั้นตอนการทำงาน เพิ่มความสะดวก รวดเร็วในการบริการ พัฒนาเครื่องมือและวิธีการสื่อสารให้ทันสมัย ใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการให้บริการ ทำให้โรงเรียนเป็นแหล่งความรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร สร้างเครือข่ายครอบคลุมพื้นที่ให้บริการและประเมินความพึงพอใจจากผู้รับบริการ

3. ด้านการพัฒนาตนเอง มีแนวทางการพัฒนาโดยการ ฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือที่ขาดแคลน ศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนาความรู้อยู่เสมอ ผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เผยแพร่ผลงานวิชาการ วิจัย หรือนวัตกรรม สร้าง

เครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิทยาการใหม่ๆ และนิเทศ ติดตาม ประเมินผล

4. ด้านการทำงานเป็นทีม มีแนวทางการพัฒนาโดยการ อบรมพัฒนาภาวะผู้นำ และผู้ตามที่ดี จัดทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ สร้างเครือข่ายการทำงาน สร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน จัดตั้งชมรม หรือสร้างเครือข่ายและนิเทศ ติดตาม ประเมินผล

5. ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณ มีแนวทางการพัฒนาโดยการ ปลุกจิตสำนึกรักในวิชาชีพ ส่งเสริมการปฏิบัติ และรักษา กฎระเบียบ วินัย เสริมสร้างคุณลักษณะให้เป็นผู้มีจิตอาสา จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม ทำบุญ ตักบาตร จัดอบรมพัฒนาจิตใจ / วิปัสสนากรรมฐานและประกาศยกย่อง เชิดชูเกียรติ สรุปลงเป็นภาพได้ดังนี้

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยตามประเด็นต่อไปนี้

1. ผลโดยภาพรวมทั้ง 5 ข้อ โดยมีข้อ 5 อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่าบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก มีการ

เปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เป็นกระบวนการสู่แนวทางการพัฒนา ศักยภาพครูโรงเรียนขนาดเล็ก ในยุคไทยแลนด์ 4.0 และที่ข้อเหลือทั้งหมด อยู่ในระดับมาก เพราะว่า บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กเห็นว่า กระบวนการ

เสริมสร้างศักยภาพของครู ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ ความชำนาญ และการมีทัศนคติที่ดีในการทำงานทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม อย่างมีระเบียบแบบแผนในรูปแบบและวิธีการต่างๆทางวิชาการของครูแต่ละคนโดยมุ่งผล เพื่อเสริมสร้างให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานแก่โรงเรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของครูไว้ดังนี้ ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ในสถานศึกษาของรัฐ และเอกชน คำว่า “ศักยภาพ” มารวมกับคำว่า “ครู” จึงได้เป็นคำใหม่ คือ “ศักยภาพครู” และสามารถ อธิบายความหมายได้ว่า ศักยภาพครูเป็นมวบรวมของความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนและวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการศึกษาวิเคราะห์ ครูที่มีศักยภาพสูง คือ ผู้ที่มีภาพรวมของความรู้ ความสามารถสูง บุคลิกภาพดี เรียนรู้ได้ดี ทำงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมี คุณภาพ ในทางตรงกันข้าม ผู้ที่มีศักยภาพต่ำ คือ ผู้ที่มีมวบรวมของความรู้ ความสามารถ บุคลิกภาพ การเรียนรู้ ผลงานมีประสิทธิภาพไม่ดีพอ ครูบางคนมีความสามารถ มีทักษะบางอย่าง บางเรื่องสูง และอาจมีบางหรือความสารถบางเรื่องหรือบางทักษะต่ำ เมื่อพิจารณาในภาพรวมก็อาจจะสรุปเป็นภาพรวมของศักยภาพครู ค่อนข้างสูง ปานกลาง หรือต่ำแล้วแต่กรณี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสิทธิธรรมวิเทศ จารุธมโม (ลือบางใหญ่) (2559) ได้

วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการบริหารบุคลากรในสถานศึกษาตามหลักไตรสิกขาโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัย คือ ด้านการวางแผนงานบุคลากร ผู้บริหารและครูมีความรู้ ความเข้าใจในวิชาชีพ มีจิตสาธารณะกุศลทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ด้านการจัดบุคลากรเข้าทำงาน ผู้บริหารและครูมีศีลธรรม พิจารณาคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้มีคุณธรรม ด้านดำรงรักษาบุคลากร ผู้บริหารและครูยกย่องผู้ที่ได้รับความสำเร็จและสนับสนุนให้อาจารย์และบุคลากรในโรงเรียนได้รับการเรียนรู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ด้านวัดผลการปฏิบัติของบุคลากร ผู้บริหารและครูสามารถควบคุมตนเองให้อยู่ในศีลธรรม และมีการประชุม แก้ไขปัญหาาร่วมกัน และแนวทางการพัฒนาการบริหารบุคลากรในสถานศึกษาตามหลักไตรสิกขา ได้แก่ ด้านการวางแผนงานบุคลากร ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการมีระเบียบวินัยแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านการจัดบุคลากรเข้าทำงาน ควรคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้และมีคุณธรรมในสาขาวิชาชีพเข้ามาปฏิบัติหน้าที่อย่างรอบคอบ ด้านดำรงรักษาบุคลากร ควรใส่ใจความทุกข์-สุขของครู บุคลากรและนักเรียน ด้านวัดผลการปฏิบัติของบุคลากร ควรพิจารณาความสามารถตามมาตรฐาน มีการเลื่อนขั้นเงินเดือน ยกย่องชมเชยและมอบประกาศนียบัตรเกียรติคุณให้บุคลากรดีเด่น เพื่อเป็นกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

2. ด้านผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก เพราะว่า บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เข้าร่วมกิจกรรมทาง

วิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงานอื่นที่จัดขึ้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ เสมอ ในการวางแผนและตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองให้เป็นไปกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและมีการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการสู่สาธารณชนเสมอ และปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพและผลงานตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่นมีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการให้ดี/เกินมาตรฐานที่วางไว้ มีการศึกษากระบวนการเพื่อพัฒนางานให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันและปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเป็นไปตามเป้าประสงค์ที่วางไว้ตลอดถึงการสร้างสรรค์ผลงาน พัฒนางานสม่ำเสมอและท้าทายตนเองแต่ก็ประสบความสำเร็จได้ ด้วยดีสอดคล้องกับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยมีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพและผลงานอย่างต่อเนื่องเพื่อการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานตามตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานคือ 1) สามารถในการวางแผน การกำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ภารกิจงาน 2) ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ 3) ความสามารถในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน คือ ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง และ 4) ความสามารถในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ คือ ใช้ผลการประเมินการปฏิบัติงานมาปรับปรุง/พัฒนาการ

ทำงานให้ดียิ่งขึ้นพัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญรัตน์ จอกสถิต (2553) ได้วิจัยเรื่อง "โมเดลการพัฒนาการปฏิบัติงานครูโดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินครูที่เน้นการปฏิบัติงานเป็นฐาน และการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ" ผลการวิจัย พบว่า 1) โมเดลการพัฒนาการปฏิบัติงานครู เป็นโมเดลที่เหมาะสมสำหรับศึกษานิเทศก์นำไปใช้ในการพัฒนาครู มีเป้าหมายที่มุ่งสร้างสมรรถนะด้านการประเมินของครู ให้ครูใช้ผลการประเมินสู่ การพัฒนาการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การรู้จักครูเป็นรายบุคคล ครูวางเป้าหมายการพัฒนาตนเองตามความต้องการ พัฒนาให้ครูบรรลุเป้าหมาย และประเมินการบรรลุเป้าหมายของครู ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ได้แก่ ศึกษานิเทศก์มีบทบาทการสร้างสมรรถนะการประเมินแก่ครู ด้วยการอบรมร่วมกับการอำนวยความสะดวกสนับสนุนครู สร้างความกระจำ และให้อิสระครูในการกำหนดตนเอง ผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนครู และประเมินครู เพื่อสะท้อนผลการประเมินแก่ครู และครูมีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนาตนเองตามศักยภาพ 2) ผลการทดลองใช้โมเดลการพัฒนาการปฏิบัติงานครูพบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในการประเมิน และมีแนวโน้มในการใช้การประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานมากขึ้น ครูสามารถประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของตนเอง นำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดพันธกิจ และจัดทำแผนพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองได้ ใน

กระบวนการพัฒนา มีครูส่วนหนึ่งสามารถดำเนินการพัฒนาตนเองจนครบวงจร และ 3) บทเรียนที่ได้เรียนรู้จากการทดลองใช้โมเดลการพัฒนาการปฏิบัติงานครู พัฒนาครู คือ สร้างการยอมรับจากครู มุ่งเน้นให้ครูเกิดสมรรถนะด้านการประเมินกระบวนการพัฒนาจะมีความยั่งยืน เมื่อครูใช้ผลการประเมินเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาตลอดเวลา

3. ด้านการบริการ อยู่ในระดับมาก เพราะว่า การให้บริการด้วยความเมตตาและเต็มใจในการให้บริการที่เป็นมิตร สุภาพ ให้ข้อมูล ข่าวสาร ที่ถูกต้อง ชัดเจนแก่ผู้รับบริการ ตอบข้อสงสัยหรือให้คำแนะนำที่ดี และแจ้งให้ผู้รับบริการทราบความคืบหน้าในขั้นตอนงานต่าง ๆ ที่ให้บริการที่ต่อเนื่อง รวดเร็ว อย่างเป็นกัลยาณมิตร เสียสละ เอื้อเฟื้อ ให้ความช่วยเหลือเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการจนเป็นที่ประทับใจอยากมาใช้บริการอีก ตลอดถึงบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียน บริการด้วยความสุภาพ ยิ้มแย้ม เป็นมิตร ต่อผู้มาติดต่อประสานงาน และข้อที่เหลือทั้งหมด อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ให้ข้อมูล ข่าวสาร ที่ชัดเจนและถูกต้องต่อผู้ขอรับบริการ การดูแล ผู้รับบริการให้เกิดความประทับใจและความพึงพอใจและนำข้อขัดแย้งหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริการมาปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า การบริการที่ดี คือ ความตั้งใจและความเต็มใจในการให้บริการ และการปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนองความต้องการของผู้รับบริการ ของสมรรถนะการบริการที่ดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาย

ฝน วิบูลรังสรรค์ (2555) ได้วิจัยเรื่อง "การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตจังหวัดพิษณุโลกโดยใช้การจัดการความรู้" ผลการวิจัยพบว่าสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะพัฒนาสมรรถนะ ด้านวิจัย และดำเนินการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครู โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ 1) มีการประชุมชี้แจง สร้างความตระหนักให้กับคณะครูในโรงเรียน 2) ดำเนินการจัดการความรู้ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีรูปแบบแตกต่างกันไปตามแต่ละบริบทของสถานศึกษา ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผลการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็น ในการปฏิบัติงานของครูพบว่า ได้ 3 กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบเหมือนกันดังนี้ 1) เป้าหมายการดำเนินการ 2) กระบวนการในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็น ในส่วนของเป้าหมายการดำเนินการ ทั้ง 3 รูปแบบ การกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับสมรรถนะที่ต้องการพัฒนา และนโยบายของสถานศึกษานั้น ๆ

4. ด้านการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมาก เพราะว่า การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในการพัฒนาตนเองเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ได้มาซึ่งประสบการณ์ต่าง ๆ ด้านความรู้ใหม่ ๆ ในการสร้างองค์ความรู้ทางนวัตกรรม สร้างสรรค์ วิธีการใหม่ ๆ ทางการศึกษาพัฒนาตนเองเพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอนให้เป็นที่ยอมรับในศักยภาพของตนให้ดีขึ้นทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมตลอดจนเพื่อการดำรงชีวิตปัจจุบันอย่างสันติ สุขตลอดถึงมีการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองให้ดียิ่งขึ้นสม่ำเสมอ

สนใจ ติดตาม ความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับงานหรือเหตุการณ์ปัจจุบัน การศึกษาหาความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ และองค์ความรู้ใหม่ๆที่เกี่ยวข้องในอาชีพของตนเองและมีความรอบรู้ในเรื่ององค์ความรู้ใหม่ ๆ หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการของตนเองตลอดถึงการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ติดตามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ๆทางวิชาการและวิชาชีพ มีการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเองและบุคคลล้วนต้องการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ หรืออย่างน้อยก็ต้องการมีชีวิตที่เป็นสุขในสังคม ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและความต้องการของตนเอง พัฒนตนเองได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมโลก การพัฒนาตนเองและสอดคล้องกับงานวิจัยของ คติยา อายูยีน (2557) ได้วิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะบุคคลตามหลักพุทธธรรมของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคใต้ตอนบน” ผลการวิจัย คือ 1) การบูรณาการแนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรกับหลักพุทธธรรมของ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคใต้ตอนบน พบว่า การบูรณาการเพื่อการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางกายและทางวาจา ให้มีความเป็นปกติ มีความเหมาะสม และมีความงดงาม ที่ช่วยในการเสริมสร้างพฤติกรรมของบุคลากรให้มีความ น่าเชื่อถือในสังคมมากยิ่งขึ้น (2) ขั้นการปรับเปลี่ยนเป้าหมายทางด้านจิตใจให้มีความตั้งมั่น มั่นคง และจริงจังในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ที่ช่วยในการเสริมสร้างพื้นฐานให้เกิดคุณธรรมและจริยธรรม ของบุคลากรและ (3) ขั้นการ

ปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอให้เกิดเป็น ประสพการณ์ที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อเสริมสร้างและป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต 2) สภาพปัญหาและสภาพทั่วไปของการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคใต้ตอนบน พบว่า สภาพปัญหาใหญ่ ๆ มีทั้งสิ้น 5 ประการ ได้แก่ (1)สภาพปัญหา ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (2) สภาพปัญหาด้านการบริการที่ดี (3) สภาพปัญหาด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (4) สภาพปัญหาด้านการยึดมั่นในความถูกต้อง ขอบธรรม และจริยธรรม (5) สภาพปัญหาด้านการทำงานเป็นทีม จึงทำให้การพัฒนาไม่ตรงกับสมรรถนะของบุคลากรแต่ละคน เช่น ทำงานไม่ตรงกับสายงาน การถูกย้ายไปทำงานด้านอื่น ข้อคุณธรรม จริยธรรมวินัยยังมีน้อย เพราะเน้นแต่ทักษะ ฝีมือและความชำนาญวิชาการ ไม่ได้เน้นคุณธรรม การเอาใจใส่หรือให้ความสำคัญ กับการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรมีน้อย ขาดการร่วมมือและบูรณาการกับหน่วยงานภายในและ ภายนอก หลักสูตรไม่ตรงกับความต้องการ ประเด็นเหล่านี้เป็นทั้งปัญหาและเป็นอุปสรรคที่ขวางกั้นที่ จะทำให้ไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของสถาบันพัฒนาฝีมือพัฒนาแรงงานภาคใต้ตอนบน 3) กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรตามหลักพุทธธรรมของสถาบันพัฒนาฝีมือ แรงงานภาคใต้ตอนบน พบว่า กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากร ประกอบไปด้วย (1) กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะตามหลักพุทธธรรมด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (2) กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะตามด้านการบริการที่ดี (3) กลยุทธ์

การพัฒนาสมรรถนะด้านการสั่งสม ความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (4) กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และจริยธรรม (5) กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะตามหลักพุทธธรรมด้านการทำงานเป็นทีม เพื่อการพัฒนาบุคลากรให้เกิดพฤติกรรมที่ดี สามารถปฏิบัติอยู่ในกรอบ กติกา กฎเกณฑ์ ระเบียบวินัยซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงาน (อธิสัสสิกขา) จนสามารถเกิดเป็นความมั่นคงตามมาตรฐานทาง จรรยาบรรณที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรู้ความสามารถ (อธิจิตตสิกขา) ของเจ้าหน้าที่หรือพนักงานใน ให้มีคุณสมบัติตามที่องค์กรต้องการ และเพื่อการแก้ไขปัญหาการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน นอกจากนี้การฝึกปฏิบัติ 2 ประการดังกล่าว เป็นรากฐานที่มีส่วนช่วยเสริมให้บุคลากรเกิดทักษะ ความฉลาด ความชำนาญ ประสพการณ์ กระบวนการเรียนรู้ สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันถ่วงที (อธิปัญญาสิกขา)

5. ด้านการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก เพราะว่า การร่วมมือช่วยเหลือทีมงาน สนับสนุนเสริมแรงให้กำลังใจเพื่อนร่วมงาน เพื่อเป็นผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างเหมาะสมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความคิดสร้างสรรค์ สร้างความสัมพันธ์ภาพของสมาชิกในทีมงาน และระดมความคิดเห็นของทีมงานที่ทำงานในทีมให้บรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย ยึดมั่น สนับสนุนและส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยของทีมงาน มีความรัก ความสามัคคีและ ร่วมกันผนึกกำลังใจเพื่อพัฒนาทีมงานให้เกิดศักยภาพและมีการส่งเสริมยกย่อง ให้กำลังใจ เห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือ เพื่อนร่วมงานด้วยความจริงใจและเต็มใจ รับฟังความคิดเห็นและ

เต็มใจเรียนรู้งานจากผู้อื่น คอยให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน ด้วยสติปัญญาตามความสามารถและคอยคลีคลาย เป็นตัวกลางประสานความสัมพันธ์ภายในองค์กรเมื่อเกิดความขัดแย้งสอดคล้องกับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า สมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม (Team Work) หมายถึง การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุนเสริมแรงให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นหรือทีมงาน แสดงบทบาทการเป็นผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างเหมาะสมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อสร้างและดำรงสัมพันธ์ภาพของสมาชิก ตลอดจนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และงานวิจัยของ นางลักษณ์ ใจฉลาด (2559) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก” ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้และนวัตกรรม มีแนวทางการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1. ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมควร สนับสนุนการสร้างสรรค์และเผยแพร่ นวัตกรรมการสอน โดยใช้หลักการบริหารจัดการแบบ Bench marking มาปรับใช้อบรมเชิงปฏิบัติการ ให้ครูสร้างสรรค์ผลงาน Best Practice เพิ่มผลผลิตทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ 2. ด้านการคิดอย่างมีวิจรณ์ญาณและการแก้ไขปัญหา ควรเน้นทักษะการคิดเพื่อสร้างรูปแบบ อบรม/สร้างเครื่องมือเน้นทักษะกระบวนการคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดด้วยกระบวนการวิจัย และกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงาน ฝึกปฏิบัติโดยใช้กรณีศึกษา (case study) เพื่อ

ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาตามรูปแบบและขั้นตอนของทักษะการคิดที่เป็นระบบ มีเครื่องมือวัดและประเมินผล 3. ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี มีแนวทางการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) ด้านเทคโนโลยี ควรสัมมนา/อบรม/จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการเชื่อมต่อระบบเครือข่าย ให้ครูได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีมากขึ้น ประเมินผลจากพฤติกรรมการใช้และผลงาน โดยตั้งเกณฑ์การเปรียบเทียบที่ยอมรับได้เพื่อให้ครูได้เรียนรู้ และใช้อ้างอิง เพื่อเทียบระดับ (bench marking) 2) ด้านสื่อ ควรจัดสรรงบประมาณ กำหนดแนวทางการพัฒนา ฝึกฝนทักษะในการผลิตสื่อ ออกแบบและใช้สื่อได้ตรงกับตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และจัดเก็บสื่อได้อย่างเป็นระบบ ส่งเสริมต่อกระบวนการเรียนรู้ ประเมินผลจากคุณภาพของสื่อและวัตถุประสงค์การใช้ และ 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ มีแนวทางการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) ด้านการเป็นผู้สร้างและผู้ผลิต ควรตระหนักในบทบาทครู(Teacher model)ฝึกฝนการพัฒนาตนเองใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานของการพัฒนาและการแก้ไขปัญหา ตรวจสอบประเมินผลจากรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนา การปฏิบัติงานตามหน้าที่ตน นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง 2) ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ควรสร้างเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ทักษะความสามารถ เพื่อพัฒนาทักษะและเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง

6. ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณครูอยู่ในระดับมาก เพราะว่าพฤติกรรมกาปฏิบัติตนที่ถูกต้องด้วยคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามประเพณีและวัฒนธรรมไทย มีวินัยในตนเองด้านวิชาชีพ ปฏิบัติตนเหมาะสมกับสถานภาพเป็นแบบอย่างที่ดี ซื่อสัตย์และมีความศรัทธาในคุณค่าของวิชาชีพครูรักษาชื่อเสียงเพื่อปกป้องศักดิ์ศรีวิชาชีพ ยกย่องและเชิดชูเกียรติผู้มีส่วนงานในวิชาชีพให้สาธารณชนรับรู้และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆวิชาชีพหรือองค์กรวิชาชีพอย่างสร้างสรรค์อย่างมีศักยภาพสอดคล้องกับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่าสมรรถนะที่ 5 จริยธรรม และจรรยา บรรณวิชาชีพครู (Teacher's Ethics and Integrity) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และสังคม เพื่อสร้างความศรัทธาในวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กมีศักยภาพครูด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณยึดมั่นในหลักการ จรรยาบรรณในวิชาชีพ รักเชิดชูในวิชาชีพ ร่วมมือในกิจกรรมขององค์กรวิชาชีพและธำรง ปกป้องวิชาชีพ รักษาคำสัตย์มีสัจจะ เชื่อถือได้ มีจิตสำนึกรักในอาชีพราชการ และไม่ให้ร้ายเพื่อนร่วมวิชาชีพก่อให้เกิดความเสียหายต่อราชการและงานวิจัยของ วรณวิทย์ รัตนสุทธิกุล (2544) ได้วิจัยเรื่อง “มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภาที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมกาสอนของครูโรงเรียนประถม ศึกษาจังหวัดราชบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมกาสอนของครู โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

ตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัด ราชบุรี จำนวน 354 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่สร้างจากแนวคิดตามมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 และพฤติกรรมการสอนของโคลและชาน (Cole and Chan) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งโดยภาพรวมและแต่ละรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมาก ยกเว้นสองด้าน คือ ด้าน รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ และด้านปฏิบัติกิจกรรมทางวิชา การเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ ที่มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง 2) พฤติกรรม การสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและแต่ละรายด้าน มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 กับพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า มีความ สัมพันธ์กันในภาพรวมอยู่ในระดับสูง คือการปฏิบัติตามมาตรฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงาน ควรประชุมวางแผนงาน วิเคราะห์การทำงาน แบบ PDCA ศึกษา เข้าใจ กระบวนการ ขั้นตอนของการทำงาน และหาวิธีการใหม่ๆ เพื่อลดขั้นตอนการทำงาน ความสะดวกรวดเร็ว ลดภาระงานให้งานมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิมหรือนำนวัตกรรม เทคโนโลยี

ใหม่ๆเข้ามาใช้มาพัฒนางานให้มีความทันสมัย และสร้างเครือข่ายงานด้านต่างๆสัมพันธ์ สอดคล้องกันเป็นเครือข่ายแบบโยแมงมุมทั้ง ภายในและภายนอกองค์กร ขั้นตอนสุดท้าย ควรมีการนิเทศ ติดตาม ผลการปฏิบัติงานเป็นระยะๆ

1.2 ด้านการบริการ ควรจัดอบรม เสริมสร้างพัฒนาด้านบุคลิกภาพและการ สื่อสาร อบรมพัฒนาการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สร้างจิตสำนึกกรักงานบริการ บริการ ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ รวดเร็ว ทันใจ สร้างเครือข่ายให้ชุมชน นักเรียน ญาติ มีส่วนร่วมงานบริการ งาน ประชาสัมพันธ์และมีการจัดทำแบบการ ประเมินความพึงพอใจในการรับบริการจากผู้ มาขอรับบริการ เพื่อนำข้อเสนอแนะมา ปรับปรุงพัฒนาให้งานบริการมีประสิทธิภาพ มีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้งานด้านการ บริการ สร้างโรงเรียนเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ เป็นฐานข้อมูล ข่าวสาร

1.3 ด้านการพัฒนาตนเอง ควรเข้า รับการอบรมพัฒนาเชิงระบบ ศึกษาต่อ หา ความรู้จากแหล่งใหม่ๆเสมอๆ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ เทคนิค ในการทำงาน การสอนใหม่ๆ เข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย หรือเข้ากลุ่มไลน์ ในองค์กร ภายนอกองค์กร การ เพื่อบรรลุ ส่ง แลกเปลี่ยนข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์ใหม่ๆ เสมอ และสร้างนวัตกรรมหรือผลงานทาง วิชาการใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง

1.4 ด้านการทำงานเป็นทีม ควร จัดทำโครงการส่งเสริมการเล่นกีฬา ส่งเสริมให้ มีการรับประทานอาหารร่วมกันช่วงเวลาพัก กลางวัน หรือกิจกรรมละลายพฤติกรรม ทั้ง ภายในนอก ภายในโรงเรียน ได้มีโอกาสช่วยเหลือ

แสดงความคิดเห็น แสดงความสามารถ สร้างจิตสำนึก การทุ่มเท เสียสละ เข้าใจเห็นอกเห็นใจ เพื่อนๆในองค์กร โดยมีผู้บริหาร เป็นผู้นำทีม หรือมีคำสั่งแต่งตั้งหัวหน้างานรับนโยบายที่ชัดเจน มีการสลับกันเป็นหัวหน้าสายงานต่างๆเสมอ แสดงออกถึงความมีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี เพื่อสนับสนุนคอยช่วยเหลือองค์การเดินไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อเป้าหมายเดียวกันจนถึงเส้นชัย สร้างเครือข่ายการทำงานในทีม

1.5 ด้านจริยธรรมแลจรรยาบรรณครู ควรจัดอบรมฝึกสมาธิ ปฏิบัติธรรม และเข้าร่วมศาสนกิจทางศาสนาเสมอๆ สร้างจิตสำนึก ให้บุคลากรทางการศึกษา ยึดมั่นปฏิบัติหน้าที่ตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด และมีนโยบายการทำงานตามหลักธรรมาภิบาล ถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ เข้าร่วมโครงการต่อต้านการทุจริต

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก
สถานศึกษาควรดำเนินการวิจัยด้านการปฏิบัติ

เกี่ยวกับ เรื่อง การส่งเสริมให้ครูพัฒนาการด้านนวัตกรรม การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน

2.2 ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก
สถานศึกษาควรดำเนินการวิจัยด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับ เรื่อง การส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาศักยภาพสมรรถนะด้านทักษะและบทบาทครูไทยศตวรรษที่ 21

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป
มีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ควรดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูเต็มรูปแบบครบทุกด้านอย่างต่อเนื่องให้เข้ายุคสมัยนั้น ๆ

3.2 ควรดำเนินการวิจัย เรื่อง การสร้างความศรัทธา จิตสำนึก ตระหนักถึงผลประโยชน์ทางราชการ

3.3 ควรดำเนินการวิจัย เรื่อง การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาศักยภาพครูและดึงศักยภาพในตัวครูออกมาใช้อย่างคุ้มค่า

แหล่งอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- คิตยา อายุยีน. (2557). *กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะบุคคลตามหลักพุทธธรรมของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคใต้ตอนบน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- ทีดีอาร์ไอ. (2558). *แนวทางแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก*. สืบค้น 25 กันยายน 2562, จาก <https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2015/07/TDRI-Report-march-web-preview.pdf>

- ธัญญรัตน์ จอกสถิตย์. (2553). โมเดลการพัฒนาการปฏิบัติงานครู : การประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินครูที่เน้นการปฏิบัติงานเป็นฐานและการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ ใจฉลาด. (2559). การศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม).
- พระครูสิทธิธรรมวิเทศ จารุธมโม (เลื่อนบางใหญ่). (2559). การพัฒนาการบริหารบุคลากรในสถานศึกษาตามหลักไตรสิกขาโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- วรรณวิทย์ รัตนสุทธิกุล. (2544). มาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภา ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถม ศึกษาจังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สายฝน วิบูลรังสรรค์. (2555). การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้การจัดการความรู้. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 31(1), 145-152.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนแพทย์แผนไทย

สาขาผดุงครรภ์ไทยยุคไทยแลนด์ 4.0

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF INNOVATIVE TEACHING AND LEARNING
THAI TRADITIONAL MEDICINE IN THAI MIDWIFERY FOR THAILAND 4.0กมลลักษณ์ โพธิ์อรุณพัชญ์ ¹

Khamolluck Phothiarunphat

พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปัญญา ²

Phrakrusangkarak Chakkrit Bhuripanyo

Corresponding Author E-mail: hnongdo@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์หลักสูตรแพทย์แผนไทยสาขาการผดุงครรภ์ไทย 2. เพื่อศึกษานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนการผดุงครรภ์ไทยใน ยุคไทยแลนด์ 4.0 เป็นการวิจัยเชิงพรรณนามีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ เครื่องมือการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร ครู และนักเรียน จำนวน 131 คน สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์แผนไทยและผู้ทรงคุณวุฒิด้านนวัตกรรม จำนวน 10 ท่าน เพื่อนำข้อมูลเชิงคุณภาพมาสนับสนุนงานวิจัยเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากการตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหาร ครู และนักเรียนวิชาผดุงครรภ์ไทยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนแพทย์แผนไทย สาขาการผดุงครรภ์ไทย ยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินผลผ่านระบบออนไลน์ (4.28) ด้านหลักสูตรออนไลน์ (4.28) ด้านสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ (4.23) และด้านการเรียนการสอนออนไลน์ (4.22) ตามลำดับความสำคัญ

2. แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนแพทย์แผนไทย สาขาการผดุงครรภ์ไทย ยุคไทยแลนด์ 4.0 ด้านหลักสูตรออนไลน์การเรียนการสอนการผดุงครรภ์ไทย ควรสอดคล้อง กับหลักสูตรแกนกลางของสภาการแพทย์แผนไทย ด้านการเรียนการสอนออนไลน์ ครูต้องพัฒนาการใช้เทคโนโลยี เพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดผลประเมินผลผ่านระบบออนไลน์ โดยการประเมินในรูปแบบข้อสังเกตพฤติกรรมผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมการต่าง ๆ ตามตัวชี้วัดผลการเรียนรู้การผดุงครรภ์ไทย

คำสำคัญ: การแพทย์แผนไทย, การเรียนการสอน, ไทยแลนด์ 4.0

¹ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the present state of on-line teaching and learning Thai traditional medicine in midwife branch, 2) to study innovation in teaching and learning the Thai midwife in Thailand 4.0. The data of this descriptive research were collected from 131 samples by questionnaires and from in-depth interviews with 7 Thai medicine experts. The data were analyzed by percentage, mean and standard deviation.

The results of the study found that:

1. The opinion of administrators, teachers, and students in Thai midwife branch towards guidelines for the development of innovative teaching and learning Thai traditional medicine in the Thai midwife branch for Thailand 4.0 was at a high level totally. The highest levels were on on-line evaluation and on-line curriculum (4.28), followed by on-line teaching and learning media (4.23), and on-line teaching and learning system (4.22) respectively.

2. The guidelines for the development of innovative teaching and learning Thai traditional medicine in the Thai midwife branch for Thailand 4.0 were as follows: the on-line curriculum should be relevant to the core curriculum of Thai Traditional Medicine Council. In on-line teaching and learning, teachers have to develop their using technology in producing appropriate and relevant media to on-line evaluation system. The evaluation may come in the form of behavioral observations through activity participations according to the learning indicators of Thai midwife.

Keywords: Thai Traditional, teaching and learning, Thailand 4.0

บทนำ

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ อย่างรวดเร็วทั้งด้านการแพทย์ การเกษตร อุตสาหกรรม เศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสาร คือ การเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยสิ้นเชิง จากเดิมสังคมไทยเป็นสังคมแบบเรียบง่าย มีวิถีชีวิตที่แตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างชนบทและในเมือง อันเนื่องมาจากสภาพภูมิศาสตร์และเศรษฐกิจ แต่ทุกวันนี้กลายเป็นสังคมแห่งการแก่งแย่งแข่งขัน เน้นความสะดวกสบาย และ

รวดเร็ว มีการรับข้อมูลข่าวสารจากหลากหลายช่องทาง และมีการส่งต่อแบ่งปันข้อมูลกันผ่านช่องทางที่หลากหลายจนกลายเป็นสังคมนิยมข้อมูล สิ่งเหล่านี้ทำให้ความแตกต่างระหว่างชนบทและเมืองน้อยลง ซึ่งน่าจะเป็นผลดีกลับส่งผลทางลบต่อสังคมของประเทศโดยภาพรวม (เจริญวิญญู สมพงษ์ธรรมและคณะ, 2553, น. 23).

การปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0 โดยการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศจากประเทศที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบด้าน “ความหลากหลายเชิงชีวภาพ (Bio-Diversity)” และ “ความหลากหลายเชิงวัฒนธรรม (Cultural

Diversity)” มาเป็นความได้เปรียบในเชิงแข่งขันเพื่อเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจอุตสาหกรรม “เพิ่มมูลค่า” ไปสู่โครงสร้างเศรษฐกิจอุตสาหกรรม “สร้างมูลค่า” ด้วย 3 กลไกการขับเคลื่อนใหม่ (New Growth Engines) ประกอบด้วย 1) กลไกการขับเคลื่อนผ่านการสร้างและยกระดับผลิตภาพ (Productive Growth Engine) 2) กลไกการขับเคลื่อนที่คนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Growth Engine) และ 3) กลไกการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Green Growth Engine) ซึ่งเป็นกลไกการขับเคลื่อนใหม่ๆ เพื่อสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนให้กับประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 โดยการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไปสู่การพัฒนานวัตกรรมและการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value-based Economy) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. ค)

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยจะอ้างอิงรูปแบบ (Model) ที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้พัฒนากรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญการและความรู้เท่าทันด้านต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อความสำเร็จของผู้เรียนทั้งด้านการ

ทำงานและการดำเนินชีวิต (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559, น. 10)

การแพทย์แผนไทยเป็นกระบวนการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม เป็นกระบวนการทางการแพทย์เกี่ยวกับการตรวจ วินิจฉัย บำบัด รักษา หรือป้องกันโรค ตลอดจนการส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของมนุษย์ โดยอาศัยความรู้หรือตำราการแพทย์แผนไทยที่ได้ถ่ายทอดและพัฒนาสืบต่อกันมา ทั้งจากบรรพบุรุษรุ่นสู่รุ่นหรือจากสถานศึกษาที่สภากาการแพทย์แผนไทยรับรอง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควร ให้มีกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทยสอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 41 มาตรา 43 และมาตรา 45 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่าการสอนสาขาการผดุงครรภ์ไทย นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะมุ่งเน้นให้นักศึกษาแพทย์แผนไทยมีความรู้และความเข้าใจในวัฒนธรรมการเกิดและการอยู่ไฟของครอบครัวไทย สรีระร่างกายของหญิงและชายวัยเจริญพันธุ์ การปฏิสนธิ การตั้งครรภ์ ตลอดจนกระบวนการทำคลอดในรายคลอดปกติ สามารถช่วยหรือทำคลอดปกติตลอดจนให้การบำบัดอาการผิดปกติและการดูแลสุขภาพของ

มารดาหลังคลอด รวมถึงการนวด การประคบสมุนไพร การนึ่งถ่าน การอบสมุนไพร การอาบน้ำสมุนไพร การทักหม้อเกลือ การพันผ้าหน้าท้อง การให้คำแนะนำเกี่ยวกับอาหารและการปฏิบัติตัวของมารดาหลังคลอดได้ถูกต้องเหมาะสม ดังนั้น นวัตกรรมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยโดยเฉพาะในเชิงวิถีพุทธของครูผู้สอนวิชาการผดุงครรภ์ไทยที่สืบทอดองค์ความรู้จากบรรพบุรุษรุ่นสู่รุ่นและน่าสนใจการสอนวิชาผดุงครรภ์ไทย เพื่อการนำนวัตกรรมสมัยใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการสอนวิชาผดุงครรภ์ไทยเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ให้ทันสมัยโดยผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ นับวันเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทต่อการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการนำนวัตกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนวิชาผดุงครรภ์ไทยส่งผลให้กระบวนการเรียนการสอนต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันยุคสมัยตามไปด้วย การเรียนรู้จากคำบอกเล่าของครูผู้สอนเพียงผู้เดียว หรือจากการรับฟังจากห้องเรียนเหมือนอย่างในอดีตเป็นไปไม่ได้แล้ว เพราะผู้เรียนจะต้องรู้จักค้นคว้าศึกษาจากสื่อต่างๆ ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผู้สอนก็ต้องมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยผู้เรียนสามารถนำความรู้ ประสบการณ์และทักษะมาเป็นช่วยให้เกิดการพัฒนาคูณภาพการสอนวิชาผดุงครรภ์ไทยให้ได้ผลสัมฤทธิ์อย่างเต็มประสิทธิภาพ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษาไว้หลายมาตรา ที่สำคัญมาตรา 67 “รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการ

ผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เกิดความคุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย” มาตรา 22 “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จได้ตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (พระราชบัญญัติวิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2556, 2556)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนแพทย์แผนไทย สาขาผดุงครรภ์ไทย ยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อเป็นแนวทางการใช้นวัตกรรมมาจัดการเรียนการสอนแพทย์แผนไทยให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนการผดุงครรภ์ไทยสาขาผดุงครรภ์ไทย ยุคไทยแลนด์ 4.0 และ เพื่อให้ปัจเจกองค์ความรู้ของครูบาอาจารย์ด้านการแพทย์แผนไทยดำรงคงอยู่สืบต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์หลักสูตรแพทย์แผนไทย สาขากการผดุงครรภ์ไทย ยุคไทยแลนด์ 4.0
2. เพื่อศึกษานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนการผดุงครรภ์ไทยใน ยุคไทยแลนด์ 4.0

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนา
นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนแพทย์แผน
ไทย สาขา ผดุงครรภ์ไทย ยุคไทยแลนด์ 4.0
เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาโดยมีกระบวนการเก็บ
ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed
Methods) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ
(Quantitative Research) โดยเก็บรวบรวม
ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมการ
จัดการเรียนการสอนการผดุงครรภ์ไทย ยุค
ไทยแลนด์ 4.0

1. ประชากรผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ
ประชากรผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณในการวิจัย
เรื่องแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการ
เรียนการสอนแพทย์แผนไทย สาขาผดุงครรภ์
ไทย ยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้แก่ ผู้บริหารสถาบัน
ครูผู้สอนหรือครูผู้ช่วย และนักเรียนที่จบ
การศึกษาและกำลังศึกษาวิชาผดุงครรภ์ไทย
ในจังหวัดนนทบุรีและจังหวัดปทุมธานี จำนวน
131 คน

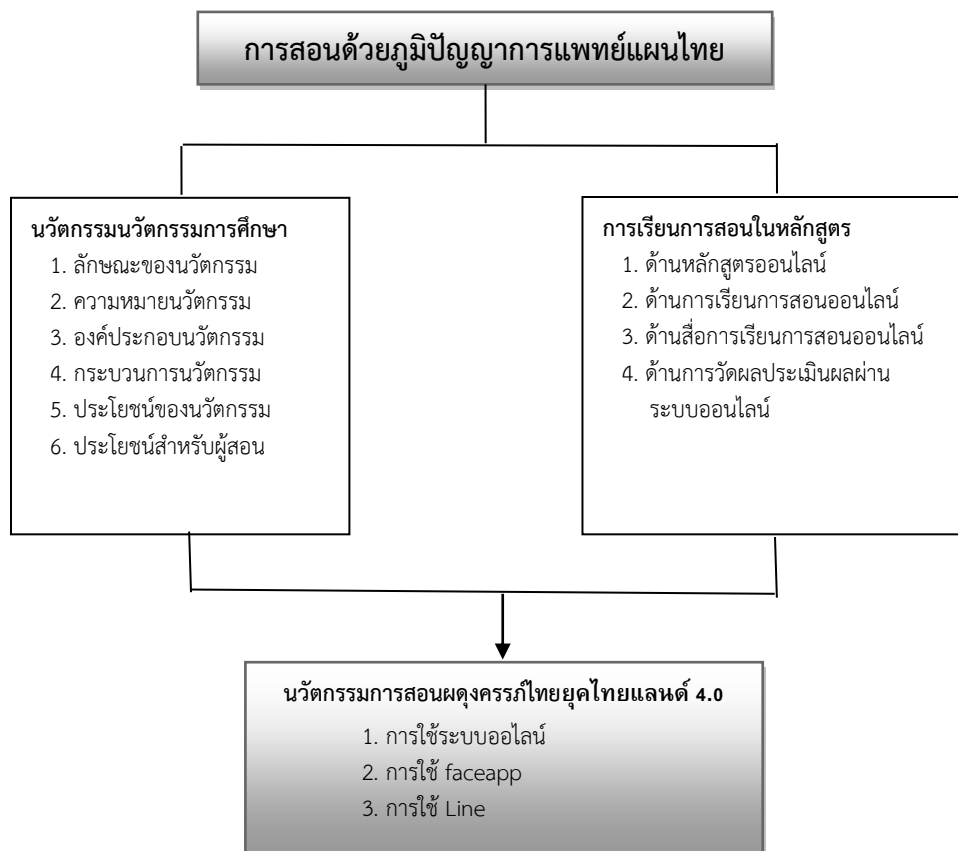
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่
ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนด
เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม
(Questionnaire) ป ร ก อ บ ตั ว ย 1)
แบบสอบถาม 1) แบบสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้
ดำเนินการเก็บข้อมูลจากเอกสาร 1)
แบบสอบถาม และ 2) จากแบบสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์เชิงปริมาณจาก
แบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (Frequency)
และค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (Standard Deviation) ของ
คะแนนจากการตอบแบบสอบถาม รวมถึงการ
วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์
(Contact Analysis) พร้อมทั้งนำเสนอโดย
วิธีการพรรณนาอ้างอิงคำพูดบุคคล ได้แก่
ผู้บริหารสถาบัน ครูผู้สอนหรือครูผู้ช่วย และ
นักเรียนที่จบการศึกษาและกำลังศึกษาวิชา
ผดุงครรภ์ไทย ในจังหวัดนนทบุรีและจังหวัด
ปทุมธานี และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้าน
นวัตกรรมการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศึกษาแนวทางการ
พัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน
การแพทย์แผนไทย สาขาการผดุงครรภ์ไทยยุค
ไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบ
แนวคิดแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัด
เรียนการสอนการแพทย์แผนไทย สาขาการ
ผดุงครรภ์ไทยยุคไทยแลนด์ 4.0 ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านเพศ อายุและการศึกษา โดยภาพรวมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนแพทย์แผนไทย สาขามดุงครรภ์ไทยยุคไทยแลนด์ 4.0 ผลวิจัยพบว่า เป็นหญิงจำนวน 90 คน ชาย จำนวน 42 คน มีอายุ 51-60 ปี จำนวน 52 คน 2. ผู้บริหาร ครู และนักเรียนการผดุงครรภ์ไทย ในจังหวัดนนทบุรีและจังหวัดปทุมธานี จำนวน 131 คน มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 48 คน มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 27 คน และมีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 5 คน การศึกษาปริญญาตรี จำนวน 67 คน ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 42 คน

ปริญญาโท จำนวน 29 คน และปริญญาเอก จำนวน 4 คน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรม โดยภาพรวมและรายด้าน ทุกด้าน ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ ด้านการวัดผลประเมินผลผ่านระบบออนไลน์ ด้านหลักสูตรออนไลน์และด้านการเรียนการสอนออนไลน์ ตามลำดับ ความสำคัญของแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียน การสอนแพทย์แผนไทยสาขามดุงครรภ์ไทยยุคไทยแลนด์ 4.0 มีดังนี้

1. ด้านหลักสูตรออนไลน์ ในภาพรวมด้านหลักสูตรออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ระดับ

มาก มีค่าเฉลี่ยจากการวิจัยเท่ากับ ($\mu = 4.22$) และมีความมาตรฐาน ($\sigma = 0.71$) และรายข้อ ทุกข้อ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนการผดุงครรภ์ไทย มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีประสิทธิภาพในการสอนและทำให้เกิดความน่าสนใจ การเพิ่มช่องทางในการเรียนรู้ที่ทันสมัยได้ตลอดเวลาโดยการศึกษาผ่านระบบออนไลน์ โดยเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหาการเรียนรู้ด้านการผดุงครรภ์ไทยได้จากอุปกรณ์ต่างๆ ผ่านทางระบบเครือข่ายออนไลน์มีการอำนวยความสะดวก

2. ด้านการเรียนการสอนออนไลน์ โดยภาพรวม ด้านการเรียนการสอนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\mu=4.22$) และมีความมาตรฐานเท่ากับ ($\sigma=0.74$) และรายข้อ ทุกข้อ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนการผดุงครรภ์ไทยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเรียนผ่านระบบ Line Video Conference มากกว่าการสอนในระบบห้องเรียน สามารถกระตุ้นและผลักดันทั้งผู้สอนและเรียนรู้การผดุงครรภ์ไทยได้อย่างต่อเนื่อง เอื้อต่อการเรียนรู้การผดุงครรภ์ไทย ที่รวดเร็วกว่าระบบอื่นเป็นนวัตกรรมสื่อการสอนที่การใช้งานที่ง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อน และยังสามารถเรียนรู้ได้ตลอด 24 ชั่วโมง

3. ด้านสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ ด้านสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\mu=4.24$) และมีความมาตรฐานเท่ากับ ($\sigma=0.65$) และรายข้อ ทุกข้อ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนการผดุงครรภ์ไทยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สื่อออนไลน์ มีความ

น่าสนใจ และเหมาะสมกับการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งสื่อออนไลน์ใช้งานง่าย สะดวก รวดเร็ว ไม่ยุ่งยากและซับซ้อน มีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและยังสามารถใช้สื่อสาร ในการสนทนาสื่อสารได้ตลอดเวลาและเอื้อต่อสถานการณ์การเรียนรู้ผดุงครรภ์ไทยให้แก่ผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น

4. ด้านการวัดผลประเมินผลผ่านระบบออนไลน์ โดยภาพรวมการวัดผลผ่านระบบออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\mu=4.24$) และมีความมาตรฐานเท่ากับ ($\sigma=0.68$) ด้านการวัดผลประเมินผลผ่านระบบออนไลน์ อยู่ในระดับมาก และรายข้อ ทุกข้อ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนการผดุงครรภ์ไทยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีการใช้สื่อออนไลน์ในการค้นหาข้อมูลอ้างอิงในการเรียนวัดผลการเรียนรู้การสอนผดุงครรภ์ไทย การใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์สามารถใช้ได้ทุกช่วงเวลาที่ต้องการวัดผลและติดตามการวัดผลและประเมินผลการเรียนได้อย่างต่อเนื่อง ผ่านสังคมออนไลน์ โดยสามารถกำหนดวัน เวลา จำนวนครั้ง จำนวนของคะแนนเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการชี้วัดและประเมินผลได้ตามต้องการ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนา นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนแพทย์แผนไทย สาขาผดุงครรภ์ไทย ยุคไทยแลนด์ 4.0 โลกมีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีรวดเร็ว โดยเฉพาะเรื่องของนวัตกรรมทางการสื่อสารทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงโลกการศึกษาอีกเช่นกัน โดยเฉพาะการนำเอา ภูมิปัญญา

การแพทย์แผนไทย ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยองค์ความรู้ของไทยไทยมาผนวกเข้ากับการเรียนการสอนผดุงครรภ์ไทยผ่านระบบการศึกษาออนไลน์ จากการศึกษาสามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรออนไลน์ จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครู และนักเรียนการผดุงครรภ์ไทย มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ พิเชษฐ เลิศธรรมศักดิ์ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 ตุลาคม 2562) หลักสูตรออนไลน์ต้องมีการวางหลักสูตรที่สอดคล้องกับระบบการเรียนการสอนตามหลักสูตรกลางที่มีการวางไว้อย่างเป็นระบบ โดยจะต้องมีการออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับ ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและยังคงต้องรักษาความเป็นแพทย์แผนไทย ด้านการผดุงครรภ์ไทยอย่างกลมกลืน และสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็นการคุมกำเนิดตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์จนถึงหลังการคลอดบุตรและยังรวมไปถึงการดูแลทารกอีกด้วย สอดคล้องกับ พระมหาชำนาญ มหาชาโน (การสื่อสารส่วนบุคคล, 14 มกราคม 2563) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ปัจจุบันโลก มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะนวัตกรรมทางการศึกษาด้านแพทย์แผนไทย ควรนำหลักสูตรที่มีในปัจจุบันมาทำความเข้าใจอย่างชัดเจนก่อนจะทำหลักสูตรด้านออนไลน์ให้สอดคล้องกับปัจจัยองค์ความรู้จากครูบาอาจารย์ทางการแพทย์แผนไทยเพื่อให้ถูกเผยแพร่ต่อสาธารณะชนอย่างถูกต้องและยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยให้ดำรงคงอยู่สืบต่อไป รวมถึงการเตรียมพร้อมในการสอนผ่านระบบแบบใด ซึ่งในปัจจุบันมีระบบที่รองรับการ

เรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ที่นิยมกันอย่างแพร่หลายคือ Google Class Room และ Thai MOOK / Model รวมถึง กลุ่ม Line หรือกลุ่ม Facebook

2. ด้านการเรียนการสอนออนไลน์ จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครู และนักเรียนการผดุงครรภ์ไทย มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก เห็นสมควรให้มีการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ครูผู้สอนต้องเพิ่มพูนความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยีผ่านสื่อ ต้องควบคุมและบริหารการสอนให้อยู่ภายใต้เนื้อหาที่ได้วางไว้ในแต่ละคาบเรียนซึ่งจะต้องตรงและสอดคล้องกับหลักสูตรกลางของสภาการแพทย์แผนไทย สอดคล้องกับ จันทนา วงษ์ศิริ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 ตุลาคม 2562) ให้สัมภาษณ์ว่าการเรียนการสอนแพทย์แผนไทย ควรยึดหลักตามแบบฉบับของแพทย์แผนไทยคือ เน้นการเรียนการสอนตามคัมภีร์หลักจนเข้าใจและแตกฉานกับคัมภีร์ในแต่ละคัมภีร์ การเรียนผดุงครรภ์ไทยก็เช่นกันต้องมีความเป็นเอกลักษณ์แม้ว่าจะสอนผ่านระบบออนไลน์ ก็ยังจะต้องเน้นถึงความเป็นไทย สอดคล้องกับ เกษม แสงนนท์ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 ธันวาคม 2562) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า จำเป็นต้องมีการฝึกครูผู้สอนให้ชำนาญก่อนแล้วจึงนำไปใช้กับผู้เรียน เพื่อไม่ให้เกิดการขัดข้องระหว่างการเรียน หรือการศึกษาเรียนรู้ในภายหลัง ควรกำหนดขอบเขตของชั่วโมงการเรียนรู้อย่างชัดเจน ควรมีกล่องข้อความในการถามตอบหากไม่ใช่เป็นการสอนสด เพื่อรองรับการตอบคำถามหลังการเรียนการสอนอีกด้วย สอดคล้องกับ อำนวย เดชชัยศรี (การสื่อสารส่วนบุคคล, 29 ธันวาคม 2562) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ต้องคำนึงถึงเนื้อหาการเรียนการ

สอนที่มีการออกแบบมาให้เหมาะสมการเรียนการสอนแพทย์แผนไทยเป็นหลัก และต้องมีการพัฒนาในด้านการผลิตหรือออกแบบอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการดูแลและบริการด้านการให้ข้อมูลที่ผู้เรียนมีการสอบถามหลังการเรียนตลอดจนต้องมีการสอดแทรกหลักคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่ระหว่างที่มีการเรียนการสอนทุกครั้ง

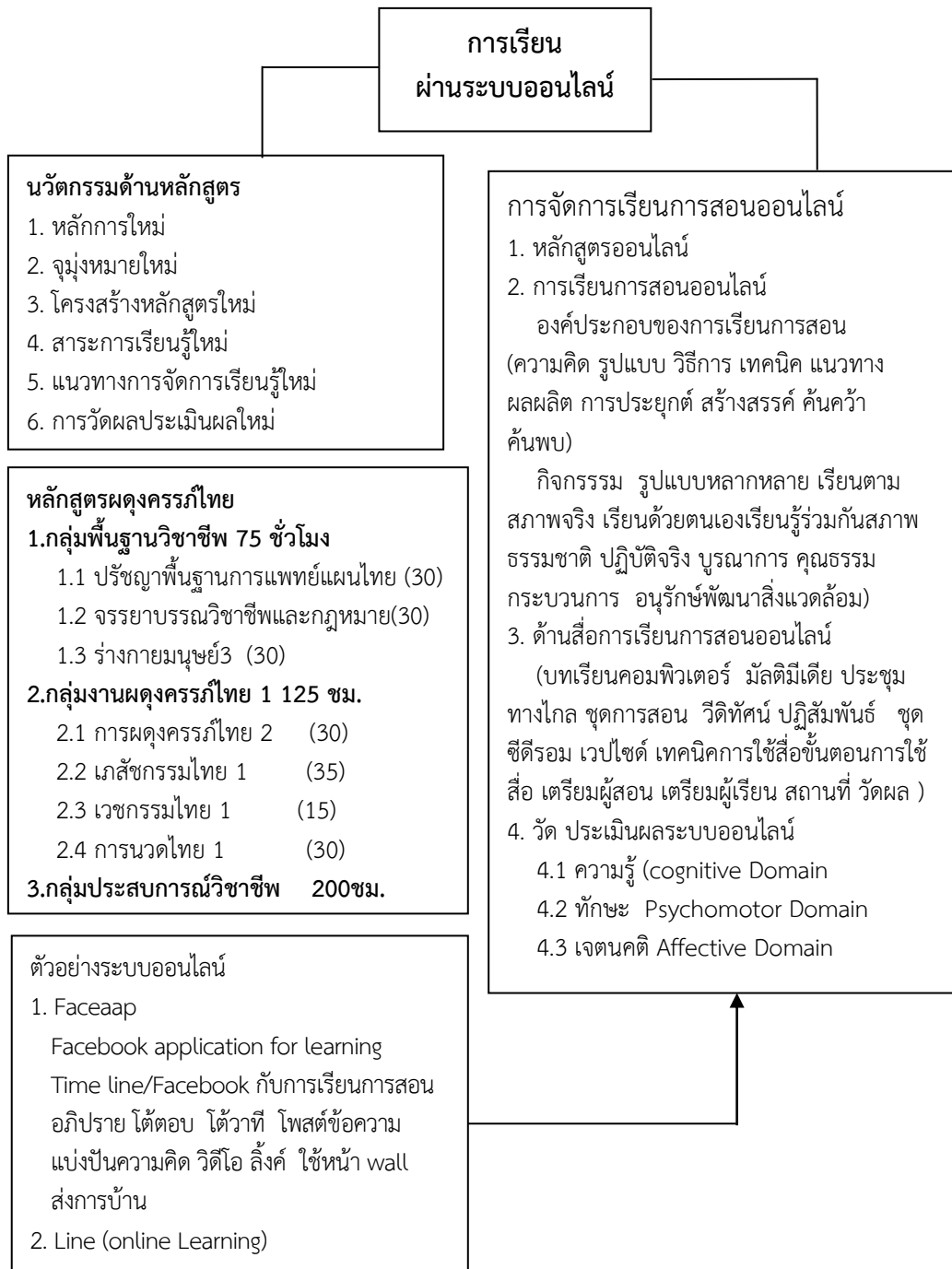
3. ด้านสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครู และนักเรียนการผดุงครรภ์ไทย มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สุภิญญา ลือชัยสิทธิ์ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 ตุลาคม 2562) ให้สัมภาษณ์ว่า สื่อการเรียนการสอนออนไลน์ของผดุงครรภ์ไทยมีความจำเป็นอย่างมากในปัจจุบัน สื่อนั้นจะยังต้องยึดหลักตามตำราของแพทย์แผนไทยด้านการผดุงครรภ์ไทย เห็นด้วยกับการนำสื่อผ่านโลกออนไลน์โดยสื่อจะต้องมีการอัปเดตให้ทันสมัย และดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ สื่อที่มีเนื้อหาถูกต้องสามารถขยายความในเนื้อหาของบทเรียนได้เป็นลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน และไม่มี ความซับซ้อนเกินไป ครูผู้สอนควรปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา และยังต้องการให้องค์งาตำราการแพทย์แผนไทยอยู่ทุกครั้งที่มีการทำสื่อการเรียนการสอน แต่ยังไม่เน้นย้ำถึงการสอนภาคปฏิบัติยังคงต้องผ่านการฝึกอบรมและอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของครูผู้ชำนาญในการสอน นอกจากนี้ควรจะมีการแนะนำการใช้สื่อกับผู้เรียนและต้องมีระบบอินเตอร์เน็ตที่มีความเสถียรของระบบเครือข่ายเพื่อป้องกันการสะดุดระหว่างการเรียนการสอน สอดคล้องกับ กิตติศักดิ์ ณ สงขลา (การสื่อสารส่วนบุคคล, 14 มกราคม 2563) ได้ให้

สัมภาษณ์ว่า Topic หรือหัวข้อเรื่อง เป็นเรื่องสำคัญมากระหว่างการเรียนการสอนเพราะสื่อในการสอนออนไลน์จะต้องไม่ยาวเกินไป โดยเน้นทำทีละตอนแบบสั้นๆ กระชับจับใจ ไม่ว่าจะเป็นด้านท้าวเวอร์พอยด์ ภาพ และสไลด์ต่างๆ รวมถึงการบันทึกผ่านระบบวิดีโอ ต้องมีความชัดเจน ความยาวของวิดีโอในแต่ละตอนไม่ควรเกิน 5 ถึง 10 นาที ผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้เป็นอย่างมาก นอกเหนือจากนี้คือระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตต้องเสถียรเพราะหากระบบสัญญาณไม่ดีก็จะทำให้การเรียนนั้นขาดความต่อเนื่อง และการเชื่อมต่อถึงข้อมูลของผู้อื่นไม่ว่า จะเป็นรูปภาพ เนื้อหาที่ถูกหยิบยกขึ้นมา ควรมีการใส่ Link ของเว็บไซต์ต่างๆ เพื่อให้ง่ายต่อการค้นหาข้อมูลในการเรียนรู้เพิ่มเติม สอดคล้องกับ อุดร เขียวอ่อน (การสื่อสารส่วนบุคคล, 14 มกราคม 2563) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า สื่อของการเรียนการสอนผ่านออนไลน์นั้นเป็นสิ่งสำคัญ อีกประการหนึ่งสิ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ สื่อที่ผลิตออกมานั้นจะต้องทันต่อเหตุการณ์และสามารถอัปเดตข้อมูล ให้ทันสมัยอยู่เสมอ สื่อในการเรียนการสอนมีหลายรูปแบบจะต้องมีการใช้อย่างถูกวิธีและเหมาะสม ในการผลิตสื่อต่างๆ ควรเกิดจากความเข้าใจจากผู้สอน เพราะหากผู้สอนเกิดความเข้าใจเป็นอย่างดี ก็จะสอนได้อย่างรวดเร็วและสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ตลอดเวลาและทันสมัย

4. ด้านการวัดผลประเมินผลผ่านระบบออนไลน์ จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครู และนักเรียนการผดุงครรภ์ไทย มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ครูผู้สอนควรวัดผลและประเมินผลจากระบบที่มีการวางเนื้อหา

หลักสูตรไว้อย่างชัดเจนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้จากผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าผลของการเรียนการสอนเป็นอย่างไรและยังสามารถนำมาปรับครูต้องสนับสนุนการวัดและนำผลจากการวัดผลและประเมินผลมาเป็นเครื่องมือ ที่ใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนได้อีกด้วย สอดคล้องกับ ขวัญตา อุดมรัช (การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ตุลาคม 2562) ว่า ผู้สอนสามารถใช้เป็นเครื่องมือการประเมินผู้เรียนโดยโพลด์แอปพลิเคชัน Plickers และกระดาษคำตอบ สามารถโหลดได้ในเว็บ (www.plickers.com) และพิมพ์ออกมา ตัวใบคำตอบของแต่ละคนจะหน้าตา ไม่เหมือนกัน ลักษณะหน้าตาเหมือน QR Code สามารถพลิกได้ 4 ด้านเพื่อเปลี่ยนคำตอบ A-B-C-D เป็นเครื่องมือที่ถูกออกแบบมาอย่างเรียบง่ายมาก โดยที่ผู้เรียนไม่จำเป็นจะต้องมีมือถือ คอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใดๆ จึงทำให้ Plickers เป็นเครื่องมือที่เข้าถึงนักเรียนได้ทุกพื้นที่ สอดคล้องกับ อำนวย เดชชัยศรี (การสื่อสารส่วนบุคคล, 29 ธันวาคม 2562) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การทดสอบที่ดีครูผู้สอนควรที่จะทำแบบทดสอบก่อนที่จะนำไปใช้ทดสอบกับผู้เรียนเสียก่อน จะได้ทราบถึงปัญหาในการทำแบบทดสอบ เพราะหากไม่มีการทดสอบจะทำให้ไม่ทราบถึงปัญหา จุดอ่อน หรืออุปสรรคในระหว่างทำการทดสอบ โดยจะต้องคำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถที่แสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญในการผลิตผลงานที่ สอดคล้องกับการใช้นวัตกรรมในการสอนตาม

ยุคสมัย มีความกระตือรือร้นในการเตรียมสิ่งใหม่ๆ ตลอดเวลา สามารถเผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้ที่แท้จริงให้กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี การพัฒนา มีขั้นตอนและกรอบการทำงานที่ชัดเจนในการวัดผลและประเมินผลสามารถสะท้อนตนเองในการปฏิบัติงาน ได้ให้สัมภาษณ์ถึงหลักในการสร้างระบบของ e-testing ที่ใช้ในการสอบผ่านระบบออนไลน์ โดยครูผู้สอนต้องมีหัวข้อ (Content) เพื่อป้อนข้อมูลเข้าสู่ระบบ และผู้กระบวนเงื่อนไขในการออกข้อสอบแบบออนไลน์ เช่น ห้องสอบ ข้อสอบที่ถูกสร้างเป็นแบบปรนัย จำนวนข้อสอบ คะแนนในการชี้วัด การกำหนดวัน เวลา และระยะเวลาในการทำการทดสอบ จำนวนครั้งที่ให้ตอบสามารถเข้าได้กี่ครั้ง เช่น 1, 2, 3 และเกณฑ์ในการวัดผลและประเมินผล ระบบจะคิดคะแนน แบบใด เช่น เกณฑ์การวัดคะแนนแบบอิงเกณฑ์หรืออิงกลุ่ม หรือจะตั้งให้ระบบคิดคะแนนจากครั้งที่ ทำคะแนนได้มากที่สุด ซึ่งการเก็บคะแนนก็เป็นแบบระบบอัตโนมัติ สามารถเรียกดูหรือประมวลผลได้ตามต้องการ ในการออกข้อสอบทุกครั้งระบบสามารถเก็บเป็นคลังข้อสอบไว้ได้ และในการออกข้อสอบ ในแต่ละครั้งยังสามารถตั้งให้ระบบสุ่มข้อสอบ โดยการสุ่มนั้นสามารถสุ่มจากคลัง สุ่มจากห้องสอบ โดยสามารถสลับสับเปลี่ยนข้อสอบทุกครั้งที่มีการเข้าสอบ ถือเป็นการป้องกันการทุจริตได้ดี เพราะข้อสอบที่ออกมาจะไม่เหมือนกัน การสอบแบบออนไลน์สามารถเข้าได้ทุกที่ ทุกเวลา และยังสามารถตรวจสอบวัดผลได้อย่างแม่นยำ และยังช่วยประหยัดทรัพยากรในทุกๆ ด้านอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
การวิจัยเรื่อง ศึกษาการใช้นวัตกรรม
การจัดการเรียนการสอนการผดุงครรภ์ไทยยุค
ไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ด้านหลักสูตรออนไลน์ เนื้อหาหลักสูตร
แกนกลางของสภาการแพทย์แผนไทย
สามารถนำมาปรับใช้ได้จริง และควรมีสื่อใน
การเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการ
เรียนให้ทันสมัยเป็นปัจจุบัน มีภาคทฤษฎีและ

การปฏิบัติ เพราะต้องผ่านการฝึกฝนจาก
ครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ ที่ชำนาญใน
การควบคุมการฝึกปฏิบัติ

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัย
ไปใช้

จากผลการศึกษาความคิดเห็น
ผู้บริหาร ครู และนักเรียนการผดุงครรภ์ไทย
เรื่อง ศึกษาการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียน
การสอนการผดุงครรภ์ไทยยุคไทยแลนด์ 4.0
พบว่า ผู้บริหาร ครู และนักเรียน อยู่ในระดับ
มาก ครูควรใช้ระบบการสอนผ่านออนไลน์เป็น

กิจกรรมการเรียนรู้ เพราะสะดวก ต่อการ
เรียนรู้การผดุงครรภ์ไทย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้ง
ต่อไป

3.1 ควรดำเนินการวิจัยเรื่อง เกณฑ์
การวัดประเมินผลการเรียนรู้ผ่านระบบ
ออนไลน์ด้านการผดุงครรภ์ไทย

3.2 ควรดำเนินการวิจัยเรื่อง
ส่งเสริมการเรียนการสอนการผดุงครรภ์ไทยใน
ศตวรรษที่ 21

แหล่งอ้างอิง

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

กิตติศักดิ์ ณ สงขลา. (2563, 14 มกราคม). สัมภาษณ์โดย กมลลักษณ์ โพธิ์อรุณพัชร์ [การบันทึกเสียง]. อาจารย์ประจำภาควิชาภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

เกษม แสงนนท์. (2562, 22 ธันวาคม). สัมภาษณ์โดย กมลลักษณ์ โพธิ์อรุณพัชร์ [การบันทึกเสียง]. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

ขวัญตา อุดมรักษ์. (2562, 26 ตุลาคม). สัมภาษณ์โดย กมลลักษณ์ โพธิ์อรุณพัชร์ [การบันทึกเสียง]. ผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์แผนไทย อโรคยาศาสตร์, ศรีสะเกษ.

จันทนา วงษ์ศิริ. (2562, 15 ตุลาคม). สัมภาษณ์โดย กมลลักษณ์ โพธิ์อรุณพัชร์ [การบันทึกเสียง]. ผู้อำนวยการโรงเรียนแพทย์แผนไทย โรงเรียนแพทย์แผนไทย, ปทุมธานี.

เจริญวิทย์ สมพงษ์ และคณะ. (2553). *การศึกษาแนวโน้มคุณลักษณะของครูไทยในทศวรรษหน้า*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

พระราชบัญญัติวิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2556. (2556, 1 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 130 ตอนที่ 10 ก. หน้า 1-19.

พระมหาชำนาญ มหาชาโน. (2563, 14 มกราคม). สัมภาษณ์โดย กมลลักษณ์ โพธิ์อรุณพัชร์ [การบันทึกเสียง]. ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

พิเชษฐ์ เลิศธรรมศักดิ์. (2562, 12 ตุลาคม). สัมภาษณ์โดย กมลลักษณ์ โพธิ์อรุณพัชญ์ [การบันทึกเสียง]. ผู้อำนวยการโรงเรียนแพทย์แผนไทย คลินิกหมอนอาการแพทย์แผนไทย, นนทบุรี.

สุภิน ลือชัยสิทธิ์. (2562, 21 ตุลาคม). สัมภาษณ์โดย กมลลักษณ์ โพธิ์อรุณพัชญ์ [การบันทึกเสียง]. ผู้อำนวยการคลินิกการแพทย์แผนไทยภาษีเจริญ, ธนบุรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

อุดร เขียวอ่อน. (2563, 14 มกราคม). สัมภาษณ์โดย กมลลักษณ์ โพธิ์อรุณพัชญ์ [การบันทึกเสียง]. อาจารย์ประจำหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

อำนวยการ เดชชัยศรี. (2562, 29 ธันวาคม). สัมภาษณ์โดย กมลลักษณ์ โพธิ์อรุณพัชญ์ [การบันทึกเสียง]. อาจารย์พิเศษประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

ศึกษาการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย
(ประจำประเทศไทย) ในศตวรรษที่ 21

A STUDY OF ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION OF CALIFORNIA
DHAMMAKAYA OPEN UNIVERSITY (THAILAND) IN THE 21ST CENTURY

สุภาพร ประสิทธิ์¹

Supaporn Prasit

พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปญโญ²

Phrakru SungkarukJukkrid

พระมหาชำนาญ มหาชาโน²

Phra Maha Chamnan Mahachano

บุญเชิด ชำนิศาสตร์²

Bunchoet Chamnisat

Corresponding Author E-mail: air.dou@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารวิชาการ 2. เพื่อศึกษาการบริหารวิชาการ และ 3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย) ในศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาวิจัยรูปแบบผสมผสาน (Mixed Method) เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษา จำนวน 226 รูป/คน และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารวิชาการ จำนวน 5 ท่าน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยขาดระบบในการวางแผนงานด้านการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนที่เป็นรูปธรรม

2. ผู้บริหาร คณาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ โดยภาพรวม รายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

3. แนวทางการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย) ในศตวรรษที่ 21 ควรดำเนินงาน คือ

3.1 ด้านหลักสูตร มหาวิทยาลัยควรจัดเนื้อหาในหลักสูตรการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมี เจตคติที่ดีต่อการเรียนพระพุทธศาสนาเพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตและสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ ของนักเรียน

3.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรเป็นสากลสามารถจัดการเรียนการสอนระบบทางไกลได้ไม่ซับซ้อน ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรใช้เทคโนโลยี และจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่บุคลากร ในมหาวิทยาลัยเรียนรู้กระบวนการสอน

¹ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

² อาจารย์ที่ปรึกษาสาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายรายวิชา สร้างความเข้าใจ มีความหลากหลาย น่าสนใจ เข้าถึงง่าย ประหยัด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ต่อการเรียนการสอน

3.4 ด้านการวัดและประเมินผล ควรมีระบบการวัดและประเมินผลที่มีความสัมพันธ์กับสภาพจริง และพัฒนาเครื่องมือวัดประเมินผลให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับนโยบายการจัดการ ศึกษาของมหาวิทยาลัย

คำสำคัญ: บริหารวิชาการ, มหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย, ศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the state of academic affairs, 2) to study the academic affairs administration, and 3) to propose a guideline of academic administration of California Dhammakaya Open University (Thailand) in the 21st century. The mixed research methodology was used in the study. The quantitative data were collected by questionnaires from 226 informants consisting of administrators, teachers and students and then analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation. The qualitative data were collected by in-depth interviews with 6 experts.

The results of the study found that:

1. The state of academic affairs administration lacked of a concrete plan for teaching and learning management.

2. The opinion towards academic affairs administration was at a high level totally. The highest level was on curriculum, followed by instructional media, measurement and evaluation, and teaching and learning management respectively.

3. The guidelines for academic affairs administration of California Dhammakaya Open University (Thailand) in the 21st century were as follows:

3.1 In curriculum, the course contents should help improve students' good attitude towards Buddhist study for applying it in living a life and relevance to learning skills.

3.2 In teaching and learning management, the management should be universal, not complicate, and support technology literacy and learning activity in the.

3.3 In instructional media, it should be related to the course contents and objectives, create understanding, and varied, interesting, economy, and furthermore produce efficiency and proficiency to teaching and learning system in the.

3.4 In measurement and evaluation, the criteria and system of measurement and evaluation should be up-to-date and relevant to the true state of the educational management policy of the university.

Keyword: Academic administration, Dhammakaya California, 21st Century

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการใช้กำหนดนโยบายหลักในการพัฒนาประเทศ เพราะหากเยาวชนของชาติมีการศึกษาดี ย่อมจะหมายถึงพลเมืองของประเทศมีคุณภาพที่ทัดเทียม หรือสูงกว่านานาประเทศได้ จุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2552 ก็เพื่อพัฒนา และเปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยไม่มีข้อจำกัดทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง เพื่อให้การศึกษาเป็นประโยชน์ต่อบุคคลในการพัฒนาตนเองและครอบครัว พัฒนาอาชีพและการงาน พัฒนาชุมชน ประเทศชาติ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม เพื่อให้อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, น. 2-5).

โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดนของการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก โดยเฉพาะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศใช้เชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ของทุกภูมิภาคของโลก เข้าด้วยกันทำให้เกิดเครื่องมือที่หลากหลายในการเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ทั้งในเชิงวิชาการในการพัฒนาการเรียนรู้และเข้าถึงกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลให้เยาวชนที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินชีวิตและการเรียนในแต่ละวัน ซึ่งแตกต่างไปจากเยาวชนในยุคก่อนอย่างมาก (ถนอมพร เลาหจรัสแสง, 2557, น. 5).

จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าเทคโนโลยีล้วนมีส่วนสำคัญที่ช่วยให้ชีวิตประจำวันสะดวกสบาย

มากยิ่งขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ลบล้างกลับค่อย ๆ เลื่อนรกลงไปในสังคมไทย เราต่างมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจแต่ไม่ได้มุ่งพัฒนาจิตใจไปพร้อมกัน เนื่องด้วยสภาวะการณ์ของสังคมชาวพุทธยุคนี้จึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการฝึกฝนนิสัยมากนัก จึงมีมหาวิทยาลัยและสถาบันต่างๆ ที่เปิดสอนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาให้เลือกมากมายเพื่อเป็นทางเลือกให้คนรุ่นใหม่ได้นำคำสอนของพระพุทธศาสนา มาปรับใช้ในชีวิตรประจำวันได้ง่ายขึ้น การบริหารจัดการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปและปรับรูปแบบการบริหารให้มีคุณภาพมากขึ้น เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยีข่าวสารและสังคมความรู้ไร้พรมแดน เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพตามความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน ซึ่งต้องมีการพัฒนาในทุกๆ ด้านทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ และการสร้างองค์ความรู้ และส่งผลให้เป็นองค์การที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถาบันอย่างมีประสิทธิภาพ (Organizational Effectiveness) โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วยการบูรณาการเพื่อความอยู่รอดและดำรงรักษาแบบแผนที่ดีขององค์การ (ปิติชาย ตันปิติ, 2547)

ซึ่งงานบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการบริหารที่มีความสำคัญและนับเป็นหัวใจสำคัญ ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จุดมุ่งหมายของการบริหารงานวิชาการอยู่ที่การพัฒนาการเรียนรู้ การสอนเพื่อผลิตและเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ และมีคุณลักษณะตามมาตรฐานวิชาชีพ เป็นที่

ต้องการของสังคม อีกทั้งยังต้องมีคุณธรรม และจริยธรรม อันดี มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ตลอดจนมีองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี อันจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น ตามนโยบายของมหาวิทยาลัยและพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป (สุเทพ ไชยวุฒิ, 2560)

การทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง “ศึกษาการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย) ในศตวรรษที่ 21” ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล จัดตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 ณ เมืองอะซูซัว ประเทศสหรัฐอเมริกา ถือเป็นมหาวิทยาลัยที่สอนพระพุทธศาสนาในระบบทางไกลแห่งแรกของโลก มีผู้เรียนจากทั่วทุกทวีปทั่วโลก โดยการวิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการให้สอดคล้องกับสภาวะปัจจุบัน ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ทั้งนี้เนื่องด้วยการบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการบริหารที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งนอกจากจะเป็นหัวใจสำคัญ ในการจัดการศึกษาแล้ว ยังมุ่งเพื่อปลูกฝังศีลธรรมและความดีงาม เป็นระยะเวลากว่า 16 ปี ที่มหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย ได้เปิดการเรียนการสอน หากแต่ยังมิได้มีแบบแผนในการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม จวบจนถึงปัจจุบันมีผู้จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งนี้แล้วกว่า 4,000 รูป/คน มีผู้ให้ความสนใจในการเรียน ไม่ว่าจะเป็นพระภิกษุและสามเณร เยาวชน นิสิต นักศึกษา ข้าราชการ พนักงานของรัฐและเอกชน ทั้งใน

และต่างประเทศ ซึ่งเป็นนิมิตหมายที่ดีของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การเรียนจะบังเกิดผลก็ต่อเมื่อมีการนำหลักธรรมและความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้ได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการเรียน จะทำให้เราเป็นชาวพุทธที่สมบูรณ์ขึ้น ทั้งกายและใจ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยขัดเกลาผู้คนให้เห็นความสำคัญในการทำความดีเพื่อสร้างบ้านเมืองของเราให้เป็นสังคมสันติต่อไป

จากความสำคัญของการบริหารงานวิชาการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา การบริหารวิชาการ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล พร้อมทั้งดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารวิชาการ เพื่อหาแนวทางการบริหารวิชาการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม อันจะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ และมุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย ไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อย่างแท้จริง อีกทั้งทักษะ ในศตวรรษที่ 21 เป็นที่สนใจขององค์กรต่างๆ และนักวิจัยในหลายประเทศ ซึ่งจากการศึกษาของผู้วิจัยเห็นว่า แนวคิดของเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นแนวคิดที่ครอบคลุมสิ่งที่จำเป็นในการเรียนรู้ และมีระบบสนับสนุนในการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน ที่สะท้อนให้เห็นความเป็นไปได้ในการพัฒนาด้านต่างๆ ในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีหลายประเทศได้ศึกษาตามแนวคิดนี้เป็นพื้นฐานเพื่อพัฒนาการศึกษาของตนเอง ประเทศไทยเองก็เช่นกัน

ด้วยเหตุที่มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่มีบทบาทสูงสุดในการเสริมสร้างคุณภาพของบุคลากรทุกระดับของประเทศ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย) ในศตวรรษที่ 21 โดยผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลเพื่อเป็นต้นแบบของการบริหารวิชาการของศูนย์สาขาอื่นๆ ได้นำเอารูปแบบการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย) ไปประยุกต์ใช้ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งจะทำให้มหาวิทยาลัยบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

- 1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย)
- 2 เพื่อศึกษาการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย) ในศตวรรษที่ 21
- 3 เพื่อเสนอแนวทางศึกษาการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย) ในศตวรรษที่ 21

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย
การวิจัยเรื่องศึกษาการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย) ในศตวรรษที่ 21 เป็นการวิจัยใช้รูปแบบ ผสมผสานวิธี (Mixed method) โดยใช้เชิงปริมาณเป็นงานหลักและศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นงานสนับสนุน
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย จำนวน 15 รูป/คน และนักศึกษา จำนวน 500 รูป/คน หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง R.V.Krejcie และ D.W.Morgan และได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 226 รูป/คน (ธำนิษฐา ศิลปจักร, 2551, น. 49)

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการบริหารวิชาการ

3.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.3 สร้างเครื่องมือแล้วนำเสนอร่างเครื่องมือการศึกษาต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วนำให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 รูป/คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาของการบริหารวิชาการ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย

แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย) ตาม ขอบข่ายการบริหารวิชาการ 4 ด้าน 1) ด้าน หลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน 4) ด้านการวัดและ ประเมินผล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางการบริหารวิชาการของ มหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำ ประเทศไทย) ในศตวรรษที่ 21

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย และ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้าน การบริหารวิชาการ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

5.1 แบบสอบถาม (Questionnaire)

มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ 1) ผู้วิจัย ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธ ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย เพื่อขอทดสอบเครื่องมือวิจัย และ หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถาม 2) แจก แบบสอบถามให้กับผู้บริหารมหาวิทยาลัย ธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย คณาจารย์ของ มหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย และ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน ภาควิชาการศึกษาที่ 2 / 2562 ด้วยตนเอง 3) เก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยเป็นผู้รวบรวมด้วย ตนเอง และให้นักศึกษาส่งกลับมาทาง ไปรษณีย์

5.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) มี ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ผู้วิจัยขอ หนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตร มหาบัณฑิต สาขาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2) นำหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ และเอกสารที่ จำเป็นเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อนำไปมอบให้ผู้ให้ ข้อมูลสำคัญด้วยตนเอง โดยให้ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ เป็นผู้กำหนดวัน เวลา สถานที่ ในการ ให้สัมภาษณ์ 3) เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบ สัมภาษณ์ และทำการบันทึกการสัมภาษณ์ ด้วยการจด บันทึกภาพนิ่ง และเครื่อง บันทึกเสียง

5.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัย ในครั้งนี้ ใช้เครื่องมือทางคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสังคมศาสตร์ เพื่อ วิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้

1) ค่าร้อยละ (Percentage) จาก สูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนที่ต้องการเปรียบเทียบ}}{\text{จำนวนเต็ม}} \times 100$$

2) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean) จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของ กลุ่มตัวอย่าง

$\sum fx$ แทน ผลรวมของ ผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่ของ คะแนน

N แทน จำนวนข้อมูล ตัวอย่าง

3) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากสูตร

$$S = \frac{\sqrt{n\sum fx^2 - (\sum fx)^2}}{n(n-1)}$$

เมื่อ S แทน ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

n แทน ข้อมูลทั้งหมด
 Σfx แทน ผลรวม
ทั้งหมดความถี่คูณคะแนน

5.4 การคำนวณหาค่าความ
สอดคล้องดัชนีระหว่างข้อความกับ
วัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence
Index = IOC) โดยความคิดเห็นของผู้
เชี่ยวชาญว่า เหมาะสม +1 ไม่เหมาะสม -1
และไม่แน่ใจ 0 ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง

R คือ คะแนนการพิจารณาของ

ผู้เชี่ยวชาญ

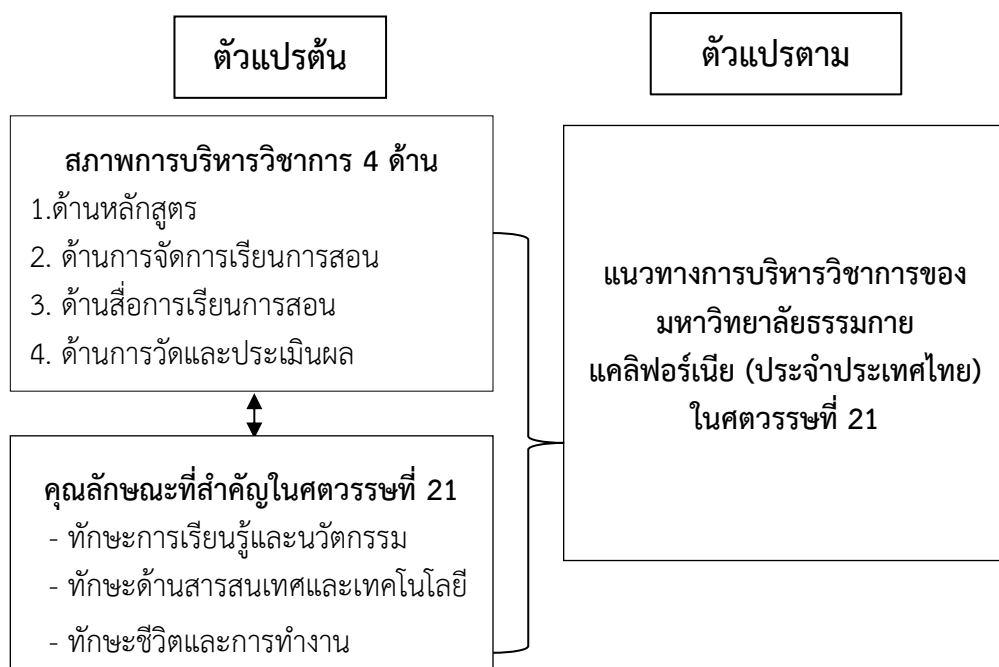
ΣR คือ ผลรวมของคะแนน

การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากผลการศึกษา เรื่อง ศึกษาการ
บริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย
แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย) ในศตวรรษ
ที่ 21 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดไว้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป
เกี่ยวกับประชากรที่ใช้ดำเนินการวิจัย เป็น
ผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษาของ

มหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย จำนวน
226 รูป/คน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่ง
ผู้วิจัยสรุปผลได้ต่อไปนี้

1.1 ผู้บริหาร คณาจารย์ และ
นักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมกาย

แคลิฟอร์เนีย จำนวน 226 รูป/คน เป็นหญิง
จำนวน 128 คน ชาย 98 รูป/คน

1.2 ผู้บริหาร คณาจารย์ และ
นักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมกาย
แคลิฟอร์เนีย จำนวน 226 รูป/คน มีอายุ 31 -
45 ปี จำนวน 61 รูป/คน มีอายุ 15 - 30 ปี
จำนวน 57 รูป/คน มีอายุ 46 - 55 ปี จำนวน
51 รูป/คน มีอายุ 56 - 70 ปี จำนวน 43 รูป/
คน และมีอายุ 71 ปี ขึ้นไป จำนวน 14 รูป/คน

1.3 ผู้บริหาร คณาจารย์ และ
นักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมกาย
แคลิฟอร์เนีย จำนวน 226 รูป/คน มีสถานภาพ
เป็นพระภิกษุ จำนวน 90 รูป สถานภาพเป็น
วิยเกษิณ จำนวน 58 คน สถานภาพอื่นๆ
จำนวน 26 คน สถานภาพธุรกิจส่วนตัว
จำนวน 22 คน สถานภาพข้าราชการ จำนวน
16 คน และมีสถานภาพพนักงานบริษัท
จำนวน 14 คน

1.4 ผู้บริหาร คณาจารย์ และ
นักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมกาย
แคลิฟอร์เนีย จำนวน 226 รูป/คน ผู้บริหาร
คณาจารย์ จบการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 6
รูป ปริญญาเอก จำนวน 1 รูป และนักศึกษา
จบการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 74 รูป/
ประถมศึกษา / มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน
54 รูป/คน มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.
จำนวน 51 รูป/คน ปริญญาโท จำนวน 25 รูป/
คน ปวส. / อนุปริญญา จำนวน 14 รูป/คน
และปริญญาเอก จำนวน 1 รูป/คน

**2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความ
คิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของ
มหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย
(ประจำประเทศไทย) มีผลสรุปดังนี้**

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลความ
คิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ โดย
ภาพรวม มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก
และรายข้อ มีข้อที่ 1 ด้านหลักสูตร มีความ
คิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เหลือ
ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหา
น้อย คือด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัด
และประเมินผล และด้านการจัดการเรียนการ
สอน ตามลำดับความสำคัญ มีดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตร โดยภาพรวมด้าน
หลักสูตร มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก
ที่สุด รายข้อ มี 6 ข้อที่ 1, 5, 7, 8, 9 และ 10
ด้านหลักสูตร มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับ
มากที่สุด คือผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน
พระพุทธศาสนา เนื้อหารายวิชาทำให้ผู้เรียน
เกิดความเข้าใจในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น
เนื้อหาความรู้ในรายวิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อ
การดำรงชีวิต และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ
เนื้อหาความรู้ในรายวิชาที่เรียนมีการจัดลำดับ
ความยากง่ายของเนื้อหา ตามลำดับ
ความสำคัญ

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน
โดยภาพรวมด้านการจัดการเรียนการสอน มี
ความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก รายข้อ มีข้อ
ที่ 10 ด้านการจัดการเรียนการสอน มีความ
คิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีการ
ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามและ
คุณลักษณะพึงประสงค์ ที่สอดคล้องกับเนื้อหา
สาระ และที่เหลือทั้งหมดอยู่ในระดับมาก
กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเข้าใจใน
เนื้อหามากขึ้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด
กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้
แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และเกิดความรู้
ใหม่ๆ ตามลำดับ

2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมด้านสื่อการเรียนการสอน มีความคิดเห็นด้วย อยู่ในระดับมาก และรายข้อ มีข้อที่ 3 ด้านสื่อการเรียนการสอน มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีการแจ้งรายข้อ หนังสือ เว็บไซต์ และระบบสืบค้นข้อมูลที่จะศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง และที่เหลือทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สื่อช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ตามลำดับ

2.4 ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมด้านการวัดและประเมินผล มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก รายข้อทุกข้อ ผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษา มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ มีการรายงานผลการเรียนของผู้เรียนให้ได้รับทราบเมื่อสิ้นภาคการศึกษาทุกครั้ง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีการทบทวนเนื้อหาก่อนสอบและเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสอบเพื่ออธิบายให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้น ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยความคิดเห็นของผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย มีดังนี้

1. ผลการวิจัยความคิดเห็นของผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย ภาพรวมและทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เพราะเห็นตรงกันว่า งานวิชาการเป็นสิ่งสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนของทุกสถาบัน เช่น งานวิชาการด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียน

การสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น. 1). กล่าวว่างานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนที่หัวใจของสถานศึกษาอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อม ขึ้นอยู่กับลักษณะของงานนั้น อีกทั้งเป็นการศึกษาควบคู่กับการดำรงชีวิต มุ่งให้ผู้เรียนได้ศึกษาและฝึกฝนศาสตร์แห่งความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ได้ฝึกฝนประสบการณ์การปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่อง มีความเข้าใจเรื่องโลกและชีวิตตามความเป็นจริง มีอุดมการณ์เป้าหมายชีวิตในการเกิดมาเป็นมนุษย์สามารถนำความรู้มาฝึกฝนอบรมตนเองตามพุทธวิธี นำความสุขสงบมาสู่ชีวิต และเป็นกัลยาณมิตรให้กับผู้อื่นได้

2. ด้านหลักสูตร ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะการจัดการหลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนพระพุทธศาสนา อีกทั้งเนื้อหาวิชาทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต สอดคล้องกับ พระมหาจุฬชัย วุฑฒิชโย (การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 ธันวาคม 2562) จากบทสัมภาษณ์ว่า หลักสูตรต้องตอบโจทย์นักศึกษา คือ ต้องให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในแก๊ททุกซ์ และทำชีวิตให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้ ทั้งนี้หลักสูตรที่ให้แกผู้เรียนจะต้องมีความง่าย ไม่มีความเป็น

วิชาการหรือพระพุทธศาสนามากเกินไป เพื่อให้เข้าถึงผู้เรียนที่มีพื้นฐานต่างกัน ทั้งในแง่ของวุฒิ วัย ประสบการณ์และความเชื่อ นำรูปแบบใหม่ๆ มาพัฒนาเพื่อบริหารจัดการหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นเหมาะสมกับวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อให้ได้หลักสูตรใหม่ที่ทันสมัยขึ้น

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษา มีความคิดเห็นด้วย อยู่ในระดับมาก เพราะการจัดการเรียนการสอนมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ และมีกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของ พระมหาวุฒิชัย วุฑฒิชโย (การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 ธันวาคม 2562) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน ต้องมีความเป็นสากล สามารถจัดการด้วยระบบทางไกลได้ ไม่ซับซ้อน ควรมีการใช้เทคโนโลยี เช่น Line Youtube และ Website เป็นช่องทางในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคณาจารย์และผู้เรียน และต้องมีการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกตื่นตัวในการศึกษาตลอดเวลา ดังนั้นจึงต้องใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย

4. ด้านสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษา มีความคิดเห็นด้วย อยู่ในระดับมาก เพราะมีการแจ้งรายชื่อหนังสือ เว็บไซต์ และระบบสืบค้นข้อมูลที่จะศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองเมื่อใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเรียนรู้เนื้อหาได้ดีขึ้นอีกทั้งเนื้อหาความรู้จากสื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในด้านการศึกษาและ

ชีวิตประจำวันได้ (กิดานันท์ มลิทอง, 2547, น. 76). ได้เสนอหลักการเพื่อประกอบการพิจารณาเลือกสื่อ คือสื่อนั้นต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียนและจุดมุ่งหมายที่จะสอน ทันสมัย น่าสนใจ เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน สะดวกในการใช้ วิธีใช้ไม่ซับซ้อน มีคุณภาพ ราคาไม่แพง จนเกินไป และควรเป็นสื่อที่ผลิตเอง สอดคล้องกับ พระมหาวุฒิชัย วุฑฒิชโย (การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 ธันวาคม 2562) ที่ได้กล่าวว่า สื่อต้องมีความน่าสนใจ ง่ายต่อการใช้งาน ควรจัดระบบสื่อให้สืบค้นได้ง่าย และสามารถเข้าถึงได้ทุกเพศ ทุกวัย ทั้งนี้ควรมีการจัดการสื่อเป็นตอนสั้นๆ เพิ่มความหลากหลาย ทั้งรูปแบบ VDO และแบบฟังอย่างเดียว เพื่อสะดวกต่อการใช้งานตามแต่สถานการณ์

5. ด้านการวัดและประเมินผล ผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษา มีความคิดเห็นด้วย อยู่ในระดับมาก เพราะมีการรายงานผลการเรียนของผู้เรียนให้ได้รับทราบเมื่อสิ้นภาคการศึกษาทุกครั้งและการวัดและประเมินผล การเรียนมีความชัดเจนและยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ตามเวลา สอดคล้องกับ พระมหาวุฒิชัย วุฑฒิชโย (การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 ธันวาคม 2562) ที่ให้สัมภาษณ์ว่า การวัดผลต้องเที่ยงตรง (Validity) คือมีความเป็นมาตรฐาน โดยเฉพาะการวัดผลภาคปฏิบัติซึ่งเป็นนามธรรม จะต้องแปรสิ่งที่เป็นนามธรรมมาเป็นรูปธรรมให้ได้ และวัดผลได้สอดคล้องกับความเป็นจริง มีการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ศึกษาการบริหารวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย) ในศตวรรษที่ 21 มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การวิจัยเรื่อง ศึกษาการบริหารวิชาการ ของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย) ในศตวรรษที่ 21 มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

2. ด้านหลักสูตร หลักสูตรควรมุ่งให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน พระพุทธศาสนาส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต นำความรู้ไปใช้เพื่อแก้ปัญหา ทันสมัยเป็นปัจจุบันและสอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนควรมีความเป็นสากล สามารถจัดการด้วยระบบทางไกลได้ ไม่ซับซ้อน มีการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะที่ดีในการสอน สอดรับกับทักษะในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งเพิ่มพูนความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยีผ่านสื่อ สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น เกิดการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคณาจารย์และผู้เรียน

4. ด้านสื่อการเรียนการสอน สื่อควรมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายรายวิชา สร้างความเข้าใจ มีความหลากหลาย น่าสนใจ กระชับ เข้าถึงง่าย ประหยัด เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด สะดวกต่อการใช้งานตามแต่สถานการณ์ ทันสมัย เหมาะกับยุคศตวรรษที่ 21

5. ด้านการวัดและประเมินผล ควรมี

ระบบการวัดและประเมินผลที่เที่ยงตรง สัมพันธ์กับเป้าหมายของการจัดการหลักสูตร มีการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลอยู่เสมอและวัดผลได้สอดคล้องกับสภาพจริงในศตวรรษที่ 21

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

การวิจัยเรื่อง ศึกษาการบริหารวิชาการ ของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย) ในศตวรรษที่ 21 มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษาความคิดเห็น ผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย เรื่อง ศึกษาการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย) ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ควรปรับปรุงแบบการเรียนการสอนให้มีความทันสมัย ผ่านระบบออนไลน์ มีสื่อที่หลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ กระชับ เข้าถึงได้ง่าย

2. จากผลการศึกษาความคิดเห็น ผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย เรื่อง ศึกษาการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย) ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ควรปรับหลักสูตรให้มีความทันสมัย นำหลักธรรม มาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ควบคู่กันไปกับบทฝึกต่างๆ ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน มีระบบการวัดและประเมินผลที่เที่ยงตรง สัมพันธ์กับเป้าหมายของการจัดการหลักสูตร มีการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลอยู่เสมอ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่อง ศึกษาการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย) ในศตวรรษที่ 21 มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรดำเนินการวิจัยเรื่อง ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย

2. ควรดำเนินการวิจัยเรื่อง ศึกษาการบริหารวิชาการด้านการวัดและประเมินผลของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย) ในศตวรรษที่ 21

3. ควรดำเนินการวิจัยเรื่อง ศึกษาความเป็นสัปปายะในการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (ประจำประเทศไทย)

แหล่งอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2547). *เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์.
- ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2557). *ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อการพัฒนาอาจารย์ของมหาวิทยาลัย เชียงใหม่*. เชียงใหม่: สำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2551). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพฯ: เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปิติชาย ตันปิติ. (2547). *การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงระบบที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- พระมหาวุฒิชัย วุฑฒิชโย. (2562, 15 ธันวาคม). สัมภาษณ์โดย สุภาพร ประสิทธิ์ [การบันทึกเสียง]. คณะบดีคณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย, กรุงเทพฯ
- สุเทพ ไชยวุฒิ. (2560). *การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).

**กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดปทุมธานี**
**THE 21st CENTURY LEARNING AND TEACHING MANAGEMENT PROCESS OF
TEACHERS IN PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOLS, DHAMMA DIVISION
IN PATHUM THANI PROVINCE**

พระกิตติมศักดิ์ ธีรวัชร (กลั่นแสง) ¹

Phra Kittimasuk Thiravajiro (Klansang)

Corresponding Author E-mail: phraoat@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม 2) เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 และ 3) เพื่อนำเสนอกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้วิจัยได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 ด้าน ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับมาก ($\bar{X} = 4.61$) ตามลำดับ ได้แก่ อันดับ 1 ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.33$) อันดับ 2 ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.25$) อันดับ 3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.17$) อันดับ 4 ด้านหลักสูตร ($\bar{X} = 4.03$) อันดับ 5 ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.01$)

2. กระบวนการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนมีแผนการสอนและได้กำหนดเป้าหมายในการสอนด้วยเทคนิคและสื่อการสอนที่จะทำให้ผู้เรียน เกิดทักษะการคิดและการใช้เทคโนโลยีเชิงบูรณาการเข้ากับการใช้ชีวิต เน้นการเรียนรู้สู่การแลกเปลี่ยน และพัฒนากิจกรรมอินโนชันในการเรียนรู้

3. ได้กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1 บุคลากรหลักสูตรเข้ากับสถานการณ์ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 2 วางแผนระบบการจัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงเข้ากับเทคโนโลยี เรียนผ่านระบบออนไลน์ ลดเวลาเรียนลงเพิ่มเวลารู้ 3 พัฒนากิจกรรมอินโนชันผ่านกิจกรรมการเชื่อมโยงเข้ากับหลักสูตร 4 สอดแทรกเทคโนโลยีระบบการเรียนรู้ สร้างความดุลให้การดำรงชีวิต เกิดทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 5 ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงบูรณาการ พัฒนาทักษะการนำไปประยุกต์ใช้เข้ากับศาสตร์สมัยใหม่

คำสำคัญ: จัดการเรียนการสอน,โรงเรียนพระปริยัติธรรม, แผนกธรรม, ศตวรรษที่ 21

¹ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the state of teaching and learning management of teachers in Phrapariyattidhamma schools, Dhamma Division, in Pathum Thani province, 2) to study the process of the 21st century teaching and learning management of teachers, and 3) to propose the process of the 21st century teaching and learning management of teachers in Phrapariyattidhamma schools, Dhamma Division, in Pathum Thani province..

The results of the study found that:

1. The state of teaching and learning management of teachers in the 21st century in 5 aspects was at a high level overall ($\bar{X}$ = 4.16). The highest level was on measurement and evaluation ($\bar{X}$ = 4.33), followed by teaching and learning media ($\bar{X}$ = 4.25), teaching and learning activity ($\bar{X}$ = 4.17), curriculum ($\bar{X}$ = 4.03), and teaching and learning management ($\bar{X}$ = 4.01) respectively.

2. The process of teaching and learning process of the teachers in the 21st century is that the teachers have lesson plans, set teaching objectives with techniques and media to encourage students to have thinking skills and integrate technology in living a life, place a focus on learning exchange, and develop learning innovative activity.

3. The process and teaching and learning management of teachers in the 21st century consists 1) Integration of curriculum with situations and technology, teaching and learning media development, 2) Planning for teaching and learning system relating to technology, on-line learning, and moderate class, more knowledge, 3) Innovative activity development through activities relating to curriculum, 4) Including technology in learning system to balance life living and create self-learning skills, and 5) Promoting integrative learning with activity and application to modern sciences.

Keywords: Teaching and learning, Phrapariyattidhamma Schools, Dhamma Division, The 21st Century

บทนำ

พระพุทธศาสนามีองค์ประกอบทางด้านการศึกษา 3 ประการ คือ ปรัชญา ปฏิบัติ และปฏิเวธการศึกษาพระปริยัติ เป็นองค์ประกอบสำคัญ เพราะถือว่าเป็นพื้นฐานของการศึกษาเล่าเรียนทางพระพุทธศาสนา เป็นการศึกษาทางทฤษฎี เพื่อศึกษาพระธรรมวินัย ให้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพระพุทธวจนะ และพระธรรมคำสั่งสอนขององค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี และการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ซึ่งในอดีตมิได้จัดเป็นรูปโรงเรียน แต่จัดสอนกันเองภายในวัด วัดจึงเป็นศูนย์กลางของการศึกษาพระปริยัติธรรม โดยถือเป็นกิจของสงฆ์อย่างหนึ่งที่จะต้องเล่าเรียนพระธรรมวินัย คำสั่งสอนของพระพุทธองค์ และมีการทดสอบความรู้ว่าพระภิกษุ สามเณร มีความรู้ในพระธรรมวินัย

มากนักน้อยเพียงใด การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม นักธรรม เกิดขึ้นตามพระดำริของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส เป็นการศึกษาพระธรรมวินัยในภาษาไทย เพื่อความสะดวกในการอ่านนำไปสู่การเผยแผ่และเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติแต่โบราณมา พระสงฆ์ไทยนิยมศึกษาเป็นภาษาบาลี จึงทำให้มีพระภิกษุสามเณร มีความเข้าใจถึงจำนวนน้อย เป็นเหตุให้สังคมทลขาดแคลนพระภิกษุ ผู้มีความรู้ความสามารถที่จะช่วยกิจการพระศาสนาทั้งในด้านการศึกษา การปกครองและการแนะนำสั่งสอนประชาชน พ.ศ.2435 สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงเปิดสอนที่วัดบวรนิเวศวิหารเป็นครั้งแรก ทรงกำหนดหลักสูตรให้พระภิกษุสามเณรได้เรียนพระพุทธศาสนา ทั้งด้านหลักธรรม พุทธประวัติ พระวินัยและฝึกแต่งกระทู้ธรรม ทำให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้กว้างขวางขึ้นการเรียนนักธรรมจึงถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาและพัฒนาบุคลากรของพุทธศาสนาทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต การเรียนนักธรรมจึงมีความสำคัญต่อผู้ศึกษาการศึกษาถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่นักเรียนที่เข้ามาบวชเป็นพระภิกษุหรือสามเณรถือว่าเป็นศาสนทายาททางพระพุทธศาสนาที่โดดเด่นที่สุดจะต้องได้รับทราบในข้อมูลหรือหลักธรรมที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อความสำเร็จในการประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้อง

สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากในอดีตมาก มีการเคลื่อนย้าย

ผู้คน สื่อสารเทคโนโลยี และทรัพยากรต่าง ๆ จากทั่วทุกมุมโลกอย่างรวดเร็วและสะดวก มีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองระหว่างภูมิภาค ประเทศ สังคม และชุมชน มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงของความรู้และข้อมูลข่าวสารตลอดเวลาอย่างเป็นพลวัต Whitehead อธิบายว่า ในอดีตช่วงอายุของคนคนหนึ่งอาจมีเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงให้พบเห็นน้อย ต่างจากในปัจจุบัน ที่ในช่วงอายุคนหนึ่งมีเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมเกิดขึ้นมากมาย วิถีชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากอดีต มีความเปิดกว้าง ยอมรับ และให้ความสำคัญกับข้อมูลความรู้และข่าวสารที่หลากหลาย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้คนในศตวรรษนี้จึงไม่สามารถใช้ความรู้และทักษะบางอย่างในอดีตมาแก้ปัญหาในปัจจุบันได้ดี การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงไม่ใช่กระบวนการถ่ายทอดความรู้ แต่คือการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้คนนั่นเอง การศึกษาและการเรียนรู้ ถือเป็นสิ่งที่ควรได้รับการยอมรับ และให้ความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข การศึกษาเป็นเทคนิค หรือเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อม ต่อการเปลี่ยนแปลง ทางค่านิยม เจตคติ และวัฒนธรรมในสังคม ควรมีเป้าหมายสำคัญ ในการพัฒนาคนในฐานะพลเมืองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอย่างสมดุล มี

ภาวะผู้นำการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมแรงบันดาลใจให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย การเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการรังสรรค์สิ่งใหม่ ๆ การเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวม และการเรียนรู้เพื่อการนำไปปฏิบัติ มุ่งสร้างการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ พึ่งพาตนเองได้ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ทั้งนี้ หลักสูตรและวิธีการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มิใช่การจดจำเนื้อหาวิชา เน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง และลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง และต่อยอดความรู้นั้นได้ด้วยตนเอง ผู้สอนต้องสามารถสร้างและออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศเกื้อหนุนและเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การเชื่อมโยงความรู้หรือแลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชนและสังคมโดยรวม จัดการเรียนรู้ผ่านบริบทความเป็นจริง และการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือ และแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงความจำเป็น ที่ต้องทำการศึกษา และค้นคว้าเพื่อให้ทราบว่า แนวคิดการจัดการเรียนการสอนในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างไรบ้าง และมีสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ตลอดจนแนวทางการจัดการเรียนการสอนนิพนธ์ธรรม มีอะไรเป็น

ปัจจัยมูลเหตุแห่งปัญหาดังกล่าว ซึ่งผลการศึกษา ค้นคว้าในครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลที่สำคัญที่คณะสงฆ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ร่วมกันปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยากรต่าง ๆ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดปทุมธานีให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นเพื่อให้เยาวชนไทยที่สนใจบวชเป็นสามเณรและประชาชนไทย ที่สนใจบวชเป็นพระภิกษุ ได้ศึกษาเล่าเรียนเพื่อบ่มบารมีหลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาไปทำประโยชน์แก่ประเทศชาติและส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงสืบไป

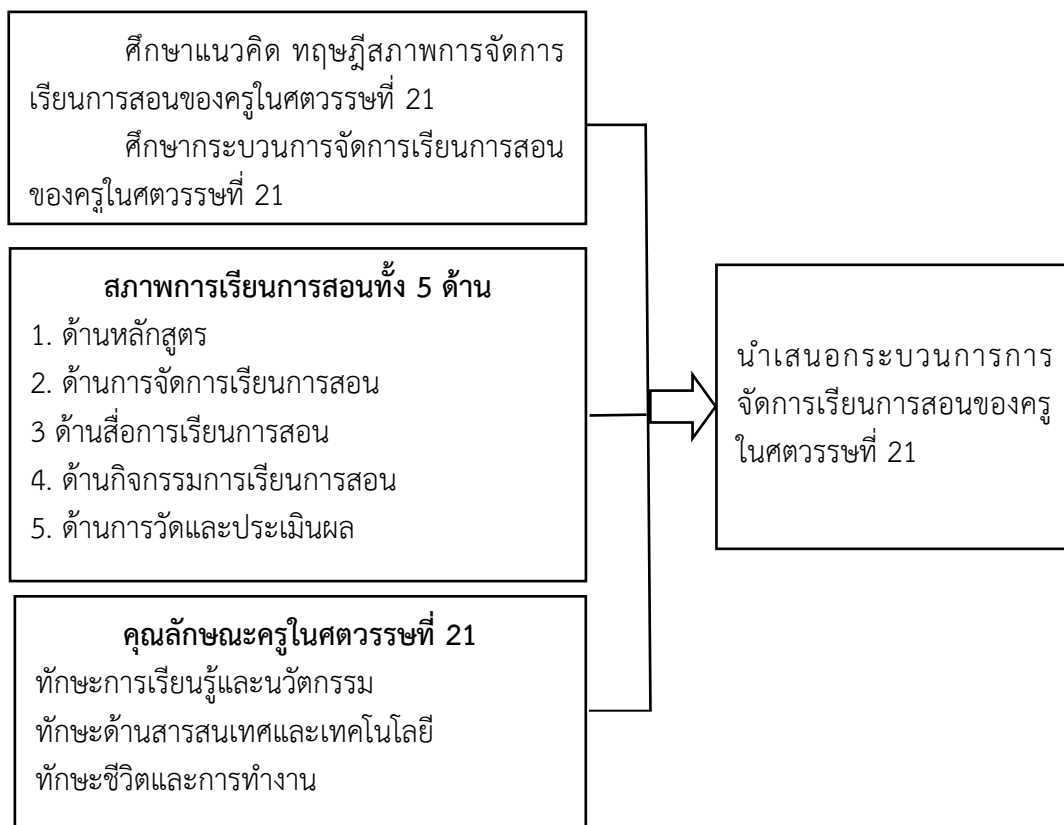
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21
3. เพื่อนำเสนอกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง “กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและสภาพการจัดการเรียนการ

สอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระ นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และประมวลเข้า
ปรีดีธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดปทุมธานี เป็นกรอบแนวคิดไว้ ดังภาพ

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research Method) โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นงานหลักและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นงานสนับสนุน โดยการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ใช้แบบสัมภาษณ์ (เชิงคุณภาพ) และแบบสอบถาม (เชิงปริมาณ) การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ (เชิงคุณภาพ) และส่งแบบสอบถามไปยังผู้ตอบ (เชิงปริมาณ) และผสมในเชิงวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและด้วยวิธีการทางสถิติ ตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระภิกษุสามเณรที่เรียนนักรธรรม ชั้นตรี โท เอก ในจังหวัดปทุมธานีจำนวน 880 รูป กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระภิกษุสามเณรที่เรียนนักรธรรม ชั้น ตรี โท เอก ในจังหวัดปทุมธานี โดยสุ่ม ตัว สูตร Krejcie & Morgan (อ้างอิง ใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2551, น. 49) ได้ขนาดตัวอย่างประชากรคือ 260 รูป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบ แบบ ส อ บ ถ า ม (Questionnaire) ประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม 1) แบบสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากเอกสาร 1) แบบสอบถาม และ 2) จากแบบสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์เชิงปริมาณจากแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ (Contact Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ดังนี้ จากการศึกษาสภาพการณ์การเรียนการสอนของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดปทุมธานี สภาพการณ์การเรียนการสอน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และ ศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ แบบสอบถามและสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ จึงได้เสนอกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ตามขั้นตอนคือ 1) ศึกษาหลักสูตรเพื่อจัดลำดับการสอน 2) วางแผนจัดการเรียนการสอน 3) ใช้สื่อการสอนสำหรับผู้เรียน 4) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม 5) ประเมินผลวัดผลเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาได้ และพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ซึ่งจำเป็นในปัจจุบันและอนาคตต่อไป จึงออกมาเป็นกระบวนการคือ กระบวนการที่ 1 หลักสูตรศึกษาเนื้อหาและบูรณาการให้เป็นประโยชน์

ต่อสังคม กระบวนการที่ 2 การจัดการเรียนการสอน วางแผนการสอนให้เชื่อมโยงและใช้เทคโนโลยีมาใช้อย่างเป็นระบบ กระบวนการที่ 3 สื่อการเรียนการสอน พัฒนากิจกรรมอินโนเวชั่น เน้นการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรียนรู้การใช้สื่อและผลิตสื่อ นำไปสู่การแลกเปลี่ยนให้สังคม กระบวนการที่ 4 กิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมการสร้างกลยุทธ์ส่งเสริมการเรียนรู้ในลักษณะอาชีพต่าง ๆ ที่มีเทคโนโลยีสอดแทรกเข้าไปในระบบการเรียนรู้ และการดำรงชีวิต สร้างความดุลให้การดำรงชีวิต กระบวนการที่ 5 การวัดและประเมินผล ผู้สอนควรแจ้งผู้เรียนให้ทราบถึงจุดประสงค์ของบทเรียน เพื่อจะได้ทำการวัดผลประเมินผลและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และนำมาพัฒนา

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดปทุมธานี ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาสภาพการณ์การจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดปทุมธานี วิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานของนักเรียนเพื่อหา ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

พระภิกษุสามเณรเรียนนักธรรมตรี โท เอก เป็นพระภิกษุ จำนวน 181 รูป เป็นสามเณร จำนวน 79 รูป พระภิกษุสามเณรเรียนนักธรรมตรี โท เอก พระภิกษุมีอายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 111 รูป สามเณรมีอายุ 12-19 ปี จำนวน 79 รูป พระภิกษุมีอายุ 30-39 ปี จำนวน 38 รูป พระภิกษุมีอายุ 20-29 ปี

จำนวน 32 รูป พระภิกษุสามเณรที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นนักธรรมตรี จำนวน 149 รูป นักธรรมโท จำนวน 60 รูป นักธรรมเอก จำนวน 51 รูป พระภิกษุสามเณรที่มีการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 83 รูป มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 44 รูป มัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 36 รูป อนุปริญาตรี จำนวน 19 รูป ปริญาตรี จำนวน 77 รูปปริญาโท 1 รูป ปริญาเอก ไม่มี

2. ผลวิเคราะห์ความคิดเห็นของ นักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของ ครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ทั้ง 5 ด้าน

พบว่าระดับความคิดเห็นของ นักเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ที่ได้ทำการศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในลำดับมากตามลำดับดังนี้ ได้แก่ อันดับ 1 ด้านการวัดผลและประเมินผล อันดับ 2 ด้านสื่อการเรียนการสอน อันดับ 3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อันดับ 4 ด้านหลักสูตร อันดับ 5 ด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

3. ผลการศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดปทุมธานี

3.1 กระบวนการจัดการเรียนการสอน พบว่าระดับความคิดเห็นของ นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามตามความ

คิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม กระบวนการจัดการเรียนการสอน ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นมีผลอยู่ในระดับมาก ดังนี้ 1) วิเคราะห์และสังเคราะห์หลักสูตร เพื่อจัดลำดับการสอน 2) จัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ 3) เลือกใช้สื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียน 4) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม 5) ประเมินผลวัดผลเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนา ตามลำดับ

3.2 ทักษะตามรูปแบบการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 จากผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นของ ผู้ตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม รูปแบบการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี ครูมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้มีความเข้าใจผู้เรียนและสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองได้จากภายในตัวของผู้เรียนเองโดยเชื่อมโยงความรู้ต่างได้ ครูสามารถจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และผู้เรียนกับครู และ ครูสามารถออกแบบสร้างสรรค์ กิจกรรมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน

4. ผลการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ในประเด็นว่าท่านเตรียมการสอน

อย่างไรสรุปได้ว่า ขั้นตอนการเรียนการสอน นั้นเริ่มที่ศึกษาหลักสูตรที่จะทำการสอนวางแผนการสอนและคำนวณเวลาที่จะสอนทั้งหมดและเวลาที่จะสอนในแต่ละครั้ง จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน จัดเตรียมสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน เช่น หนังสือ พาวเวอร์พอยต์ สื่อวิดีโอ ออกแบบกิจกรรมในการสอนเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมสรุปการเรียนการสอนเพื่อวัดผล ประเมินผลเพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

5. ผลการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ในประเด็นว่าท่านพัฒนาคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 อย่างไรสรุปได้ว่า

ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ

ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ดังนั้น ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ ความรู้ด้านเทคโนโลยี

ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญดังต่อไปนี้ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง

ตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบต่อข้อบกพร่อง (Accountability) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

การพัฒนาคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งสำคัญที่ครูในปัจจุบันต้องมิดังนั้นจึงมีความสำคัญและต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นโดยการฝึกฝน เข้าอบรมในคอร์สเรียนในผู้เชี่ยวชาญมาถ่ายทอดความรู้ หรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อทำให้เกิดทักษะและนำมาพัฒนาต่อไป

6. ผลการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ในประเด็นว่ากระบวนการการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ควรเป็นอย่างไรสรุปได้ว่า

กระบวนการการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ควรพัฒนาทักษะทางด้านต่างๆให้ดียิ่งขึ้นเหมาะกับโลกปัจจุบันและอนาคตที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมนั้น ครูผู้สอนจะพัฒนาตนเองให้เกิดทักษะ โดยเฉพาะทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี มาใช้ในการเรียนการสอน ครูควรมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี ทักษะในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เข้าใจผู้เรียนและสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองได้จากภายในตัวของผู้เรียนเองโดยเชื่อมโยงความรู้ต่างได้ สามารถจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และผู้เรียนกับครูและสามารถออกแบบสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน

เพื่อนำเสนอกระบวนการการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดปทุมธานี

การนำเสนอกระบวนการการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดปทุมธานี จากการได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน ทั้ง 5 ด้าน ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และกระบวนการการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์ให้เป็นขั้นตอนกระบวนการดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์และสังเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดลำดับการสอน ขั้นตอนที่ 2 จัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนที่ 3 เลือกใช้สื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียน ขั้นตอนที่ 4 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลวัดผลเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาเพื่อให้ครูและนักเรียนได้มี ทักษะตามรูปแบบการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 จากผลการศึกษา พบว่าระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม รูปแบบการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี ครูมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนเข้าใจผู้เรียนและสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองได้จากภายในตัวของผู้เรียนเองโดยเชื่อมโยงความรู้ต่างได้ ครู

สามารถจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และผู้เรียนกับครู และ ครูสามารถออกแบบสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดปทุมธานี โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ทั้ง 5 ด้าน

พบว่าระดับความคิดเห็นของ นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ที่ได้ทำการศึกษาทั้ง 5 ด้าน ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในลำดับมากตามลำดับดังนี้ ได้แก่ อันดับ 1 ด้านการวัดผลและประเมินผล อันดับ 2 ด้านสื่อการเรียนการสอน อันดับ 3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อันดับ 4 ด้านหลักสูตร อันดับ 5 ด้านการจัดการเรียนการสอน

1.1 ด้านหลักสูตร ควรศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาหลักสูตรขอบเขตวัตถุประสงค์ในบทเรียนว่าจุดไหนควรเน้นให้สังเกต เพื่อสื่อสารให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย

และเกิดทักษะ เช่น ทักษะการหาความรู้ด้วยตนเองได้ ทักษะการใช้เหตุผลและความคิดในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ ทักษะการทำงานเป็นทีมที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะในการใช้ชีวิตที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นได้ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย พระครูปัญญาวุฒนกิจ ปญญาทตฺตโน (พึงสูงเนิน) (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ช่วงชั้นที่ 3 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยด้านที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด ได้แก่ ด้านหลักสูตร รองลงมา ได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามลำดับ

1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน หลังจากที่ได้ศึกษาเนื้อหาของหลักสูตรเรียบร้อยแล้ว จากนั้นก็ให้กำหนดบทเรียนและระยะเวลาในการศึกษาเล่าเรียนเพื่อจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน เลือกใช้สื่อและวิธีการสอนให้เหมาะสมตามเนื้อหา ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดเกิดทักษะ เช่น ทักษะการหาความรู้ด้วยตนเองได้ ทักษะการใช้เหตุผลและความคิดในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ ทักษะการทำงานเป็นทีมมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทักษะการใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะในการใช้ชีวิตที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นได้ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงควรกำหนดบทเรียนการเรียนการสอนและระยะเวลาในการสอนเพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและสามารถทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุชน วงศ์แดง (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าด้านการเรียนการสอน พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาด้านการเรียนการสอน โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3 ข้อแรก คือนักเรียนได้เตรียมตัวก่อนมาเรียนด้วยการอ่านหนังสือล่วงหน้าสม่ำเสมอ นักเรียนได้รับผิดชอบหน้าที่ของตนเองในการเรียนเป็นอย่างดี และครูเน้นการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน รองลงมาคือนักเรียนได้วางแผนการเรียนตามตารางที่กำหนดให้เป็นอย่างดี ข้อที่นักเรียนมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือครูกำหนดเนื้อหาสาระในการสอนแต่ละครั้งให้เหมาะสมกับเวลาเรียน

1.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน หลังจากที่ได้จัดการเรียนการสอนขั้นตอนต่อไปคือการเลือกใช้สื่อการสอน ทั้งสื่อทั้งด้านเทคโนโลยีเช่น วิดีโอภาพเคลื่อนไหว สื่อ

เสียงและสื่อการสอนที่ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนควรเป็นสื่อที่มีเนื้อหาไม่ซับซ้อนมากและเน้นในเรื่องของการสังเกตเพื่อให้นักเรียนสามารถจดจำเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดเกิดทักษะ เช่น ทักษะการหาความรู้ด้วยตนเองได้ ทักษะการใช้เหตุผลและความคิดในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ ทักษะการทำงานเป็นทีมที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะในการใช้ชีวิตที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นได้ ดังนั้นการเลือกใช้สื่อควรคำนึงถึงความเหมาะสมและควรมีเนื้อหาที่ไม่ซับซ้อนมากนักเพื่อจะทำให้นักเรียนสามารถจดจำเนื้อหาได้ง่ายขึ้นและสามารถพัฒนาทักษะให้ดียิ่งขึ้น

1.4 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อจะได้สังเกตนักเรียนและจะได้เลือกใช้วิธีการสอนให้เหมาะสมและพัฒนาจุดเด่นแก้ไขจุดด้อยของนักเรียนได้ ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะ เช่น ทักษะการหาความรู้ด้วยตนเองได้ ทักษะการใช้เหตุผลและความคิดในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ ทักษะการทำงานเป็นทีมที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะในการใช้ชีวิตที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นได้ ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนควรเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุดใช้เวลาที่กระชับต่อเนื้อหาความรู้ที่ได้และหลังจากทำกิจกรรมแล้วควรสรุปผลการทำกิจกรรมในครั้งนี้นั้นด้วย

สอดคล้องกับกับรายงานการวิจัย สีน งาม ประโคน และคณะ (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการสอนของครูสอน วิชา พระพุทธศาสนา ในโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา” ผลการศึกษาพบว่า ครูไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนมาก มากกวาร้อยละ 90 ขึ้นไป นอกจากนั้นยังมีครู น้อยกวาร้อยละ 40 ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการยกตัวอย่างเรื่องสามเณรบัณฑิต ประกอบการสอนและเรื่องนารูจากพระไตรปิฎก ครูใช้วิธีการสอน มากร้อยละ 80 ขึ้นไป ด้วยการอธิบายเนื้อหาสาระให้นักเรียนเข้าใจ และจัดกิจกรรมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเลือกใช้สภาพแวดล้อมในชุมชนและวัดใกล้โรงเรียน พร้อมกับการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนอย่างสนุกสนานและสนใจผู้เรียน ครูใช้สื่อปฐมภูมิ มากร้อยละ 90 ขึ้นไป คือ พระพุทธรูป พระภิกษุ โต๊ะหมู่บูชา วัด บ้าน และชุมชน ครูใช้สื่อทุติยภูมิ มากร้อยละ 80 ขึ้นไป แต่ยังพบว่า ครูน้อยกวาร้อยละ 35 ใช้สื่อการสอนการยกตัวอย่างเรื่องพระสารีบุตร โปรตมารดา เรื่องสามเณรบัณฑิต และประวัติเจ้าพระยาสุธรรมมนตรีประกอบการสอน

1.5 ด้านการวัดและประเมินผล ใน การวัดผลประเมินผลนั้นครูผู้สอนควรแจ้งนักเรียนให้ทราบถึงจุดประสงค์ของบทเรียน นั้นนั้นเพื่อจะได้ทำการวัดผลประเมินผลและพัฒนาให้นักเรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะ เช่น ทักษะการหาความรู้ด้วยตนเองได้ ทักษะการใช้เหตุผลและความคิดในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ ทักษะการทำงานเป็นทีมที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมี

วิจารณ์ญาณ ทักษะในการใช้ชีวิตที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นได้ ดังนั้นการวัดผลประเมินผลจึงมีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อจะได้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาบทเรียนและนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างดียิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สารธร แก่นมณี และคณะ (2543, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่มีระดับชั้นแตกต่างกัน คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความคิดเห็นต่อการประเมินผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับมาก และแตกต่างกัน นอกจากนี้พบว่า นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกัน คือ เพศชาย และเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อการประเมินผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาระบบการจัดการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดปทุมธานี

2.1 กระบวนการจัดการเรียนการสอน พบว่าระดับความคิดเห็นของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม กระบวนการจัดการเรียนการสอน ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความคิดเห็นมีผลอยู่ในระดับมาก

ดังนี้ 1) วิเคราะห์และสังเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดลำดับการสอน 2) จัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ 3) เลือกใช้สื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียน 4) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม 5) ประเมินผลวัดผลเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนา ตามลำดับ ควรจัดการเรียนการสอนโดยเริ่มจากวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักสูตรว่ามีจุดประสงค์อย่างไรผู้เรียนเป็นใครมีเวลาเรียนเท่าไร กำหนดบทเรียนเพื่อจัดลำดับการสอนให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดการใช้สื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนได้ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมได้และประเมินผลวัดผลเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาทั้งด้านการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้ดียิ่งขึ้นและพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์

2.2 ทักษะตามรูปแบบการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 จากผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นของ ผู้ตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม รูปแบบการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี ครูมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนเข้าใจผู้เรียนและสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองได้จากภายในตัวของผู้เรียนเองโดยเชื่อมโยงความรู้ต่างได้ ครูสามารถจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกันและผู้เรียนกับครู และ ครูสามารถออกแบบสร้างสรรค์ กิจกรรมการเรียนรู้ จัด

สภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะความสามารถตามวัตถุประสงค์ และทักษะที่มีความจำเป็นในปัจจุบันและอนาคต

2.3 เพื่อนำเสนอกระบวนการการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดปทุมธานี การนำเสนอกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ในจังหวัดปทุมธานี จากการได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน ทั้ง 5 ด้าน ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยสังเคราะห์ให้เป็นขั้นตอน จึงได้เสนอกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ตามขั้นตอนคือ 1.ศึกษาหลักสูตรเพื่อจัดลำดับการสอน 2.วางแผนจัดการเรียนการสอน 3.ใช้สื่อการสอนสำหรับผู้เรียน 4.จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม 5. ประเมินผลวัดผลเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาได้และพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 คือทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ซึ่งจำเป็นในปัจจุบันและอนาคตต่อไป จึงออกมาเป็นกระบวนการคือ กระบวนการที่ 1 หลักสูตร ศึกษาเนื้อหาและบูรณาการให้เป็นประโยชน์ ต่อสังคม กระบวนการที่ 2 การจัดการเรียนการสอน วางแผนการสอนให้เชื่อมโยงและใช้เทคโนโลยีมาใช้อย่างเป็นระบบ กระบวนการที่ 3 สื่อการเรียนการสอน พัฒนากิจกรรมอินโนเวชั่น เน้นการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา

เรียนรู้การใช้สื่อและผลิตสื่อ นำไปสู่การแลกเปลี่ยนให้สังคม กระบวนการที่ 4 กิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมการสร้างกลยุทธ์ส่งเสริมการเรียนรู้ในลักษณะอาชีพต่าง ๆ ที่มีเทคโนโลยีสอดแทรกเข้าไปในระบบการเรียนรู้ และการดำรงชีวิต สร้างความดุลให้การดำรงชีวิต กระบวนการที่ 5 การวัดและประเมินผล ผู้สอนควรแจ้งผู้เรียนให้ทราบถึงจุดประสงค์ของบทเรียน เพื่อจะได้ทำการวัดผลประเมินผลและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และนำมาพัฒนาตามลำดับขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์และสังเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดลำดับการสอน ขั้นตอนที่ 2 จัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนที่ 3 เลือกใช้สื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียน ขั้นตอนที่ 4 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลวัดผลเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนา เพื่อให้ครูและนักเรียนได้มี ทักษะตามรูปแบบการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 จากผลการศึกษา พบว่าระดับความคิดเห็นของ ผู้ตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม รูปแบบการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี ครูมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้มีความเข้าใจผู้เรียน และสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองได้จากภายในตัวของผู้เรียนเองโดยเชื่อมโยงความรู้ต่างได้ ครูสามารถจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และผู้เรียนกับครู และ

ครูสามารถออกแบบสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน พัฒนาให้เกิดทักษะ ได้แก่

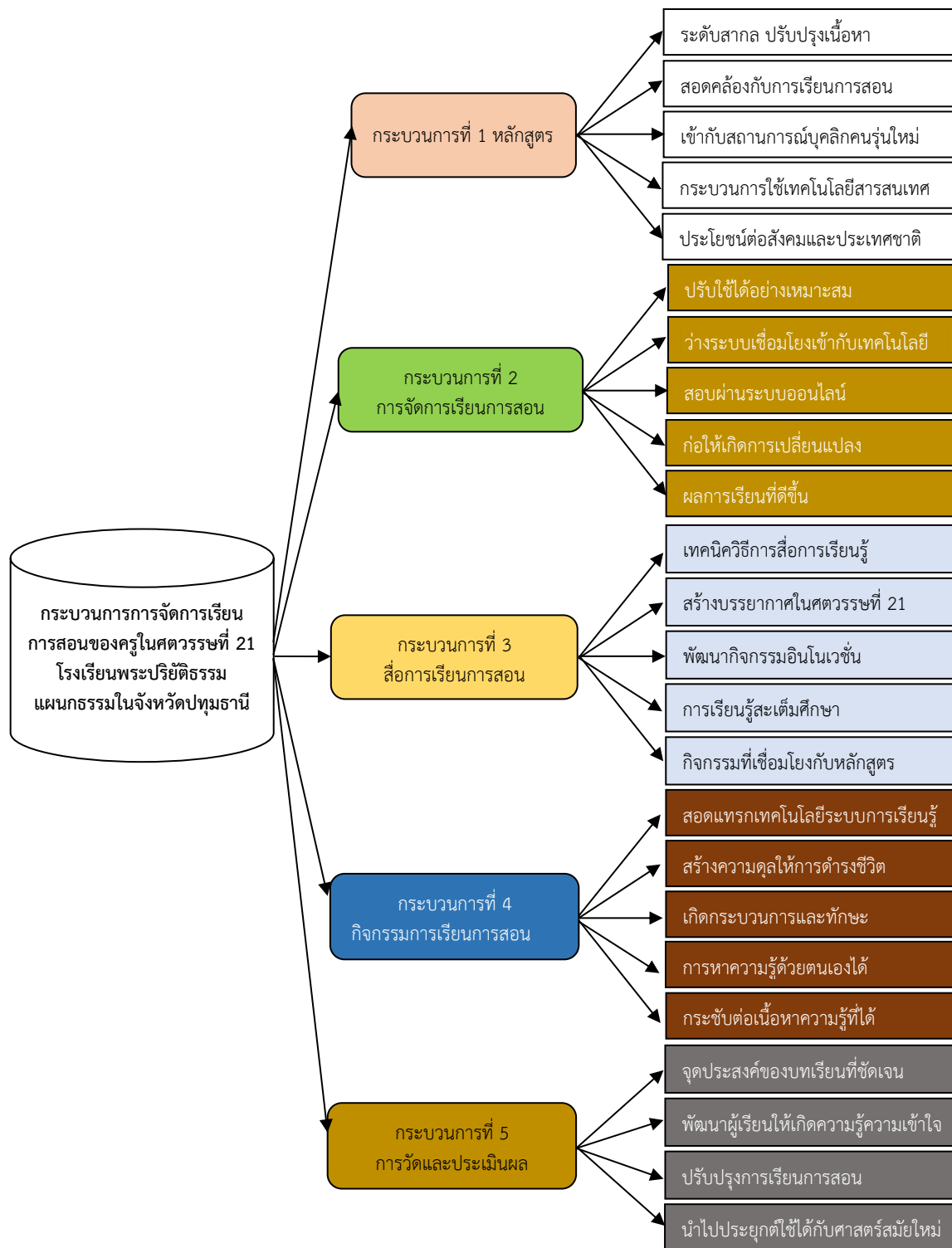
ทักษะด้านการเรียนรู้ และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสาร และการร่วมมือ

ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ดังนั้น ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ ความรู้ด้านเทคโนโลยี

ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญดังต่อไปนี้ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบ ขอบเขต (Accountability) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพร ชลารักษ์ (2558, น. 64-71) เรื่องบทบาทของครูกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผล

ต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ด้วย เดิมการศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะเพียงอ่านออกเขียนได้ (Literacy) เท่านั้น แต่สำหรับในศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ออกแบบการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลได้ ประการสำคัญ คือ ครูในศตวรรษที่ 21 จะต้องไม่ตั้งตนเป็น "ผู้รู้" แต่ต้องแสวงหาความรู้ไป พร้อม ๆ กันกับผู้เรียนในขณะเดียวกัน การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นให้ทั้งผู้เรียนและครูก้าวเข้าสู่การเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน ผู้ที่ต้องพัฒนา ไม่ใช่เพียงผู้เรียนเท่านั้น แต่รวมไปถึงครูด้วยที่ต้องปรับบทบาทเป็นครูในศตวรรษที่ 21 โดยการไม่ตั้งตนเป็น "ผู้รู้" แต่เป็น "ผู้เรียนรู้" เรียนไปพร้อมกับผู้เรียน ปรับกระบวนการเรียนการสอนเป็น "สอนน้อย เรียนมาก" เรียนรู้จากการปฏิบัติ เรียนรู้จากชีวิตจริง เรียนรู้จากความซับซ้อนและไม่ชัดเจนของโลกและสังคม รวมไปถึงสร้างความรู้ขึ้นใช้เองและส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ขึ้นใช้เองเช่นกัน ครูต้องพัฒนาและปรับเปลี่ยนบทบาทเป็น "โค้ช" และการออกแบบการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ภาพองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม

1.2 ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี

1.3 ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทักษะด้านชีวิตและอาชีพในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ

1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การใช้สื่อผลิตและพัฒนาสื่อต่างๆ

1.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวัดผลประเมินผลเพื่อใช้ในการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

2.1 จากผลการวิจัยควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ผ่านกระบวนการการเรียนรู้การสอน

2.2 จากผลการวิจัยควรส่งเสริมสภาพการเรียนรู้การสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม ทั้ง5ด้าน อย่างเป็นระบบ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม

3.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม

3.3 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม

แหล่งอ้างอิง

ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2551). การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยด้วยสถิติด้วย SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 9).

กรุงเทพฯ: เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์.

นวพร ชลารักษ์. (2558). บทบาทของครูกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 9(1), 64-71.

พระครูปัญญาวัฒน์กิจ ปญญาวฑฒโน (พึงสูงเนิน). (2549). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ช่วงชั้นที่ 3 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).

พระมหาสุชน วงศ์แดง. (2540). การประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

- สาธิต แก่นมณี และคณะ. (2543). การประเมินผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดแพร่. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สิน งามประโคน และคณะ. (2550). ประสิทธิภาพการสอนของครูสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศึกษาการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
A STUDY OF THE USE OF EDUCATIONAL INNOVATION IN SOCIAL STUDIES,
RELIGION AND CULTURE IN THE 21ST CENTURY OF PRIMARY SCHOOL
TEACHERS IN BANG KHEN DISTRICT OF BANGKOK

พระดรรณภัทร จิตตปญโญ (ศรีทับทิม) ¹

Phra Daranpat Jittapanyo (Sritabtim)

เกษม แสงนนท์ ²

Kasem. Seangnon

ยุทธีวีร์ แก้วทองใหญ่ ³

Yutthawee Keawthongyai

Corresponding Author E-mail: daranpat.sri@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 2) เพื่อศึกษาการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 3) เพื่อเสนอแนวทางการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิจัยแบบผสานวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่า สภาพการใช้ นวัตกรรมทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) ตามลำดับ ได้แก่ อันดับ 1 นวัตกรรม การเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.47$) อันดับ 2 นวัตกรรม การประเมินผล ($\bar{X} = 4.40$) อันดับ 3 นวัตกรรม สื่อการสอน ($\bar{X} = 4.34$) อันดับ 4 นวัตกรรม ทางด้านหลักสูตร ($\bar{X} = 4.30$) อันดับ 5 นวัตกรรม การบริหาร ($\bar{X} = 3.67$)

2. การใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่า มีการพัฒนา นวัตกรรมทั้ง 5 ด้าน ตามลำดับ คือ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านนวัตกรรมสื่อการสอน 4) ด้านการประเมินผล 5) ด้านการบริหาร

3. แนวทางการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูควรบูรณาการนวัตกรรมกับหลักสูตร แกนกลาง สรุปรเนื้อหาผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ใช้นวัตกรรมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน ไม่ เบื่อหน่าย กล้าคิด กล้าทำ อยากเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ฝึกให้สืบค้นผ่านคอมพิวเตอร์ เรียนแบบมีส่วนร่วม เน้นสอน ด้วยการปฏิบัติ จัดการความรู้ในองค์กร และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ

คำสำคัญ: นวัตกรรม, การสอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, ศตวรรษที่ 21

¹ หลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

² ผู้อำนวยการหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ABSTRACT

The objectives of the study included 1) to study the conditions of the educational innovation in Social Studies, Religion and Culture; 2) to study the use of the educational innovation in Social Studies, Religion and Culture; and 3) to propose the ways of using the educational innovation in Social Studies, Religion and Culture in the 21st century of elementary school teachers in Bang Khen District of Bangkok. The study was a mixed method between a quantitative research and qualitative one in nature.

The results of the study found that:

1. Regarding the conditions of the educational innovation in Social Studies, Religion and Culture it found that in a high level overall ($\bar{X} = 4.24$). The highest level was on educational innovation ($\bar{X} = 4.47$), followed by evaluating innovation ($\bar{X} = 4.40$), teaching media innovation ($\bar{X} = 4.34$), curriculum ($\bar{X} = 4.30$), and administrative innovation ($\bar{X} = 3.67$) respectively.

2. In respect of the use of the educational innovation in Social Studies, Religion and Culture in the 21st century of elementary school teachers in Bang Khen District of Bangkok it found that there were more outcomes of developing the educational innovation respectively 1) in the curriculum innovation 2) in the educational innovation 3) in the teaching media innovation 4) in the evaluation innovation and 5) in the administrative innovation.

3. For the proposal of ways for using the educational innovation in Social Studies, Religion and Culture in the 21st century of primary school teachers in Bang Khen District of Bangkok it revealed that teachers should integrate the innovation with the core curriculum, make a summary of content through printed media, using the innovation in association with the local environment, encouraged students to be happy, un bored, curious to think and do, eager to newly acquire, trained students how to study via a computer, used a participatory learning method, emphasized a practical study, used knowledge management in the organization and Information Technology for management.

Keywords: Innovation, Teaching Social Religion Culture, 21 Century

บทนำ

การเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมนั้น เป็นเรื่องที่สำคัญจะเห็นว่าพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มีบทบัญญัติ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษาและ นวัตกรรมการศึกษาไว้หลายมาตรา มาตราที่ สำคัญ คือ มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการ วิจัยและพัฒนาการผลิตและการพัฒนา เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและ

เหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย และในมาตรา 22 "การจัดการศึกษาต้องยึด หลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมี ความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็ม ตามศักยภาพ"

การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาให้ สำเร็จได้ตามที่ ระบุไว้ในพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ดังกล่าว จำเป็นต้องทำการศึกษาวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมการศึกษาใหม่ ๆ ที่จะเข้ามาช่วย แก้ไขปัญหาทางการศึกษาทั้งในรูปแบบของ การศึกษาวิจัย การทดลองและการประเมินผล นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ว่ามีความ เหมาะสมมากน้อยเพียงใด นวัตกรรมที่นำมาใช้ ทั้งที่ผ่านมาแล้วและที่จะมีในอนาคตมีหลาย ประเภทขึ้นอยู่กับการประยุกต์ใช้นวัตกรรมใน ด้านต่าง ๆ ในที่นี้จะขอกล่าวคือ นวัตกรรม 5 ประเภท คือ 1. นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร 2. นวัตกรรมการเรียนการสอน 3. นวัตกรรมสื่อ การสอน 4. นวัตกรรมการประเมินผล 5. นวัตกรรมการบริหารจัดการ

ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology : ICT) ทำให้ทักษะ ที่จำเป็น สำหรับคนในยุคศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนไปจาก ยุคศตวรรษที่ 20 อย่างชัดเจน เหตุเนื่องจาก งานที่เคยใช้คนทำงานกับเครื่องจักรกำลัง เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เพราะคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีโทรคมนาคมได้ขยายขีด ความสามารถจนสามารถทำงานแทนที่คนได้ สัดส่วนแรงงานระดับชาติบางส่วนที่เพิ่มขึ้นใน งานที่เน้นการคิดอย่างผู้เชี่ยวชาญและต้องใช้ การสื่อสารที่ซับซ้อน ซึ่งเป็นงานที่คอมพิวเตอร์ ไม่สามารถทำแทนคนได้ในศตวรรษที่ 21 จึง ต้องมีความเชี่ยวชาญในการสื่อสาร ที่ซับซ้อน จากยุคเดิม สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดองค์ ความรู้ที่ชัดเจนและนำไปใช้ในชีวิตรจริงได้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2559, น. 1-2)

กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนใน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียน

ทั้งนี้เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้นี้ว่าด้วย การ อยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่าง รวดเร็วตลอดเวลา การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ ซึ่งแตกต่างกันอย่างหลากหลาย การปรับ ตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม ทำให้เป็น พลเมืองที่รับผิดชอบ มีความสามารถทาง สังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่ เหมาะสม โดยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อก งามในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านความรู้ คือ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะให้ความรู้แก่ผู้เรียน ในเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอดและหลักการ สำคัญๆในสาขาวิชาต่าง ๆ สังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประชากร ศึกษา และสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามขอบเขตที่ กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้น โดยจัดการเรียนรู้ ในลักษณะ บูรณาการหรือสหวิทยาการ

2. ด้านทักษะและกระบวนการ คือ ใน การเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นั้น ผู้เรียนควรจะได้พัฒนากระบวนการต่าง ๆ จนเกิดทักษะและกระบวนการ ดังนี้

2.1 ทักษะการคิด เช่น การสรุป ความคิด การแปลความ การวิเคราะห์หลักการ และการนำไปใช้ ตลอดจนการคิดอย่างมี วิจารณญาณ

2.2 ทักษะการแก้ปัญหา ตาม กระบวนการทางสังคมศาสตร์ กระบวนการสืบ สอบ เช่น ความสามารถในการตั้งคำถามและ การตั้งสมมติฐานอย่างมีระบบ การรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล การทดสอบสมมติฐาน และสรุปเป็นหลักการ

2.3 ทักษะการเรียนรู้ เช่น ความสามารถในการแสวงหาข้อมูลความรู้โดย การอ่าน การฟัง และการสังเกต ความสามารถ

ในการสื่อสารโดยการพูด การเขียน และการนำเสนอ ความสามารถในการตีความ การสร้างแผนภูมิ แผนที่ ตารางเวลา และการจัดบันทึก รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้

2.4 ทักษะกระบวนการกลุ่ม เช่น ความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย การทำงานของกลุ่ม ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ สร้างสรรค์ผลงาน ช่วยลดข้อขัดแย้งและแก้ปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านเจตคติและค่านิยม คือ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยพัฒนาเจตคติ และค่านิยม เกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเอง พึ่งตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน มีนิสัยในการเป็นผู้ผลิตที่ดี มีความพอดีในการบริโภค เห็นคุณค่าของการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่าอนุรักษ์ และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา และการปกครองของศาสนา และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4. ด้านการจัดการและการปฏิบัติ คือ กิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถนำความรู้ ทักษะ ค่านิยมและเจตคติที่ได้รับการอบรมบ่มนิสัยมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้ เมื่อมองใน

ภาพรวมๆ แล้วจะพบว่า ความสำคัญของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรม มีทักษะกระบวนการต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ประกอบ การตัดสินใจ อย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิต และมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในฐานะพลเมืองดีแล้ว ยังช่วยให้เข้าใจความรู้ทางจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนามาพัฒนาตนเอง และสังคมได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการใช้วัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ใช้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล เพื่อนำผลของการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาโดยใช้แนวทางการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการใช้แนวทางการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาการใช้แนวทางการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

3. เพื่อเสนอแนวทางการใช้แนวทางการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 ของครู
โรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน
กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ใช้วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) นำและวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คน และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร 5 คน การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ (Contact Analysis)

1. กลุ่มประชากรตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูระดับประถมศึกษาเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 451 คน 5 โรงเรียน (ดังตารางที่ 3.1)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากกลุ่มประชากรโดยการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie&Morgan) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557, น. 49) จากการคำนวณที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ± 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คนเทียบสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามขนาดโรงเรียน ดังตารางที่ 3.1 เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงเรียนแล้ว จึงทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple - Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับฉลากแบบไม่ใส่กลับ (Without

Replacement) จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

2.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน

2.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับนวัตกรรมและสื่อเทคโนโลยีประกอบด้วย 5 ประเภท คือ นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร นวัตกรรมการเรียนการสอน นวัตกรรมสื่อการสอน นวัตกรรม การประเมินผล และนวัตกรรม การบริหาร

โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวทฤษฎีของลิเคิร์ต (Likert) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557, น. 49) ที่ 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ให้น้ำหนักคะแนนตามแนวทางการสร้างเครื่องมือการวัดของ Likert ดังนี้

มากที่สุด กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน

มาก กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน

ปานกลาง กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน

น้อย กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน

น้อยที่สุด กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

2.3 ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-end questions) ในประเภท 5 ด้าน แต่ละด้านเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปดังนี้

3.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ในรายด้าน ทั้ง 5 ด้านนำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

เกณฑ์การให้ความหมายของคะแนนความคิดเห็น แปลตาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ความหมาย

4.50 – 5.00 มีระดับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้มากที่สุด

3.50 – 4.49 มีระดับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้มาก

2.50 – 3.49 มีระดับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ปานกลาง

1.50 – 2.49 มีระดับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้น้อย

1.00 – 1.49 มีระดับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ที่น้อยที่สุด

3.3 นำแบบสอบถามแบบปลายเปิด

เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการวิเคราะห์และแจกแจงความถี่

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษานวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า ครูระดับประถมศึกษาเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่อายุ 31-40 ปี จำนวน 75 คน อายุ 20-30 ปี จำนวน 58 คน อายุ 41-50 ปี จำนวน 51 คน และอายุ 51-60 ปี จำนวน 26 คน ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 165 คน ปริญญาโท จำนวน 45 มีประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี จำนวน 76 คน ประสบการณ์ 6-10 ปี จำนวน 70 คน ประสบการณ์ 16 ปีขึ้นไป จำนวน 33 คน ประสบการณ์ 11-15 ปี จำนวน 31 คน สอนโรงเรียนบ้านคลองบัว จำนวน 69 คน โรงเรียนไทรนิยมสงเคราะห์ จำนวน 56 คน โรงเรียนประชาภิบาล จำนวน 40 คน โรงเรียนบ้านบัวมด จำนวน 34 คน และโรงเรียนวัดไตรรัตนาราม จำนวน 11 คน ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์นวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และ

วัฒนธรรมของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน

พบว่าครูมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ได้แก่ นวัตกรรมการประเมินผล นวัตกรรมสื่อการสอน นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร และ นวัตกรรมการบริหาร ตามลำดับ

2 ผลการศึกษาการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

พบว่านวัตกรรมทางด้านหลักสูตรเป็น การใช้วิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการสอนบุคคลให้มากขึ้น ในด้านนวัตกรรมการเรียนการสอน เป็นการใช่วิธีระบบในการปรับปรุงและคิดค้นพัฒนาวิธีสอนแบบใหม่ๆ ที่เน้นการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทางด้านสื่อการสอนมีการนำศักยภาพของเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนใหม่ๆ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือเพื่อการวัดผลและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำได้อย่างรวดเร็ว สะดวกต่อการตรวจสอบและนำไปใช้วัดประเมินผลผู้เรียน และสุดท้ายการใช้สารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการ เพื่อการ ตัดสินใจของผู้บริหารการศึกษาให้มีความรวดเร็วทันเหตุการณ์ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก นวัตกรรมการศึกษา

ผลการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ในประเด็นว่า การใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ควรเป็นอย่างไรสรุปได้ว่า

นวัตกรรมทางด้านการเรียนการสอนนั้นสามารถจัดเป็น 2 ประเภทคือนวัตกรรมประเภทผลิตภัณฑ์หรือสิ่งประดิษฐ์ และ นวัตกรรมประเภทรูปแบบ เทคนิค / วิธีการสอน ซึ่งรวมทั้งการพัฒนาจิตพิสัยในการเรียนการสอนด้วย

3. เพื่อเสนอแนวทางการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

การนำเสนอแนวทางการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จากการได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน ทั้ง 5 ด้าน ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์ให้เป็นขั้นตอนกระบวนการดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์และสังเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดลำดับการสอน ขั้นตอนที่ 2 จัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนที่ 3 เลือกใช้สื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียน ขั้นตอนที่ 4 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลวัดผลเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนา เพื่อให้ครูและนักเรียนได้มีทักษะตามรูปแบบการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 จากผลการศึกษา พบว่าระดับความคิดเห็นของ ผู้ตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร รูปแบบการ

สอนของครูในศตวรรษที่ 21 ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี ครูมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้มีเข้าใจผู้เรียนและสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองได้จากภายในตัวของผู้เรียนเองโดยเชื่อมโยงความรู้ต่างได้ ครูสามารถจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และผู้เรียนกับครู และ ครูสามารถออกแบบสร้างสรรค์ กิจกรรมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน

พบว่าครูมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ได้แก่ นวัตกรรมการประเมินผล นวัตกรรมสื่อการสอน นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร และ นวัตกรรมการบริหารตามลำดับ

นวัตกรรมการเรียนการสอน

พบว่า ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ นักเรียนมีความสุขและไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

นักเรียนมีความกล้าคิด กล้าทำ ค้นคว้า และเรียนรู้ ด้วยตนเองมากขึ้นในรายวิชา พระพุทธศาสนา และ นักเรียนสามารถค้นคว้าข้อมูลได้ด้วยตนเองจากห้องสมุด ข้อที่มีความคิดเห็นต่ำที่สุด ได้แก่ นักเรียนมีความสนใจความกระตือรือร้นในการสอนมากขึ้นเมื่อมีภาพประกอบ ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัดสญา พูนผล, ชาตรี เกิดธรรม และ บุญเรือง ศรีเหรียญ (2558) ผลการวิจัยพบว่า 1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.96/85.57 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนหลังการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอยู่ในระดับมากที่สุดที่ระดับ .05

นวัตกรรมการประเมินผล

พบว่า ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในห้องประชุม ครูมีการสอนจากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจโดยใช้แบบทดสอบ และ นักเรียนมีการทำรายงานหลังจบบทเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาธร แก่นมณี และคณะ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาที่มีระดับชั้นแตกต่างกัน คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความคิดเห็นต่อการประเมินผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับมาก

และแตกต่างกัน นอกจากนี้พบว่า นักเรียนที่มี เพศแตกต่างกัน คือ เพศชาย และเพศหญิงมี ความคิดเห็นต่อการประเมินผลการสอนวิชา พระพุทธศาสนาอยู่ในระดับมาก

นวัตกรรมการบริหาร

พบว่า ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดการความรู้ภายในองค์กร มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการบริหารเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี ทักษะในการเรียนการสอน และ คุณลักษณะ ของการจัดการศึกษาที่เป็นไปตามมาตรฐาน ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ข้อที่มีความคิดเห็น ต่ำที่สุด ได้แก่ มีการกระจายอำนาจการ บริหารจากผู้บริหารสู่ครูผู้สอน จากผล การศึกษานวัตกรรมการเรียนการสอนกลุ่ม สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของครู โรงเรียน ประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานครดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าครู ในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมี การนำนวัตกรรมการเรียนการสอนมาใช้อย่าง ต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพการเรียน การสอนของครู นักเรียนเข้าใจ สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ผลการศึกษาการใช้นวัตกรรม การเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียน ประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

พบว่านวัตกรรมทางด้านหลักสูตรเป็น การใช้วิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรให้ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นและ ตอบสนองความต้องการสอนบุคคลให้มากขึ้น โดยผลการศึกษาการใช้นวัตกรรมการเรียน การสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียน

ประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ครูต้องผลิตนวัตกรรมการเรียนการสอนใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้ ทันสมัย สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ อย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรม การสอนด้วย ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับ งานวิจัยของ วิภาพรรณ พินลา (2560) ได้ทำ การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชา สังคมศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมี วิจรรย์ญาณสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู วิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่าง มีวิจรรย์ญาณสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนและการ พัฒนาการศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญ ของการพัฒนาประเทศ อันเป็นรากฐานสำคัญ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นผู้มี ความรู้ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3. เสนอแนวทางการใช้นวัตกรรม การเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียน ประถมศึกษา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

พบว่ามีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ หนังสือของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม มีการสรุปเนื้อหาผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ต่าง ๆ มีการนำหลักสูตรแกนกลางของ กระทรวงศึกษาธิการมาบูรณาการเป็นหลักสูตร บูรณาการ นักเรียนมีความสุขและไม่เบื่อหน่าย ต่อการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความกล้าคิด กล้าทำ ค้นคว้า และเรียนรู้ ด้วยตนเองมากขึ้น ในด้านสื่อการเรียนการสอน ครูให้นักเรียนทำงานกลุ่มโดยใช้เครื่อง คอมพิวเตอร์ นำศักยภาพของเทคโนโลยีมาใช้

ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนใหม่ๆ มีเครื่องมือเพื่อการวัดผลและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำได้อย่างรวดเร็ว และมีการใช้สารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารการศึกษาให้มีความรวดเร็วทันเหตุการณ์ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกนวัตกรรมการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีรูปแบบการสอนเป็นบทเรียนสำเร็จรูปและได้รับการอบรมจากกรุงเทพมหานคร

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมี

กระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความสนใจ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม

แหล่งอ้างอิง

- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (พิมพ์ครั้งที่ 7). นนทบุรี: พี บาลานซ์ไชด์แอนปริ้นตัง.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS (พิมพ์ครั้งที่ 15). นนทบุรี: เอส.อาร์.พรีนตัง แมสโปรดักส์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พัทธญา พูนผล, ชาตรี เกิดธรรม และ บุญเรือง ศรีเหรียญ. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์ และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์).
- วิภาพรรณ พินลา. (2560). แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 30(1), 13-34.
- สาธิต แกนมนี่ และคณะ. (2543). การประเมินผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดแพร่. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สิน งามประโคน และคณะ. (2550). ประสิทธิภาพการสอนของครูสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาท้องถิ่น THE KING'S PHILOSOPHY AND LOCAL DEVELOPMENT

ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี¹

Punnapong Wongnasri

วีรนุช พรหมจักร²

Weeranuch Promjuk

Corresponding Author E-mail: lekpunnapong@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงการนำศาสตร์พระราชมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุและยั่งยืน ไม่ต้องพึ่งพาระบบเศรษฐกิจมหภาค ซึ่งท้องถิ่นนับว่าเป็นหน่วยการปกครองที่เล็กที่สุด และมีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นฐานรากของประเทศ การพัฒนาท้องถิ่นจึงนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง และในสถานการณ์ปัจจุบันในยุคสมัยที่สภาวะเศรษฐกิจไม่ค่อยสู้ดี อันเนื่องมาจากสภาวะเศรษฐกิจโลก ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจฐานรากเป็นอย่างมากโดยเฉพาะผู้คนในชนบทที่ได้รับผลกระทบหลายด้าน เช่น ราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ ราคาสินค้าที่มีราคาสูงขึ้น ซึ่งมีผลกระทบต่อค่าครองชีพที่สูงขึ้น ดังนั้นการนำศาสตร์พระราชมาช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงเป็นการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ศาสตร์พระราช, การพัฒนาท้องถิ่น, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

The objective of this academic article was to demonstrate an implementation of the King's philosophy to local development in order to solve problems sustainably at the initial stage without dependency on the macroeconomic system. The local administrative organization, regarded as the smallest administrative unit, was the most important because it became the country's base. So, local development was also held as an important matter. At present, the country's economic slowdown, resulted from the global economic situation, grants fundamental economic systems, especially rural or local people, more effects in several aspects, e.g., the decrease of agricultural prices, and the increases of product prices, of which an effect was the people's higher cost of living. Therefore, an implementation of the King's philosophy to solve such problems was regarded as sustainable development of the country.

Keywords: King's philosophy, local development, Sufficiency economy philosophy

บทนำ

บทความนี้เป็นบทความวิชาการเพื่อเสนอแนวคิดศาสตร์พระราชากับการพัฒนาส่งเสริมชุมชนหรือการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็น

ส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์ของงานวิจัย “การน้อมนำศาสตร์พระราชากับหลักสามัคคีธรรมสู่การพัฒนาศักยภาพชุมชน” ซึ่งเป็นการที่ทรงมุ่งช่วยเหลือพัฒนาให้เกิดการพึ่งตนเองได้

¹ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

² อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ของคนในท้องถิ่นชนบทเป็นหลัก กิจกรรมและโครงการตามแนวพระราชดำริที่ดำเนินการอยู่หลายพื้นที่ทั่วประเทศในปัจจุบันนั้นล้วนแล้วแต่มีเป้าหมายสุดท้ายอยู่ที่การพึ่งตนเองได้ของราษฎรทั้งสิ้น

ในบริบทสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะการมุ่งเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่นิยมวัตถุนิยมได้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ในขณะที่รัฐเองก็จะเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนและยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศให้สูงขึ้น ประชาชนที่มีศักยภาพสูงก็จะสามารถแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้สูงขึ้นเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ผลสืบเนื่องจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจดังกล่าวนี้ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและทางสังคม ดังเช่น ความแตกต่างของรายได้ระหว่างคนรวยและคนจน คุณภาพชีวิตของประชาชนจึงแตกต่างกัน การดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดทางเศรษฐกิจและสังคมจึงมีหลายรูปแบบ ซึ่งบางรูปแบบได้ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมในมิติต่างๆ ที่มีแนวโน้มทำให้สังคมอ่อนแอลง ดังจะเห็นได้จากปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติด ปัญหาการพนัน เป็นต้น (มูลนิธิชัยพัฒนา https://www.chaipat.or.th/site_content/item/283-self-reliance.html)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว เพื่อให้การแก้ไขปัญหาประสบความสำเร็จจึงไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพัง ความร่วมมือจะเป็นแนวทางของความสำเร็จ ผู้เขียนน้อมนำศาสตร์พระราชาทามหลักสามัคคีธรรม โดยชุมชนเป็นตัวแสดงหลักที่สามารถเข้ามาร่วม

ด้วยช่วยกันในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้ ผู้เขียนมีความสนใจที่จะเข้าไปศึกษาเพื่อสร้างเครื่องมือป้องกันภัยจากปัญหาทางเศรษฐกิจและปัญหาทางสังคม ผ่านการสร้างเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 มีพระราชประสงค์ให้จัดตั้งขึ้นทั่วประเทศ เพื่อการปลูกฝัง ส่งเสริม หรือพัฒนาจิตอาสาเพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ซึ่งผู้เขียนจะนำจิตอาสาเข้าไปเสริมสร้างความร่วมมือกับคนชุมชนผ่านศาสตร์พระราชาคือ การเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในประเด็นที่ 4 ด้านความมั่นคงข้อ 4.2 ที่เน้นการน้อมนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2560, น. 1-15)

ศาสตร์พระราชาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

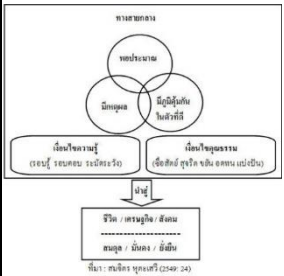
ศาสตร์พระราชาคือ การน้อมนำพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่พระราชทาน แก่ปวงชนชาวไทย มากำหนดเป็นหลักในการปฏิบัติ เป็น “ศาสตร์ของแผ่นดิน” สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มีพระราชดำรัส เมื่อปี 2554 ว่า “...เป้าหมายในการพัฒนา ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 คือ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” เพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของ คน โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ให้คนมีความสุข โดยต้องคำนึง เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติ และ ภูมิ หลังทางเศรษฐกิจ สังคม แม้ว่าวิธีการพัฒนามีหลากหลาย แต่ที่สำคัญ คือ นักพัฒนา

จะต้องมีความรัก ความห่วงใย ความรับผิดชอบ และการเคารพในเพื่อนมนุษย์ จะเห็นได้ว่าการพัฒนาเกี่ยวข้องกับมนุษยชาติ และเป็นเรื่องของจิตใจ...” สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554, น. 28-29)

ศาสตร์พระราชาเป็นศาสตร์ที่ต้องลงมือปฏิบัติโดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงให้ “ประชาชนเป็นศูนย์กลาง” ของการพัฒนามาเป็นแนวทางในการดำเนินงานโดยไม่ให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่ประชาชน ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม

ร่วม และได้ประโยชน์จากการพัฒนาอย่างแท้จริง ให้มีความอยู่ดีกินดี และ“ศาสตร์พระราชา” มีความเชื่อมโยงในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP - Sufficiency Economy Philosophy) คือมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs-Sustainable Development Goal) และหวังที่จะมีความประสบความสำเร็จ ให้ชุมชนและท้องถิ่นได้เกิดความตระหนักถึงปัญหาต่างๆ โดยการสร้างหลักภูมิคุ้มกัน ตัวอย่างเช่น ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการใช้สารเคมี (เดชา ปุญญบาล, 2560, น. 14) โดยมีผัง ดังนี้

ศาสตร์พระราชา

ปรัชญาในฐานหลักนำทาง (Philosophy as guiding principle)	การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ครอบงำแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม (Reign in righteousness for the well-being of Thai citizens) พออยู่พอกิน (living in contentment) รู้รักสามัคคี (living in harmony and unity)	ผลลัพธ์ (Ends)
ทางสายกลาง (The middle path) 	โครงการพระราชดำริสี่พันกว่าโครงการสถานีวิทย์ อ.ส. ถนนวงแหวน สะพานพระราม 8 ถนนรัชดาภิเษกทางด่วนลอยฟ้าถนนบรมราชชนนี ฟอนต์ไทยจิตลดา เสอาภาศสุธี ↑ เกษตรทฤษฎีใหม่ แก่ลงดิน แก้มลิง ฝนหลวง หล้าแฝก กังหันน้ำชัยพัฒนา ไม่สามอย่าง ประโยชน์สี่อย่าง เชื้อปนปากกลลลลลลลลลลล ฯลฯ ทำด้วยความรัก ความปรารถนาดี ด้วยใจ ประยุกต์ใช้อย่างยืดหยุ่นไม่ยึดติดตำรา ปรับตามบุคคล สภาพพื้นที่ สถานการณ์ Flexibly apply. Do not adhere to text book. Adapt to individual, geography, and contingency.	บทประยุกต์ (Application)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy)	เข้าใจ	เข้าถึง	พัฒนา	วิธีการ (Means)
- ข้อมูลเชิง ประจักษ์ (Empirical data) - ข้อมูลที่มีอยู่ แล้ว (Existing data) - วิเคราะห์และ วิจัย (Analysis and Research) - ทดลองจนได้ผล จริง (Experiment till actionable results)	- ระเบิดจากข้าง ใน (Inside – out blasting) - เข้าใจ กลุ่มเป้าหมาย (Understand target) - สร้างปัญญา (Educate)	- เริ่มต้นด้วย ตนเอง (Self-initiated) - พึ่งพาตนเองได้ (Self-reliance) - ต้นแบบ เผยแพร่ความรู้ (Prototype and role model)		
คน วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม				

หลักการของศาสตร์พระราชาใช้หลัก
การเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา คือหลักการของ
ศาสตร์พระราชา เพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ และ
พัฒนา ชีวิตของประชาชนดำเนินการอย่างมี
แผนผ่านโครงการและกิจกรรมต่างๆ ซึ่งไม่ใช่
ความสำเร็จเพียงชั่วคราวเท่านั้น หากแต่เป็น
การพัฒนาเพื่อความยั่งยืน ศาสตร์พระราชา
จึงเป็นโครงการที่ยั่งยืนให้ประชาชน ได้อยู่ดี
กินดี เช่น โครงการฝนหลวง เกษตรทฤษฎีใหม่
โครงการแก้มลิง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าโครงการ
เหล่านี้ล้วนแต่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของ
เกษตรกรอันเป็นพลังทางเศรษฐกิจของชาติ
ซึ่งเรื่องปากท้องของพสกนิกรของ
พระองค์นั่นเอง จากการดำเนินการมากกว่า
40,000 โครงการหลวงล้วนแต่เป็นการพัฒนา
ประชากรระดับรากหญ้า เพื่อยกระดับการ
ดำรงชีพของประชาชนให้สูงขึ้นตามยุคสมัย

และกลไก ทางสังคมให้อยู่ดีกินดีมีสุขตาม
อัตภาพ เพราะปัจจัยพื้นฐานทางสังคมนั้น
ครอบครัวคือหน่วยย่อย หากครอบครัวขาด
ความอบอุ่น นั่นคือสาเหตุของปัญหาทาง
สังคมที่จะตามมา การแก้ปัญหาในระดับ
หมู่บ้านจึงเป็นศาสตร์ของการบริหารจัดการ
ประเทศที่พระองค์ทรงตระหนัก และเป็นการ
แก้ปัญหา ที่ต้นเหตุตรงตามหลักธรรมทาง
พระพุทธศาสนา นับเป็นความปรารถนา
ปัญญาอย่างแท้จริง (พระครูวิบูลสีลพรต,
2563, น, 166-176)

คำว่า เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา คือ
ก่อนจะทำอะไร ต้องมีความเข้าใจเสียก่อน
เข้าใจภูมิประเทศ เข้าใจผู้คนในหลากหลาย
ปัญหา ทั้งทางด้านกายภาพ ด้านจารีต
ประเพณี และวัฒนธรรม เป็นต้น และระหว่าง
การดำเนินการนั้น จะต้องทำให้ผู้ที่เราจะไป

ทำงานกับเขา หรือทำงานให้เขานั้น “เข้าใจ” เราด้วย เพราะถ้าเราเข้าใจเขาแต่ฝ่ายเดียว โดยที่เขาไม่เข้าใจเรา ประโยชน์คงจะไม่เกิดตามที่เรามุ่งหวังไว้ “เข้าถึง” ก็เช่นกัน เมื่อรู้ปัญหาแล้ว เข้าใจแล้ว จะต้องทำอะไรก็ตามให้เขาอยากเข้าถึงเราด้วย

...ดังนั้น จะเห็นว่า เป็นการสื่อสารทั้งทางไปและกลับ ถ้าสามารถทำทั้งสองประการ ได้สำเร็จ เรื่อง “การพัฒนา” จะลงเอยได้ดี เพราะเมื่อต่างฝ่ายต่างเข้าใจกัน ต่างฝ่ายอยากจะทำถึงกันแล้ว การพัฒนาจะเป็นการตกลงร่วมกันทั้งสองฝ่าย ทั้งผู้ให้ และผู้รับ

...หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงยึดหลักผลประโยชน์ของปวงชน และการพัฒนาคนเป็นสำคัญ นับเป็นกระบวนการทำงานแบบบูรณาการ และกระบวนการคิดบนรากฐานของ “การเข้าใจมนุษย์” ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมจากความเข้าใจ ศึกษาผู้คนด้วยการสังเกตและใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อเป็นการสืบสานพระราชปณิธาน และน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตามหลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ที่ใช้ทรงงานผ่านโครงการพระราชดำริ หลากๆ โครงการ เช่น โครงการฝนหลวง โครงการทฤษฎีใหม่ โครงการแก่งัดดิน และโครงการกั้นน้ำช่วยพัฒนา ให้กลายมาเป็นบทเรียน

... เพื่อให้ได้เรียนรู้กระบวนการคิดบนรากฐานของการเข้าใจมนุษย์ การเข้าถึงข้อมูล เพื่อให้การสร้างสรรค์นั้นตอบสนองความต้องการ การพัฒนาด้วยความรู้และภูมิปัญญา

ที่ไม่จำกัดอยู่แค่มิติใดมิติหนึ่ง ตลอดจนการทดลองและปรับปรุงจนได้ผลลัพธ์ที่ยั่งยืน และสามารถประยุกต์ใช้ได้ (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2554, น. 52-53)

จะเห็นได้ว่าเป้าหมายในการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 คือการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ให้ประชาชนของพระองค์มีความสุข โดยคำนึงเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติ และภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม แม้ว่าวิธีการพัฒนาจะมีความหลากหลาย แต่ที่สำคัญคือการพัฒนาจะต้องมีความรัก ความห่วงใย มีความรับผิดชอบ และการเคารพในเพื่อนมนุษย์ จะเห็นได้ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนจะเกี่ยวข้องกับมนุษยชาติ และเป็นเรื่องของจิตใจ

การบูรณาการศาสตร์พระราชากับการพัฒนาท้องถิ่น

เริ่มต้นจากการลงมือทำในสิ่งที่จำเป็นก่อน เมื่อสำเร็จแล้วแล้วก็เริ่มลงมือสิ่งที่จำเป็นลำดับต่อไป ด้วยความรอบคอบ และระมัดระวัง ถ้าทำตามหลักนี้ได้ งานทุกสิ่งก็จะสำเร็จได้โดยง่าย “...ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็น ที่สุดของประชาชนเสียก่อน ได้แก่ สุขภาพสาธารณสุข จากนั้นจึงเป็นเรื่องสาธารณสุขโภชนาการขั้นพื้นฐาน และสิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ อาชีพ ถนน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภค เน้นการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติได้ และเกิดประโยชน์สูงสุด “การพัฒนา ประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี

พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้น ก่อนใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาเมื่อได้พื้นฐานที่มั่นคง พร้อมพอสมควร สามารถปฏิบัติ ได้แล้วจึงค่อยสร้างเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่ สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...” พระบรมราโชวาทของในหลวง รัชกาลที่ 9 เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เวลาทรงงานจะทรงศึกษาเรื่องนั้นอย่างลึกซึ้งเคยมีพระราชดำรัสว่า

“...ในความที่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์นี้ ถ้าไปทรงแนะนำประชาชนผิดรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ผิด เสียหายมาก ผิดไม่ได้ เพราะฉะนั้นจะมีพระราชกระแสตลอดเวลาว่า จะทำอะไร ต้องศึกษาให้ลึกซึ้ง...”

“...ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีอยู่ข้อหนึ่งเงื่อนไข ความรู้ทางวิชาการ ที่ทำอะไรต้องรู้ลึกอย่างรอบคอบ ทำมั่วๆ ไม่ได้ทำแบบไม่รู้เรื่องนี้ไม่ได้ จะเสียหาย นอกจากเสียเวลา แล้วยังเสียหายอีก...” แล้วท่านกล่าวถึงการพัฒนาว่าสามารถ แบ่งศาสตร์การพัฒนาได้สามศาสตร์ด้วยกัน เริ่มจากอันที่หนึ่งคือ ศาสตร์ชาวบ้านที่เราเรียกว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน ท่านอธิบายให้ฟังว่า ประเทศเรามีอายุ เจ็ดร้อยถึงแปดร้อยปีแล้ว ในช่วง 700 ปี ยังไม่มีมหาวิทยาลัย ปู่ย่าตายายของเราจะทำอะไรก็เหมือนลองผิดลองถูก ลองปลูกข้าวแบบไหนดี ปลูกอ้อยแบบนี้ดีไหม สมัยโน้นไม่มีวิชาปลูกอ้อยจากเมืองนอก และวิชาที่ปู่ย่าตายายเรียนกันมา เป็นวิชาที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่นั้นๆ เหมาะสำหรับภาคอีสาน ตะวันตก ตะวันออก อย่าไปดูถูกวิชาของปู่ย่าตายายที่เรียก ว่าศาสตร์ชาวบ้าน หรือ ภูมิปัญญา

ชาวบ้าน สองศาสตร์สากล ก็คือสิ่งที่ครูไปเรียนมาแล้วมาสอนหนังสือแล้วบอกว่าครูเก่งกว่าชาวบ้าน ไปเรียนศาสตร์สากล คือ ศาสตร์ฝรั่ง เอามาสอนในวิทยาลัย/ แล้วไปเติมให้ลูกหลาน วิธีทำเกษตรอินทรีย์ ชาวบ้านอาจจะไม่รู้เรื่อง แต่ครูนี้รู้เรื่อง เพราะไปหาวิชาจากศาสตร์สากลได้ อันที่สาม ที่ประเทศอื่นไม่มีคือ ศาสตร์พระราชา เป็น โครงการตามพระราชดำริ ที่มีอยู่มากมายถึง ห้าพันกว่าโครงการ มีทั้งการจัดการดินการจัดการน้ำ การเกษตรแปรรูป สิ่งแวดล้อม การปลูกป่า ปลูกต้นไม้ ปลูกพืชผักสวนครัว (เดชา ปุญญบาล, 2560, น. 16) ซึ่งจะต้องลงมือทำในท้องถิ่นนั้นๆ โดยปรับให้เข้ากับบริบทของแต่ละท้องถิ่น การที่จะปฏิบัติให้ได้ผลคือต้องรู้คือ รู้ปัญหาในท้องถิ่นนั้นๆ และรู้วิธีแก้ปัญหานั้น รัก คือ เมื่อเรารู้ถึงปัญหาและวิธีแก้แล้วเราต้องมีความรักในท้องถิ่น รัก ที่จะลงมือทำลงมือแก้ไขปัญหานั้น สามัคคี คือ คนในท้องถิ่นต้องมีความสามัคคีกันและร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ไม่สามารถลงมือทำคนเดียวได้ ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันของคนในท้องถิ่นเอง

ทั้งนี้มีหลักการทำงาน คือ 1. ใช้วิธีคิดอย่างองค์รวม คือ การมองสิ่งต่างๆ ที่เกิดอย่างเป็นระบบเชื่อมโยงกัน 2. ไม่ยึดติดหลักทฤษฎี ควรทำงานอย่างยืดหยุ่นกับสภาพและสถานการณ์นั้นๆ และสิ่งที่เราทำบางครั้งต้องโอบอ้อมต่อสภาพธรรมชาติ สังคม และจิตวิทยาด้วย 3. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด หาสิ่งที่มีในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ โดยไม่ต้องลงทุนสูง หรือใช้เทคโนโลยีที่ยุ่ยาก ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า “...ให้ปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูกโดยปล่อยให้

ขึ้นเองตาม ธรรมชาติจะได้ ประหยัดงบประมาณ...” 4. ทำให้ง่าย ทรงคิดค้นดัดแปลง ปรับปรุงและแก้ไขงาน โดยสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนและระบบนิเวศโดยรวม “ทำให้ง่าย” 5. การมีส่วนร่วม ทรงเปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมแสดงความคิดเห็น “สำคัญที่สุดจะต้องหัดทำให้กว้างขวาง หนักแน่น รู้จักรับ ฟังความคิดเห็น แม้กระทั่งความวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่น มีการระดมสติปัญญาและประสบการณ์ อันหลากหลายมาอำนวยความสะดวกปฏิบัติบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จที่สมบูรณ์นั่นเอง” 6. ต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงระลึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า “...ใครต่อใคร บอกว่า ขอให้เสียสละส่วนตัวเพื่อส่วนรวม อันนี้ฟังจนเบื่อ อาจรำคาญด้วยซ้ำว่า ใครต่อใครมาบอกว่าขอให้คิดถึง ประโยชน์ส่วนรวม อาจมานึกในใจว่าให้ๆ อยู่เรื่อยแล้ว ส่วนตัวจะได้อะไร ขอให้คิดว่าคนที่ให้เป็น เพื่อส่วนรวมนั้นมิได้ให้ส่วนรวมแต่อย่างเดียว เป็นการให้เพื่อตัวเองสามารถ ที่จะมีส่วนร่วมที่จะอาศัยได้...” และที่สำคัญที่สุดคือพระองค์ทรงปลูกป่าในใจคนการจะทำการใดสำเร็จต้องปลูกจิตสำนึกของคน เสียก่อนต้องให้เห็นคุณค่า เห็นประโยชน์กับสิ่งที่จะทำ.... “เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลูกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดินและจะรักษา ต้นไม้ด้วยตนเอง” (เดชา ปุญญบาล, 2560, น. 17-19)

ดังนั้นศาสตร์พระราชากับการพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นการบูรณาการการแก้ไขปัญหา

ท้องถิ่นหรือชุมชนโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา โดยการระเบิดจากข้างใน คือการเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา เพราะปัญหาแต่ละชุมชนหรือท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน วิธีการแก้ไขปัญหาจึงต่างกัน โดยต้อง อาศัยความร่วมมือจากชุมชน ท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐเป็นสำคัญจึงจะเป็นแนวทางของความสำเร็จ โดยชุมชนเป็นตัวแสดงหลักที่สามารถเข้ามาร่วมด้วยช่วยกันในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้

สรุป

“ศาสตร์พระราชา” อันเป็น “สายใยแห่งความรัก และความห่วงใย” ของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อพสกนิกรไทยทั้งมวลตลอดรัชสมัย 70 ปีของรัชกาลที่ 9 ซึ่งนับว่ามีความยาวนานเป็นอย่างยิ่ง และมีความแปลกอยู่ในพระองค์เพราะว่าทรงอยู่กับประชาชนเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน แต่ประชาชนไม่เบื่อ แต่กลับยังมีความปลื้มปิติยินดีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และยังเป็นความน่าเสียดายที่พระองค์ทรงสิ้นไป จึงเป็นที่สงสัยและการค้นหาคำตอบว่าตลอดระยะเวลา 70 ปี นั้น พระองค์ทรงครองใจ แต่ไม่ได้ปกครอง เพราะ การปกครองเป็นเรื่องของรัฐบาล แต่ว่านับตั้งแต่ที่ทรงขึ้นครองราชย์ พระองค์เสด็จเยี่ยมราษฎรในต่างจังหวัด รับฟังปัญหาและแก้ไขให้กับชาวบ้านได้อย่างไม่ถือพระองค์ ศึกษาข้อมูลเชิงลึกกับชาวบ้านโดยตรง ทรงทำให้ปรากฏรูปธรรมที่ชัดเจน คือ ช่วง 50 ปีหลัง กิจที่ทรงทำและคำที่ทรงแนะทุกอย่าง มีคำจำกัดความที่สอดคล้อง คือ ศาสตร์พระราชา ซึ่งศาสตร์นั้นได้มาจากพระราชประสบการณ์ เข้าพระทัยในเหตุการณ์และสถานการณ์ต่างๆ

และพระราชกรณียกิจ โดยสาระสำคัญที่เป็นหัวใจของศาสตร์พระราชา คือ ศาสตร์แห่งการพัฒนา, ศาสตร์แห่งการครองตน เพื่อเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติที่ดี และศาสตร์แห่งการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข การที่พระองค์ทรงอยู่ในพระราชสมภติ 70 ปี ทำให้เกิดองค์ความรู้สำคัญคือ “ศาสตร์พระราชา” ในศาสตร์ พระราชา มีหลักวิชาต่างๆ ทั้ง

สังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์รวมกันอยู่ในศาสตร์เดียว ไม่ใช่ศาสตร์ที่ใช้สอบให้ได้ใบประกาศความสำเร็จการศึกษาแต่อย่างใด หากแต่เป็นศาสตร์พระราชาที่ต้องลงมือปฏิบัติตามลำดับขั้น เป็นศาสตร์ประยุกต์ให้เข้ากับบริบทของแต่ละที่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

แหล่งอ้างอิง

- พระครูวิบูลสีลพรต (สมหมาย อาสโภ/โนนน้อย) และพระมหามิตร ฐิตปญโญ, (2563). ศาสตร์พระราชากับการพึ่งตนเอง. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 19(4) 166-176.
- เดชา ปุณณบาล. (2560). 9 ตามรอยบาท ศาสตร์พระราชา. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 22(2), 13-20.
- มูลนิธิ ธี ชัยพัฒนา. (2563). https://www.chaipat.or.th/site_content/item/283-self-reliance.html สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2563.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับย่อ)*. (2563) สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2563.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *พระมหากษัตริย์นักพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขสู่ปวงประชา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2554). สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การทรงงานพัฒนาประเทศของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.

รูปแบบการเขียนบทความลงวารสาร

รูปแบบการเขียนบทความวิจัย

ชื่อเรื่อง(ภาษาไทย) (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)

ตัวอักษรขนาด
14 Th Sarabun

ชื่อ(ผู้เขียนบทความ)ภาษาไทย *
ชื่อ(ผู้เขียนบทความ) ภาษาอังกฤษ
E-Mail : veesaad@hotmail.com (ตัวอย่าง)
ชื่อที่ปรึกษา(ภาษาไทย) (ถ้ามี)
ชื่อที่ปรึกษา(ภาษาอังกฤษ)
ชื่อที่ปรึกษาร่วม(ภาษาไทย) (ถ้ามี)
ชื่อที่ปรึกษาร่วม(ภาษาอังกฤษ)

บทคัดย่อ (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(ไม่เกิน 300 คำ) (ขนาด 14 pt Th Sarabun)

ABSTRACT (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(สอดคล้องกับภาษาไทย) (ขนาด 14 pt Th Sarabun)

บทนำ (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(ความเป็นมา ความสำคัญ และเหตุผลในการทำวิจัย) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

วัตถุประสงค์ (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(จะเขียนเป็นข้อๆ ก็ได้ หรือจะเขียนรวมก็ได้) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

วิธีดำเนินการวิจัย (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

สรุปผลการวิจัย (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(ตอบวัตถุประสงค์ได้) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

อภิปรายผลการวิจัย (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(เอามาอภิปรายเฉพาะประเด็นที่เด่นๆ ไม่ต้องทุกประเด็น) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

ข้อเสนอแนะ (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

แหล่งอ้างอิง(ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(เฉพาะที่ปรากฏในบทความเท่านั้น) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

*นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2558. (ขนาด 12 pt Th Sarabun)

รูปแบบการเขียนบทความวิชาการทั่วไป

ชื่อเรื่อง(ภาษาไทย) (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)

ตัวอักษรขนาด
12 Th Sarabun

ชื่อ(ผู้เขียนบทความ)ภาษาไทย
ชื่อ(ผู้เขียนบทความ) ภาษาอังกฤษ

E-Mail : veesaad@hotmail.com (ตัวอย่าง)*

บทคัดย่อ (ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(ไม่เกิน 300 คำ) (ขนาด 14 pt Th Sarabun)

ABSTRACT(ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(สอดคล้องกับภาษาไทย) (ขนาด 14 pt Th Sarabun)

เนื้อหา(ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(เนื้อหาตามประเด็นที่นำเสนอ) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

สรุป(ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(สรุปสาระสำคัญของบทความตามเนื้อหาที่ได้กล่าวมา) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

แหล่งอ้างอิง(ขนาด 16 pt หนา Th Sarabun)

(เฉพาะที่ปรากฏในบทความเท่านั้น) (ขนาด 16 pt Th Sarabun)

*หน่วยงานของผู้เขียนบทความ

ขั้นตอนการทำวารสาร มจร วิชาการล้านนา

- ตอนที่ 1 รับบทความจากนักศึกษา (และหรือผู้ที่สนใจส่งบทความ)
- ตอนที่ 2 ตรวจสอบรูปแบบที่กองบรรณาธิการกำหนด
- ตอนที่ 3 ให้นักศึกษานำไปแก้ไข (ถ้ามี)
- ตอนที่ 4 สรรหาผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ
- ตอนที่ 5 ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ
- ตอนที่ 6 ให้นักศึกษานำไปแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ (ถ้ามี)
- ตอนที่ 7 กรณีที่นักศึกษาแก้ไขไม่ได้ให้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา (ถ้ามี)
- ตอนที่ 8 บรรณาธิการตอบรับผ่านการพิจารณาบทความแก่ผู้เขียนบทความ
- ตอนที่ 9 จัดหน้าสารบัญในการจัดพิมพ์
- ตอนที่ 10 ส่งโรงพิมพ์

หลักเกณฑ์การเสนอบทความจากงานวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร

1. เป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน
2. เป็นบทความวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ด้านสังคมศาสตร์ ศาสตร์ศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา
3. ภาษาไทยและอังกฤษผ่านการตรวจสอบถูกต้องทางภาษาก่อนส่งกองบรรณาธิการ
4. ทุกบทความต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้บทคัดย่อภาษาไทยอยู่ก่อนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ
5. ในกรณีที่บทความไม่ผ่านการพิจารณา กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนบทความทราบ
6. การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้รูปแบบ นามปี เช่น (สมศรี มาสาย, 2554. น. 12) และ สมศรี มาสาย (2554, น. 23) Dessler, G.(2004 : pp. 3) สำหรับบรรณานุกรม ให้ใช้รูปแบบ APA6 หรือรูปแบบของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย โดยเรียงภาษาภาษาไทยไว้ก่อนภาษาอังกฤษ ดังที่ปรากฏตามตัวอย่างดังต่อไปนี้

หลักเกณฑ์ในการเขียนแหล่งอ้างอิงในบทความ

1. หนังสือ

ชื่อผู้เขียน./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อหนังสือ./ ครั้งที่พิมพ์./ เมืองที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์.
ชื่อหนังสือ./ (หน้า/เลขหน้า)/ สถานที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

แสง จันทร์งาม. (2544). *พุทธศาสนาวิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์บุ๊คส์.

2. บทความ

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อบทความ./ ใน ชื่อบรรณาธิการ./ (บรรณาธิการ ถ้ามี)/
ชื่อหนังสือ./ (หน้า/เลขหน้า)/ สถานที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ชัตติยา กรรณสูต. (2547). การสังเคราะห์ผลการศึกษาวิจัยคุณธรรม พฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย: การเชื่อมโยงสู่นโยบาย. ใน ชัตติยา กรรณสูต, เสวณีจ รัตนวิจิตร, ธัญญา สนทวงศ์ ณ อยุธยา และ ขวัญรัก สุขสมฤทัย (บรรณาธิการ). รายงานการวิจัยคุณธรรมพฤติกรรม ความซื่อสัตย์ของคนไทย. (น. 9-125). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

3. วิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์และสารนิพนธ์

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์และสารนิพนธ์./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/(วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต,/ชื่อมหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษา).

ตัวอย่าง

นพพร ไทยเจริญ. (2549). การสร้างชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง ดินและหิน ในท้องถิ่น
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยบูรพา).

4. บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่หรือเล่มที่/(ฉบับที่(ถ้ามี))/, เลขหน้า.

ตัวอย่าง

มะลิวรรณ โคตรศรี. (2548). การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการแก้ปัญหาทาง
คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารวิจัยและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาม
กุฏราชวิทยาลัย, 3(1), 32-48.

5. บทความในจดหมายข่าว

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อจดหมายข่าว,/ปีที่หรือเล่มที่/(ฉบับที่ (ถ้ามี))/, เลขหน้า.

ตัวอย่าง

งานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุน. (2549). ข่าวบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 8(1), 2.
ทีมสมองปุด นิเทศศาสตร์ควารางวัล Best Campaign แทคอะวอร์ด ครั้งที่ 9. (2548). ดอกแก้ว จดหมายข่าว
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 7(34), 3, 6.

6. บทความในนิตยสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์,/วันที่/เดือน)./ชื่อบทความ./ชื่อนิตยสาร,/ปีที่หรือเล่มที่/, เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ศุภรา กันตะพัฒนะ. (2549, 1 สิงหาคม). เยียวยาหัวใจดวงน้อย ด้วยสองมือแม่. ชีวิต, 8, 26-31.

7. บทความในหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์,/วันที่/เดือน)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์,/หน้า/เลขหน้า.

ตัวอย่าง

โกวิท โพธิสาร. (2549, 4 สิงหาคม). สัมผัสโลกวิทยาศาสตร์ นวัตกรรมใหม่ล่าสุด งานสัปดาห์วิทยาศาสตร์' 49. มติชน, น. 33.

ลม เปลี่ยนทิศ. (2549, 7 สิงหาคม). รักในหลวงด้วยการปฏิบัติ: หมายเหตุประเทศไทย. ไทยรัฐ, น. 5.

8. เอกสารของหน่วยงานที่ไม่เป็นเล่ม

ชื่อหน่วยงาน/(ปีที่พิมพ์/วันที่/เดือน)/ชื่อของเอกสาร/เลขที่ของเอกสาร (ถ้ามี).

ตัวอย่าง (จดหมายเหตุ)

กรมศิลปากร. (2445, 27 พฤศจิกายน). สายพระหัตถ์กรมหลวงดำรงราชานุภาพกราบทูลกรมหลวงเทเวศร์วัชรโรปกการ. เลขที่ 3/197.

หอสมุดแห่งชาติ. (จ.ศ. 1206). จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3. เลขที่ 12.

ตัวอย่าง (คำสั่ง)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2549, 21 มีนาคม). เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย. คำสั่งที่ 0577/2549.

ตัวอย่าง (ประกาศ)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2549, 23 มิถุนายน). เรื่อง เกณฑ์การทดสอบและการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (ฉบับที่ 2). ประกาศมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

9. ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อกฎหมาย/(ปีที่พิมพ์/วันที่/เดือน)/ราชกิจจานุเบกษา/หน้า/เลขหน้า.

ตัวอย่าง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. (2542, 15 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. น. 42-48.

10. รายงานการประชุมวิชาการ หรือการสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้เขียนบทความ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ/ใน/ชื่อเอกสารการประชุมหรือสัมมนา. (หน้า/เลขหน้า). / สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

นิตย์ โรจน์รัตนวาณิช และสิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์. (2549). การศึกษาวิเคราะห์และออกแบบระบบการตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. ใน เวทีนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 3 (น. 48-50). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

รณภพ เอื้อพันธเศรษฐ และวิยะดา ตันวัฒนากุล. (2548). ทักษะคิดและพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการครั้งที่ 1 วิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 8-10 ธันวาคม 2548. (น. 567-573). เชียงใหม่: ศูนย์บริหารงานวิจัย สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

11. การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์/(ปี/วันที่/เดือน)/ตำแหน่ง(ถ้ามี)/สัมภาษณ์.

ตัวอย่าง

มทิสร มังคลรังศรี. (2549, 4 สิงหาคม). รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี. สัมภาษณ์.

ปรีดิยาร เทวกุล, ม.ร.ว. (2549, 4 สิงหาคม). ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย. สัมภาษณ์.

12. เว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/สืบค้น/วัน/เดือน/ปี/เข้าถึงได้จาก/แหล่งสารสนเทศ.

ตัวอย่าง

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (2547). จิตสำนึกและวิญญาณของคนสอนครู. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2548, เข้าถึงได้จาก <http://www.km.rikp.ac.th>

13. เอกสารทุกประเภทที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์

ตัวอย่าง ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

รอบรู้นานาชาติ. (2549). กรุงเทพฯ: ภัทรินทร์.

ตัวอย่าง ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์และไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์

ส. กลิ่นหอมหวล. [ม.ป.ป.]. แม่คะนึ่ง น้ำค้างแข็ง คืออะไร. [ม.ป.ท.]